

**MUSIIKIN MERKITYS LÄHI-IDÄSTÄ TULLEIDEN NUORTEN
KOTOUTUMISEEN**

Aino Rytönen
Maisterintutkielma
Musiikkitiede
Jyväskylän yliopisto
Kevätlukukausi 2020

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Aino Rytkönen	
Työn nimi Musiikin merkitys Lähi-idästä tulleiden nuorten kotoutumiseen	
Oppiaine Musiikkitiede	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Kevätlukukausi 2020	Sivumäärä 72 + liitteet
Tiivistelmä <p>Tutkielma käsittelee musiikin merkitystä nuorten maahanmuuttajien kotoutumiseen suomalaisessa yhteiskunnassa. Tavoitteena oli selvittää, millaisia merkityksiä musiikki luo Suomeen tulleille nuorille, esimerkiksi tukeeko musiikki uuden kielen oppimista, sosiaalisten suhteiden luomista kantaväestöön ja identiteetin kehitystä. Samalla tarkasteltiin luoko musiikki nuorille turvan tunnetta ja uskoa tulevaisuuteen uudessa ympäristössä.</p> <p>Tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen, fenomenologis-hermeneuttisella tutkimusmenetelmällä, koostuen viidestä Lähi-idästä tulleen nuoren teemahaastattelusta. Haastateltavat olivat muuttaneet Suomeen 12-15 vuoden iässä ja ehtineet asua Suomessa 3-11 vuotta. Haastateltavat ovat tällä hetkellä varhaisaikuisia. Haastattelurunko koostui kolmesta osasta: haastateltavan taustasta, suhteestaan musiikkiin ja sosiaalisesta identiteetistään. Haastattelujen tavoitteena oli luoda kokonaiskuvaa siitä, millaisia subjektiivisia kokemuksia ja ajatuksia musiikki on luonut ja luo heidän arjessaan heidän kotoutumisprosessin aikana. Haastatteluaineistojen tuloksia verrattiin ja tulkittiin nojaten teoreettiseen viitekehykseen.</p> <p>Tutkimustulokset antoivat viitteitä siitä, että musiikilla on monenlaisia ja suuriakin merkityksiä nuorten maahanmuuttajien integroitumiseen. Osalla haastateltavista ystäväpiirit muodostuivat yhteisen musiikkimaun myötä ja kokivat tämän myötä olevansa vahvasti osa tiettyä yhteisöä. Suurin osa haastateltavista kokivat suomen kielisen musiikin auttaneen heitä oppimaan kieltä nopeammin sekä ymmärtämään ja oppimaan sitä kautta suomalaista kulttuuria. Musiikki auttoi myös monenlaisten tunteiden käsittelyssä – oli kyseessä sitten esimerkiksi tunnelman kohottaminen, motivaation ylläpitäminen tai kaipuu kotimaahan. Voidaan ajatella, että musiikkia voisi hyödyntää yhä systemaattisemmin nuorten integroimisessa. Samalla, tutkimus antoi laadukasta tietoa Lähi-idän eri alueiden suhtautumisesta musiikkiin – neljä viidestä haastateltavasta tulivat alueista, joissa musiikki koettiin 'haramina' eli kiellettyä. Tämän tutkimuksen tulokset ovat merkittäviä myös musiikkikasvatuksen näkökulmasta, sillä eri kulttuurien ymmärrys auttaa kasvattajia lähestymään oppilaitaan paremmin.</p>	
Asiasanat – maahanmuutto, pakolaisuus, kotouttaminen, identiteetti, musiikkikulttuurit, integroituminen, akkulturaatio	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	MAAHANMUUTTO JA PAKOLAISUUS	6
2.1	Maahanmuuton syyt.....	6
2.2	Lähi-idän pakolaiset	7
2.3	Osaksi suomalaista yhteiskuntaa.....	8
2.3.1	Kotouttaminen.....	9
2.3.2	Akkulturaatioprosessi	11
3	IDENTITEETTI KÄSITTEENÄ	15
3.1	Kulttuuri-identiteetti.....	16
3.1.1	Lähi-idän valtioiden ja Suomen väliset kulttuurierot.....	17
3.2	Sosiaalinen identiteetti.....	19
3.2.1	Nuoren psykososiaalinen kehitys	20
3.3	Musiikki ja identiteetti.....	22
4	MUSIIKKIKULTTUURIEN KOHTAAMINEN	28
5	MUSIIKKI KOTOUTTAVANA TEKIJÄNÄ	32
5.1	Musiikin vaikutus kielen oppimiseen	33
5.2	Musiikin suhde tunteiden käsittelyyn.....	35
6	TUTKIMUSMENETELMÄT JA TAVOITTEET	40
6.1	Tutkimuskysymykset	40
6.2	Metodologiset lähtökohdat	41
6.3	Aineisto ja sen analysointi	42
6.4	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	44
7	AINEISTON PURKU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	45
7.1	Musiikin välittämät merkitykset.....	46
7.2	Musiikki ja kotoutumisprosessi	47
7.3	Suhde suomalaiseen musiikkiin.....	51
7.4	Akkulturaatio	53
7.5	Haastattelujen yhteenvedo - toistuvat tekijät	55
8	POHDINTAOSIO	57
8.1	Uuden kielen oppiminen ja taidon kehittäminen	58
8.2	Sosiaalinen identiteetti ja tunteet.....	60
8.3	Kotoutuminen	64
8.4	Tutkimusaiheen merkitys jatkolle	65
	LÄHTEET	67

LIITTEET

Liite 1: Suostumusasiakirja haastateltaville

Liite 2: Tietosuojailmoitus

Liite 3: Haastattelurunko

1 JOHDANTO

Globalisaation kasvu on erityisesti Euroopan alueella oleville valtioille tuonut monenkirjavia haasteita niin taloudellisesti kuin kulttuurillisesti 1900-luvulta lähtien. Suomi on ollut pitkään maastamuuttomaa, mutta 1980-luvulta lähtien Suomeen on muuttanut maahanmuuttajia eri mantereilta yhä enemmän. Suomessa koetut uudenlaiset haasteet ovat vaatineet valtionpäättäjiltä suuria suunnitelmia ja päätöksiä siitä, kuinka muualta tulleita ihmisiä tulisi kotouttaa osaksi suomalaista yhteiskuntaa niin, että kaikilla osapuolilla olisi mahdollisimman hyvä olla, ja Suomen talous pysyisi järkkymättömänä. Toimivien kotoutumisprosessien järjestäminen ei ole niin yksinkertaista ja helppoa, vaan se vaatii laajan perspektiivin omaamista, jotta prosessien toteutus olisi mahdollisimman laadukasta ja toimivaa. On tärkeä luoda maahanmuuttajien ja valtaväestön välille toisiaan kunnioittava, vastavuoroinen, kannustava ja tukea antava ilmapiiri. Näiden asioiden toteutuminen takaa jokaiselle yhteiskunnassa asuvalle yksilölle mahdollisuuden kokea olevansa osa jotakin yhteisöä, jossa voi toteuttaa aidosti itseään.

Maailmaa järjestytti vuoden 2015 pakolaisvirta, kun Lähi-idän alueilta alkoivat kymmenet tuhannet ihmiset paeta kauhistuttavia levottomuuksia ja konflikteja. Sodat ovat olleet raadollisia, joista kaiken ikäiset siviilit ovat joutuneet kärsimään. Alueilla vallinneet kriisit ovat aiheuttaneet hallitsematonta pakolaismuuttoa, joka toi Suomeenkin kolminkertaisesti enemmän ulkomaalaisia kuin vuosien 2000 – 2015 välisenä aikana yhteensä. (Korkman 2017, 153.) On tarpeen muistaa, että Lähi-idästä on muualle maailmalle rantautunut ihmisiä myös maahanmuuttajina, eikä vain pakolaisina ja turvapaikanhakijoina. Maahanmuuttopoliittinen keskustelu on muuttunut entistä kiivaammaksi vuosikymmenien saatossa, ja aihe puhututtaa hyvin dominoivasti ympäri maailmaa. Tällä hetkellä on havaittavissa jonkinlainen uusi pakolaisvirran aalto, sillä vuoden 2020 alusta lähtien Turkin ja Kreikan rajoille on saapunut tuhansittain turvapaikanhakijoita. EU-maat käyvät kuumeisesti keskustelua siitä, mitä turvapaikanhakijoille tehdään, sillä Turkki on avannut rajansa kohti Eurooppaan, ja maa on vaatinut EU:lta vuoden 2016 tehdyn pakolaissopimuksen päivittämistä. (Haukka & Myllyoja 2020; Stenroos 2020.) Maahanmuuttajien kotouttaminen on äärimmäisen ajankohtainen aihe, ei pelkästään tämän pakolaistulvan, vaan myös monikulttuurisen maailman toimimisen vuoksi. Maahanmuuttopoliittikan keskeisin puheenaihe onkin juuri kotouttaminen – kuinka se tulee järjestää, millä budjetilla, ja millaisia hyötyjä kotouttaminen tuo yhteiskunnalle.

Yhä monikulttuurisempien yhteiskuntien valtaväestö jakaa vahvoja mielipiteitä maahanmuuttajien vastaanottamisesta. Yhteiskunnalla on tärkeä tehtävä saavuttaa yhteisymmärrys kansalaisten välillä, jossa vallitsisi suvaitsevainen, rauhallinen ja avoin ilmapiiri. Yhteiskunnalla on oltava kohtuullisen kattavat toimenpiteet, resurssit ja tahto huolehtia maahanmuuttajien kyvystä integroitua osaksi uutta yhteisöä mahdollisimman nopeasti ja vaivattomasti. Maahanmuuttajilla tulee olla yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun, päätöksentekoon sekä yhteiskunnassa järjestettäviin toimintoihin ja oman tulevaisuuden rakentamisen kannalta välttämättömiin asioihin, kuten harrastuksiin, koulutukseen, työelämään ja erilaisiin paikallisiin tapahtumiin kuin valtaväestöllä.

Musiikin psykologisia, kehollisia ja sosiologisia vaikutuksia – eli musiikin kykyä edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia on tutkittu viime vuosikymmeninä yhä enemmän kuin koskaan ennen. Aihepiiristä on löydettävissä lukuisa määrä tutkimuksia, jotka ovat vahvistaneet musiikin myönteistä vaikutusta hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Musiikilla on ollut aina vahva rooli ihmiskunnan historiassa, jossa se on vuosisatojen ajan esiintynyt ihmisten elämässä tavalla tai toisella. Musiikin tekeminen on universaali ja non-verbaali tapa kommunikoida muiden ihmisten kanssa, toimintatapojen eri murteita unohtamatta. Musiikki antaa jokaiselle ihmiselle oman yksilöllisen ja yhteisöllisen kokemuksen tunteiden käsittelemisestä ja niiden läpikäymisen merkityksellisyydestä. Musiikin voimaan kotouttavana tekijänä ei suhtauduta aina vakavamielisesti, mutta asiaa tunnusteltaessa ja aidosti pohtiessa, on arvokasta ymmärtää musiikin matalan kynnyksen apu yhteisöllisyyden rakentamisessa. Kahden eri kulttuurin kohtaaminen ei välttämättä aina suju ongelmitta. Tämän vuoksi kielimuurin kiertäminen ja kulttuurien välille yhteneväisen sävelen löytäminen voi luonnistua musiikin avulla.

Maahanmuuttajien ensikosketus Suomeen sisältää monenlaisia haasteita – uusi kieli, kulttuuri, ympäristö, tavat ja arvot, jotka saavat heissä aikaan monenlaisten tunteiden vuoristoratamaista läpikäymistä. On tarpeen ottaa huomioon, millaisia mielikuvia ja faktatietoja maahanmuuttajat omaavat Suomesta saapuessaan tänne. Uuden elämän aloittaminen vieraassa ympäristössä voi olla pelottavaa, ja se asettaa yksilön miettimään omaa elämää ja tulevaisuuttaan uudelleen. Hyväksytyksi tuleminen ja uuteen maahan sopeutuminen ovat yksiä keskeisimpiä asioita, joita maahanmuuttaja kokee ja toivoo saavuttavansa. Musiikki voi auttaa heitä heidän tunteidensa käsittelyssä, mutta myös tukea uuden kielen oppimisessa. Se voi auttaa maahanmuuttajaa ymmärtää suhdettaan kotikulttuuriinsa, mutta myös uutta

yhteiskuntaa, sekä käsitellä näiden kahden eri maiden kulttuureja ja arvoja. Musiikin kuunteleminen voi tukea maahanmuuttajan kotoutumista edistäen hänen hyvinvointiaan monin tavoin. Näiden asioiden toteutuminen voi olla yksi ratkaisevimmista tekijöistä syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi yhteiskunnan ulkopuolelle. Yhteiskunnan tulisikin nähdä musiikin myönteiset vaikutukset yhtenä potentiaalisena kotouttamismuotona.

On tarpeen kiinnittää erityishuomiota nuoriin maahanmuuttajiin, joiden elämään kuuluu vahvasti ikäänsä kuuluvat kehitysprosessin haasteet. Maahanmuuttajanuorilla on suuri riski jäädä oman perheensä ja uuden yhteiskunnan välille manipuloitavaksi, samalla kun he kamppailevat oman minuuden kanssa. Identiteetin muodostuminen ja vahvistaminen ovat herkimmillään tässä ikäryhmässä. Nuorten vaikeuksia lähestyessä on ensiarvoisen tarpeellista huomioida myös nuorten vanhemmat. Onko nuorella läheiset välit vanhempiinsa ja saako hän tukea heiltä vai onko nuori esimerkiksi varttunut vailla vanhempiaan. Koska maahanmuuttajanuorena oleminen on kaikin puolin haasteellista, on vastaanottavan yhteiskunnan otettava tehokkaat toimenpiteet käyttöön tämän ryhmän kotouttamisesta. Tämä on kuitenkin kaksisuuntainen prosessi eli nuoren täytyy myös itse olla aktiivinen yhteistyön muodostamisessa. Nuorten kannustaminen ja tukeminen sekä heille tiedottaminen kotouttamisen tärkeydestä on hyvä olla paikallaan saavuttaaksemme mahdollisimman hyvän lopputuloksen. Yhteiskunnan tulee pysyä valppaana ja tarkastella perustellusti, millaisen koulutuksen maahanmuuttajanuoret ovat saaneet omassa kotimaassaan ennen Suomeen muuttoaan. On ensisijaista muistaa, että pakolaisina tulleet nuoret ovat saattaneet elää useita vuosia pakolaisleireillä, joissa koulunkäynti ei ole ollut mahdollista. Tämä tarkoittaa sitä, että nuorella ei ole välttämättä luku- ja laskutaidot hallussa eli on mahdotonta olettaa, että kaikilla maahanmuuttajanuorilla olisi yhtäläiset koulutustaustat. (Arvonen, Katva & Nurminen 2012, 36.) Yhteiskunnan tulee auttaa nuoria rakentaa turvallinen ja tasapainoinen tulevaisuus, jotta he olisivat kykeneväisiä luomaan luottavaisen suhteen uuteen yhteiskuntaan, ja kokemaan itsensä hyvinvoivaksi siellä. Näiden asioiden toteutuminen auttaa nuoria pysymään oikeilla raiteilla – omaamaan terveen minäkuvan sekä välttymään syrjäytymiskokemuksilta.

Musiikkitoiminnat voivat auttaa maahanmuuttajia käsittelemään erilaisia tunnetilojaan psyykkisellä tasolla, ja samalla verkostoitumaan valtaväestön kanssa. Tämä on valtavan tärkeää integroivan tunteen omaksumisessa. Kotouttamisprosessien toteutustavoista ja -malleista puhutaan hyvin paljon, ja niitä pyritään kehittää yhä paremmiksi maahanmuuttajien tarpeita tyydytettäväksi. Yhteiskunnan olisi hyvä lisätä musiikillinen näkökulma mukaan

yhdeksi kotouttamisprosessin toimintamalliksi. Musiikki ilmaisee usein erilaisia arvoja, perinteitä ja kulttuureja. Toisaalta musiikki voi saada aikaan myös identiteettikriisejä, esimerkiksi jos yksilö on ensin asunut ympäristössä, jossa musiikki on luokiteltu 'haramiksi' eli kielletyksi, ja sitten toisessa ympäristössä, jossa musiikkia on lähes mahdotonta välttää. Maahanmuuttajille tulisi antaa mahdollisuus säilyttää omaa kulttuuriaan myös musiikkitoimintojen avulla, jolloin voidaan ennaltaehkäistä muun muassa identiteetin särkymistä. Heille on taattava riittävät puitteet vaalia suhdettaan kotikulttuurinsa samalla kun omaksuvat itseensä valtaväestön kulttuuria. Tästä voi herätä musiikkikasvatuksellinen kysymys. Kenen vastuulla loppujen lopuksi on se, että musiikkikasvattajat osaavat suhtautua ja kohdentaa opetusta maahanmuuttajillekin sopiviksi? Onko vastuu Opetus- ja kulttuuriministeriön, jossa suunnitellaan valtakunnallisesti musiikkiopettajien opetussuunnitelmien sisältöjä, ja onko vastuu tämän jälkeen vielä kuitenkin myös musiikkiopettajien – kuinka ylläpitävät taitojaan vastaanottaa maahanmuuttajaoppilaita opetukseensa. Monikulttuurisuus on vahvasti osa nyky maailmaa. Siihen tulee myös asennoitua niin, joka vaatii yhteiskunnilta kykyä muovautua uusien toimintatapojen omaksumiseen.

Suomessa on entistä enemmän käyty keskustelua kulttuurin ja taiteen merkityksestä hyvinvointiin ja terveyteen viime vuosien aikana. Aiheesta on tehty kansainvälisellä tasolla runsaslukuinen määrä tutkimuksia, jotka ovat antaneet vahvan myönteisen näytön kulttuurin ja taiteen vaikutuksista yksilöön. Kulttuurisektoria halutaankin yhdistää vahvemmin osaksi sosiaali- ja terveystieteiden sektoria. Suomessa on muun muassa meneillään useita hankkeita ja yhä poikkitieteellisempiä työtehtäviä, jotka tukevat näiden kahden eri sektorin yhteistyötä keskenään. Musiikin näkökulmasta katsottuna on havaittavissa, että musiikkialojen opetussuunnitelmiin lisätään monipuolisemmin soveltavan taiteen muotoja sekä hyvinvointiin liittyviä tarkastelunäkökulmia. Alat ennakoivat täten kulttuuri- sekä sosiaali- ja terveyssektorin yhdistämisen yleistymistä tulevaisuudessa. (Kaattari & Suksi 2019, 9 – 10, 40; Halonen 2009, 4.)

Tämä tutkimus tarkastelee Lähi-idästä muuttaneiden nuorten kotoutumisprosessia Suomessa, sekä heidän suhdettaan musiikkiin – millaisia merkityksiä musiikki luo heille. Onko heidän suhteensa musiikkiin muuttanut kotoutumisprosessin aikana tai sen jälkeen. Musiikin tiedetään tarjoavan yksilöille kaikenlaisia valmiuksia elämässä selviytymiseen, kuten vahvistaen itsesäätelytaitoja ja muistia. (Thaut 2005, 303; Krout 2007, 134.)

Haastatteluaineisto koostuu Lähi-idästä tulleista nuorista, jotka ovat muuttaneet Suomeen nuorena 12 – 15 vuoden iässä, ja ovat asuneet täällä nyt 3 – 11 vuotta.

2 MAAHANMUUTTO JA PAKOLAISUUS

Maahanmuutto on laaja käsite, joka jakautuu useaan pienempään osioon. Maahanmuuttajat sekoitetaan helposti pakolaisiin ja turvapaikanhakijoihin, vaikka käsitteinä ne eivät kuulu samaan lohkoon. Maahanmuuttopolitiikka on keskeisimpiä puheenaiheita maailmalla, joka herättää tunteita suuntaan kuin toiseen. Tässä luvussa tehdään selkeä kuvaus siitä, mitä on pakolaisuus ja maahanmuutto, sekä mikä niitä yhdistää. Samalla keskitytään tarkastelemaan näitä käsitteitä Lähi-idän alueiden kautta, jotka ovat tämän tutkimuksen suurennuslasin alla.

2.1 Maahanmuuton syyt

Maahantuloon on useita syitä, joista yleisimpiä ovat pakolaisuus, turvapaikan hakeminen (turvapaikanhakija), sekä työn tai perheen perässä muuttaminen, jolloin puhutaan maahanmuuttajista. Myös paluumuuttajat ovat maahanmuuttajia, esimerkiksi suomen inkeriläiset. Maahanmuuttajat ovat henkilöitä, jotka ovat muuttaneet toisesta maasta uuteen ympäristöön joko väliaikaisesti tai pysyvästi. Väliaikainen muutto uuteen maahan perustuu esimerkiksi siihen, että henkilö toimii siirtotyöläisenä. Yksilö muuttaa tilapäisesti uuteen maahan, esimerkiksi työn tai opintojen perässä.

Pakolaiset muuttavat pelkojensa takia kotimaastaan vieraaseen maahan. Syitä pakenemiseen on useita, kuten pitkittyneet konfliktit kotimaassaan, jotka ovat aiheuttaneet levottomuuksia ja sotaa, tai vainotuksi tulemista oman uskonnon, syntyperän, mielipiteiden ja seksuaalisen suuntautumisen vuoksi. Luonnonkatastrofit ovat myös yksi syy pakolaisuuteen, mikä on Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) tilastojen mukaan lisääntynyt viime vuosien saatossa. Ilmaston lämpeneminen on yksi suurimpia globaaleja ongelmia, ja se nostaa esille keskustelua ilmasto- ja ympäristöpakolaisuuden kasvamisesta tulevien vuosikymmenien aikana. Pakolaisiksi luokitellaan kaikkia heitä, jotka tarvitsevat kansainvälistä suojelua muualta, kun omassa kotimaassa ei ole turvallista olla. Suomessa muun muassa tarjottiin 16.5.2016 saakka humanitaarista suojelua¹, jos turvapaikanhakija ei täyttänyt turvapaikan tai toissijaisen suojelun kriteereitä. Mikäli turvaa hakevalla henkilöllä ei ollut mahdollisuutta palata takaisin kotimaahansa pelkäämättä turvallisuutensa vuoksi, esimerkiksi vaikean ihmisoikeustilanteen vuoksi - hänelle voitiin myöntää humanitaarinen suojelu.

¹ Humanitaarinen suojelu oli Suomen oma säädös 16.5.2016 saakka, joka ei perustunut kansainvälisiin sopimuksiin.

Euroopan unionin (EU) jäsenmaiden² allekirjoittama Geneven pakolaissopimus³ velvoittaa jäsenmaita tarjoamaan pakolaiskiintiöiden mukaisesti turvaa sitä tarvitseville maansa ulkopuolisille ihmisille. Turvapaikanhakija ja -politiikka termeinä ovat nykyään varsin arvolatautuneita ja vahvoja tunteita herättäviä, sillä turvapaikkahakemusten määrä on kasvanut räjähdysmäisesti ympäri maailmaa. Tämä tarkoittaa sitä, että moniin maihin on haettu turvaa yhä useammin ilman mitään erityisempää syytä. Kuitenkin lähes kaikki hakemukset käsitellään, sillä niiden takana todetaan usein olleen pakolaisia. Turvapaikkaa hakevat ihmiset usein myös kuvailevat itseään pakolaisiksi, vaikka tosiasiallisesti he ovat turvapaikanhakijoita. Pakolaisstatuksen voi saada vasta, jos hän saa oleskeluluvan hakemastaan valtiosta. (Valtonen 2009, 6.)

Maahanmuuttajat ovat henkilöitä, joiden maahanmuuton syyn taustalla ei ole välttämättä minkäänlaisia rankkoja kokemuksia, vaan muutto vieraaseen maahan pohjautuu puhtaasti työn, opintojen tai perheen perässä liikkumiseen. Muutto ei ole vaatinut henkilöltä pelkoa oman tai perheensä terveyden ja turvallisuuden säilymisestä tai pelkoa pakkokäännyttämisestä vielä takaisin uudelleen maahan, josta on muuttanut vieraaseen maahan rakentaakseen uutta elämää. Selkeästi kasvanut maahanmuutto on tuonut Suomeen monikulttuurisuutta, joka on nostettu erityisesti koulujen opetussuunnitelmissa entistä vahvemmin tarkastelun keskiöön. Kieli, uskonto, arvot, tavat ja etninen tausta ovat käsin kosketeltavissa tämän päivän yhteiskunnissa. Monimuotoisuudesta ei voi vältyä ja siksi se vaatiikin Suomelta kuin myös muiltakin mailta monikulttuurisen ja globaalin kasvatuksen harjoittamista.

2.2 Lähi-idän pakolaiset

Pakolaisten määrä on kasvanut Suomessa erityisesti tämän vuosisadan aikana. Vuonna 2015 Lähi-idästä⁴ saapui Suomeen ennennäkemätön määrä pakolaisia - suurimmaksi osaksi Irakista ja Syyriasta. Pakolaisvirta nosti maahanmuuttopoliittisen keskustelun aivan uudelle tasolle

² Euroopan unionissa on 27 jäsenmaata: Alankomaat, Belgia, Italia, Luxemburg, Ranska, Saksa, Irlanti, Tanska, Kreikka, Espanja, Portugali, Itävalta, Ruotsi, Suomi, Kypros, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Unkari, Viro, Bulgaria, Romania ja Kroatia.

³ Geneven pakolaissopimus on Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) laatima sopimus pakolaisten oikeudellisesta asemasta vuonna 1951.

⁴ Lähi-itä on Aasian alue, mikä on kaikista Aasian alueista lähimpänä Eurooppaa. Lähi-itään kuuluu Yhdistyneet arabiemiirikunnat, Irak, Iran, Bahrain, Egypti, Israel, Jemen, Jordania, Kuwait, Kypros, Libanon, Oman, Palestiina, Qatar, Saudi-Arabia, Syyria ja Turkki.

kuin koskaan aikaisemmin. Suomeen saapui 1990-luvulta lähtien vuoteen 2014 saakka noin 70 000 turvapaikanhakijaa, kun taas vuoden 2015 aikana maahan saapui yli 30 000 turvapaikanhakijaa. (Korkman 2017, 70; 153.) Pakolaisvirran kasvu näkyi vuonna 2015 selkeästi myös muualla maailmalla. Se on aiheuttanut EU:ssa varsin vahvasti eri muotoisia levottomuuksia, sekä oikeistopopulismin ja nationalismin aallon vahvistumista.

Lähi-itä on kooltaan massiivinen, joka pitää sisällään useita eri kieliä, uskontoja ja kulttuureja. Nämä aiheuttavat alueella paljon uskonnollisia ja poliittisia vastakkainasetteluja. Valtataistelua käydään siitä, mikä on oikein ja väärin. Lähi-idän uskontoja kuitenkin yhdistää ajatus monoteistisyydestä eli yksijumaluudesta (Salem 2016, 44). Valtauskonnonroolia alueella pelaa kuitenkin islamin uskonto, joka jakaa myös valtioiden ja valtioiden sisäisten alueiden ihmisiä useampaan eri uskontolohkoon. Sunnilaisilla ja shiialaisilla⁵ on toisistaan eroavaiset käsitykset Koraanin sisällöstä, mikä onkin johtanut vakaviin väkivaltaisiin kiistoihin. Naapurimaiden arvot ja tavat toimia voivat poiketa toisistaan hyvinkin huomattavasti, mikä on näyttäytynyt ja näyttäytyy edelleen valtioiden välisinä kiistoina, joihin ei tahdo löytyä rauhanomaisia ratkaisuja. Lähi-idässä vallitsevista sisällissodista, rauhattomuuksista ja kriiseistä puhutaan jatkuvasti uutisissa. Demokratia, ihmisoikeudet ja rauhanprosessi eivät näytä tuottavan tuloksia Lähi-idän alueilla, joten ei ole yllättävää, että alueilta on paennut kymmeniä tuhansia ihmisiä muualle maailmalle etsimään turvaa, jossa ihmisoikeudet toteutuvat paremmin.

2.3 Osaksi suomalaista yhteiskuntaa

Tämä tutkimukseni syventyy tarkastelemaan Lähi-idästä tulleiden nuorten maahanmuuttajien kotoutumista Suomessa sekä musiikin erilaisia merkityksiä kotoutumisprosesseissa. Maahanmuuton tuomat muutokset yhteiskuntarakenteissa ovat vaatineet ja vaativat edelleen poliittisilta päättäjiltä talouden, palveluiden tarjoamisen, koulutuksen ja työllisyyden uudelleen läpi käymistä. Asioiden uudelleen ruotiminen edellyttää muun muassa tuumintaa siitä, millaisia muutoksia yhteiskunnassa tarvitsee tehdä ja millä fokuksella, sekä mitkä asiat toimivat ja mitkä eivät. Maahanmuuttopolitiikkaa on erityisen tarpeellista tarkastella sosiologisesta näkökulmasta. Hyvinvointivaltion toiminnan kannalta on ensiarvoista taata maahanmuuttajille/pakolaisille riittävän hyvät tukipalvelut, jotta he pääsisivät

⁵ Sunnilaisuus on islamin uskon suurin suuntaus. Muslimeista noin 85 % kuuluvat tähän kastiin, kun taas shiialaisia on 15%. Shiialaisuus on valtauskontona Iranissa.

mahdollisimman nopeasti ja mutkattomasti olemaan osa uutta yhteiskuntaa. (Martikainen, Saukkonen & Säävälä 2013, 38; Kari, Kattelus & Saari 2008, 7.)

2.3.1 Kotouttaminen

Kotouttaminen tarkoittaa maahanmuuttajien mukauttamista osaksi yhteiskuntaa. Integroitumisen myötä yksilö pystyy ja haluaa omaksua valtaväestön kielen, kulttuurin, arvot ja toimintatavat, sekä kykenee luomaan terveitä, omaa hyvinvointia tukevia sosiaalisia verkostoja valtaväestön kanssa. Suomessa kirjattiin ensimmäiset lainsäädännölliset linjaukset kotouttamisesta vuonna 1999. Laki velvoitti kuntia ja valtiota toteuttamaan kotouttamisohjelmia muualta Suomeen tulleille yksilöille. Suomen sisäministeriön *Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010)* on tällä hetkellä voimassa oleva laki, jossa uudistettiin vuoden 1999 lakipykälän sisältöä kattavammaksi ja ajankohtaisemmaksi. Lakipykälän mukaan yhteiskunnan tulee kehittää vuorovaikutussuhdetta maahanmuuttajiin niin, että suhde luo turvan tunnetta molemmin puolin, tukee maahanmuuttajien mahdollisuutta ylläpitää omaa kulttuuria ja samalla edistää heidän mahdollisuuksia omaksua Suomen valtakulttuuria. Laki vaatii yhteiskunnalta tekoja yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi sekä maahanmuuttajien syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi. Se myös sisältää selkeän kirjatun tavoitteen, jonka mukaan maahanmuuttajien kieli-, luku- ja kirjoitustaitojen oppimista edistetään kunniahimoisilla kotouttamistoimenpiteillä. Tällä tavoin maahanmuuttajia on tarkoitus tukea ja auttaa hakemaan jatko-opintoihin ja pääsemään vaivattomammin työelämään. (Alitolppa-Niitamo, Fågel & Säävälä 2013, 7; 13 – 14; 31.)

Yhteiskunnalta vaaditaan kykyä asettua maahanmuuttajien asemaan. On perimmäisen tärkeää, että yhteiskunta ymmärtää ja kykenee tarkastelemaan objektiivisesti, millaista apua, palvelua ja tukea maahan tulevat tarvitsevat sopeutumisen ja uuden elämän rakentamisen kannalta. Tämän tutkimuksen päämääränä on kartoittaa, minkälaiset musiikilliset kokemukset ovat maahanmuuttajille ratkaisevia tekijöitä kotoutumisen kannalta. Tutkimustulosten avulla voidaan tehdä tulkintoja siitä, millä tavoin yhteiskunta pystyisi tarjoamaan nuorille maahanmuuttajille laadukasta kotoutumista musiikillisia elementtejä käyttäen. Maahanmuuttajanuorten integroiminen osaksi suomalaista yhteiskuntaa sisältää omanlaisia haasteitaan. Nuorille on annettava kaikki tarvittavat tiedot ja taidot, jotta he pärjäävät uudessa yhteiskunnassa – kielitaidon ja kulttuurin omaksuminen, sekä sosiaalisten suhteiden luominen ja ylläpitäminen.

Puhuessamme nuorista murrosiässä olevista ihmisistä, käsittelemme elämänvaihetta, johon kuuluu vahvasti identiteetin kehittämisprosessi. Kehossa alkaa tapahtua muutoksia, omaan seksuaalisuuteen tutustutaan, itsenäistytään ja mietitään omaa tulevaisuutta - minkälaiseen koulutukseen kannattaisi hakeutua ja millaisen työelämän haluaa itselleen rakentaa (Arvonen, Katva & Nurminen 2012, 50). Identiteetin muodostaminen on ihmiselämän tärkeimpiä kehitystehtäviä, jota tulee tukea kaikin keinoin. Tämä prosessi on jokaiselle yksilölle omalla tavallaan haasteellinen. Useat tutkimukset ovat osoittaneet, että maahanmuuttajanuorilla on suuri riski sairastua mielenterveysongelmiin. Syynä on liian suuret elämää mullistavat kokemukset samanaikaisesti. Murrosikäinen muuttaa uuteen maahan, jossa kieli ja kulttuuri eroavat omasta kotikulttuurista. Tämä voi tuottaa nuorelle suuria vaikeuksia muodostaa identiteettikäsitystä itsestään. Muita suuria haasteita ovat kieli-ongelmat, jotka herättävät nuorena yksilössä häpeän ja ulkopuolisuuden tunnetta sekä vääristynyttä ja häilyvää minäkuvaa näiden asioiden yhteen summana. Lähi-idästä tulleet nuoret pakolaiset ovat saattaneet joutua todistamaan ja kokemaan brutaaleita ja raskaita asioita kotimaassaan, jotka ovat voineet laukaista heissä traumaperäistä stressiä. Tämän kaltaiset raskaat kokemukset ovat suuria riskejä altistaa nuori kognitiivisille häiriöille, jotka voidaan havaita muun muassa heikkona koulumenestyksenä, häiriökäyttäytymisenä ja työkyvyttömyytenä. (Alitolppa-Niitamo, Fågel & Säävälä 2013, 69-70; Martikainen, Saukkonen & Säävälä 2013, 102; 254.)

Yhteiskunnan tulee pitää huoli siitä, että maahanmuuttajanuoret eivät syrjäydy yhteiskunnan ulkopuolelle. Epäonnistunut kotouttaminen aiheuttaa monenlaisia ongelmia – niin maahanmuuttajalle kuin valtaväestölle. Ongelmina ovat muun muassa rikollisuus, työttömyys, syrjäytyminen ja seksuaalinen riskikäyttö, joista koituvat yhteiskunnalle lisäkuluja sekä negatiivisia ja jopa traumaattisia kokemuksia niin itse maahanmuuttajalle kuin valtaväestölle. Monipuolisen integraation organisoiminen auttaa nuoria luomaan itselleen ainutlaatuisen tulevaisuuden, jota ympäröi hyvät sosiaaliset verkostot ja turvattu toimeentulo. Onnistunut kotouttaminen myös ehkäisee riskeiksi luokiteltujen ongelmien syntymistä, ja auttaa lieventämään jo valmiiksi varauksella maahanmuuttajiin suhtautuvan valtaväestön asenteita. (Martikainen, Saukkonen & Säävälä 2013, 78; 102.)

Kuubalais-amerikkalainen sosiologi Rubén Rumbaut on tutkinut laajasti maahanmuuttajien kotouttamista Yhdysvalloissa. Hän on todennut sukupolvilla olevan merkitystä maahanmuuttajien integroitumiseen – kuinka he kykenevät sopeutumaan uuteen ympäristöön. Asiat, joilla on vaikutusta kotoutumiseen ovat muun muassa ikä ja sosioekonominen tausta.

Rumbaut'n muodostama sukupolvimalli jakautuu seitsemään osaan, joista kolmas (13 – 17v.) ja osittain toinen (6 – 12v.) ikäryhmä käsittävät tutkimaani kohderyhmää. Kolmas ikäryhmä kuuluu Rumbaut'n mukaan Sukupolveen 1,25, jota kuvaillaan hankalimmaksi ikäryhmäksi onnistuneen integraation kannalta. Tämän ikäryhmän haasteellisuuden taustan syyksi on nimitettävissä lukuisia syitä, joista päälimmäiseksi motiiviksi voidaan todeta juurikin identiteettiin liittyvät kysymykset. Kielen oppiminen 13 – 17 -vuotiaana on vielä helpompaa kuin vanhemmalla iällä, mutta selkeästi haastavampaa kuin alle 13-vuotiaana. Maahanmuuttajanuorten kielitaitojen kehittymisessä voidaan havaita suuriakin eroja, sillä osa kykenee sisäistämään uuden kielen melko vaivattomasti, kun toisille se taas puolestaan aiheuttaa päänvaivaa. Osa maahanmuuttajanuorista voivat kokea suuria vaikeuksia vieraan kielen oppimisessa, mutta myös ylipäättään koulunkäynnissä. Tämän kaltaisia haasteita voivat aiheuttaa hyvin erilaiset koulutuslähtökohdat. (Martikainen & Haikkola 2010, 12 – 14.) Erityisesti pakolaisina tulleet maahanmuuttajanuoret saattavat olla kouluttamattomia eli he eivät ole välttämättä saaneet minkäänlaista (tai hyvin mitättömän) koulutusta omassa kotimaassaan. Suomessa pakolaisille järjestetään noin 6 – 12 kuukauden mittaisia kielikursseja. Yhteiskunnassamme on tarpeen istua alas miettimään kotouttamisen kannalta keskeisiä kysymyksiä, kuten kuinka kielen oppimista voidaan tukea yhä moninaisimmilla tavoilla maahan tulevan nuoren tulevaisuuden turvaamisen kannalta. (Forsander 2001, 123 – 124.)

Musiikin tiedetään olevan ihmisille suuri voimavara. Jokaisella ihmisellä on oma subjektiivinen kokemus musiikin arvosta itselleen. Se voi tuoda lohtua, motivaatiota, fyysisen kivun lieventämistä, tai vaikka kokemuksia hurmostiloista. Maailmalla on tehty lukemattomia tutkimuksia musiikin ja kognitiivisten taitojen välisistä suhteista, joissa on saavutettu huomionarvoisia seurauksia. Tutkimuksissa on muun muassa havaittu musiikin kuuntelemisen tai sen harrastamisen (nuottien lukeminen) kehittävän yksilön muistia ja auditiivista lukutaitoa. (Butzlaff 2000, 167.) Tämän tutkimuksen kannalta on relevanttia selvittää, millaisia merkityksiä musiikki luo maahanmuuttajanuorille kotoutumisen kannalta – ovatko merkitykset enemmän tunteisiin ja identiteettiin vetoavia vai kielen oppimista tukevia.

2.3.2 Akkulturaatioprosessi

Akkulturaatioprosessi tarkoittaa yksilöiden ja ryhmien kykyä kohdata, sopeuttaa ja sekoittaa oman sekä uuden maan kieltä, kulttuuria, asenteita, käyttäytymistä, musiikkimakuja ja arvoja

toisiinsa. Uuteen maahan muuttaminen pitää sisällään aina sosiokulttuurisia muutoksia, jotka ilmenevät ihmisillä erilaisina akkulturaatioina. Sopeutumisprosessiin kuuluu erilaatuisia sosiaalisia odotuksia - kanssakäyminen toisen kulttuurin edustajan kanssa voidaan ottaa avosylin vastaa omaksuen piirteitä tämän toisen kulttuurista, tai päinvastoin. Täydellinen akkulturaatioprosessi antaa tilaa molemmille kulttuureille, jolloin ne voivat sekoittua ja täydentää toisiaan ilman minkäänlaisia torjuvia asenteita ja ennako-oletuksia. Ihanteellisinta on, että yksilö kykenee vastaanottamaan uuden kulttuurin ja samalla säilyttämään suhteensa kulttuuriin, josta on alun perin lähtöisin. (Martikainen, Saukkonen & Säävälä 2013, 254; Alitolppa-Niitamo, Fågel & Säävälä 2013, 65.)

Sosiokulttuuriset muutokset näyttäytyvät monenlaisina haasteina, jotka aiheutuvat maahanmuuton yhteydessä. Lähi-idästä tulleet pakolaiset kokevat usein suuremman kulttuurishokin kuin esimerkiksi naapurimaasta Suomeen muuttavat. Syynä on yksinkertaisesti toisistaan niin eroavat kulttuurit ja ympäristöt kokonaisuudessaan. Vaikka Suomessa keskustellaan jatkuvasti siitä, etteivät tasa-arvo ja yhdenvertaisuus vielä toteudu täällä, ovat nämä asiat kuitenkin selkeästi paremmin kuin Lähi-idässä. Tämä on jo yksi suuri kulttuuriero näiden kahden alueiden välillä, esimerkiksi kuinka puhutellaan naisia ja seksuaalivähemmistöjä. Suomen kylmät, pimeät ja sateiset syksyt ovat jo pelkästään suomalaisillekin usein vaikeaa aikaa ja aiheuttaa kaamosmasennusta. Suomeen muuttaneet maahanmuuttajat voivat kokea Suomen neljän vuoden ajan vaihtelut raskaasti.

Liebkind (2000) kuvailee akkulturaatiota moniulotteiseksi tapahtumaprosessiksi, joka voidaan jakaa kolmeen osaan. Ensimmäinen ulottuvuus koostuu sosiaalisesta, kulttuurisesta ja etnisestä ulottuvuudesta, toinen puolestaan pitää sisällään identiteetin, asenteet ja arvot, sekä kolmas ulottuvuus keskittyy tarkastelemaan valtaväestön ja vähemmistöjen (maahan tulevien) suhtautumisia akkulturaatioon. (2000, 26 – 27.) Vaivattoman akkulturaatioprosessin esteenä on vallitsevat tarpeet lokeroida ihmisiä tiettyihin muotteihin. Maahanmuuttajat kohtaavat rasismia paljon, mikä aiheuttaa entistä suurempia vaikeuksia luoda kulttuurillisia suhteita suuntaan kuin toiseen. Voidaksemme välttää maahanmuuttajanuorten väliinpuotoamista ja syrjäytymistä yhteiskunnan ulkopuolelle, tulee heille taata kaikki tarvittava tuki harjoittaa ja ylläpitää omaa kotikulttuuriaan valtaväestön kulttuurin rinnalla. Heitä, kuten ei ketään muitakaan voida vaatia luopumaan osaa omasta identiteetistään ja historiastaan uuden yhteiskunnan puitteisiin. Kanadalaisen psykologian emeritusprofessorin John W. Berryn (1997) kehittämä kaksisuuntainen akkulturaatiomalli vastaa kahteen kysymykseen: haluaako

yksilö ylläpitää suhdetta omaan kulttuuriinsa, ja onko valmis ottamaan vastaan valtaväestön edustajien harjoittamia kulttuuripiirteitä osaksi itseään. Berryn akkulturaatioteoria jakautuu neljään osaan: integraatio, marginalisaatio, assimilaatio ja separaatio.

TAULUKKO 1. John W. Berryn (1997) akkulturaatiomalli.

	Oman kulttuurisen identiteetin ylläpitämisen tärkeys KYLLÄ	Oman kulttuurisen identiteetin ylläpitämisen tärkeys EI
Yhteyksin pitäminen muihin ryhmiin KYLLÄ	Integraatio	Assimilaatio
Yhteyksin pitäminen muihin ryhmiin EI	Separaatio	Marginalisaatio

Assimilaatio tarkoittaa sulautumista, eli tässä kontekstissa, sillä tarkoitetaan yksilön tahtoa omaksua valtaväestön kulttuuri omakseen luopuen samalla omasta kulttuuristaan. *Separaatio* tarkoittaa vastakohtaista prosessia assimilaatiosta. Yksilö ei koe tarvetta luoda suhteita valtaväestön kulttuuriin, vaan korostaa omaa kulttuuriaan entistä vahvemmin. Separaation läpikäyvät yksilöt luovat suhteita vain omaan kotikulttuuriin kuuluvien edustajien kanssa, eivätkä koe tarpeelliseksi luoda syviä kontakteja valtaväestöön. *Integraatio* on tavoiteltava malli, jonka onnistuminen ei ole kuitenkaan itsestään selvää. Prosessin tavoitteena on luoda tasapainoinen suhde kahden eri kulttuurin välille. Integraatiossa ideaalina pidetään tilannetta, jossa maahanmuuttajalla on aito halu säilyttää suhdettaan omaa kulttuuriaan kohtaan, mutta samalla kokee integroituneensa eli kotoutuneensa osaksi uutta yhteiskuntaa omaksuen siellä vallitsevan kulttuurin myös osaksi omaa identiteettiään.

Integraatioprosessia voidaan tarkastella kolmesta eri näkökulmasta:

1. Integraatio vastaanottavaan yhteisöön
2. Integraatio etnisten ryhmien välillä
3. Integraatio oman etnisen yhteisön sisällä

Käsitellessämme ensimmäistä näkökulmaa: *integraatiota vastaanottavaan yhteisöön*, katse kohdistuu rakenteelliseen integraatioon, joka jakautuu kolmeen osaan: poliittisiin, taloudellisiin ja sosiaalisiin näkemyksiin. Yhteisön sisäinen -näkökulma puolestaan uppoutuu selvittämään prosessin aikana tapahtuvia etnisen yhteisön keskinäisiä vuorovaikutuksia, joihin kuuluu tiiviisti yhteisöllisyyden tunteet, solidaarisuus ja kulttuuristen arvojen ylläpitäminen. Kolmantena on ryhmien välinen -näkökulma, joka edesauttaa rakenteellista integraatiota valtayhteisöön. Tällä tarkoitetaan sitä, että tavoitteena on edistää ryhmätietoisuutta eri ryhmien välillä tarjoten sosiaalista tukea, yhteenkuuluvuuden tunnetta, ja pidetään institutionaaliset rakenteet mukana, jotta saavutetaan onnistuneita kokemuksia. (Forsander 2001, 40 - 41.) *Marginalisaatio* on integraation vastakohta, joka on näistä neljästä akkulturaatiomalleista haitallisin muoto. Tämän tutkimuksen kannalta marginalisaatio tarkoittaa Lähi-idästä tulleen maahanmuuttajanuoren etäännyntä ja syrjäytymistä omasta kotikulttuuristaan ja yhteiskunnastamme täällä Suomessa. *Kuka minä olen? Mihin minä kuulun?* Vieraantuminen molemmista kulttuureista jättää yksilön heitteille vailla suhdetta mihinkään yhteisöön. Tämä aiheuttaa vakavia ja vaikeita käsityksiä yksilön omasta minäkuvasta ja identiteetistä. (Martikainen, Saukkonen & Säävälä 2013, 102; 254.)

Maahanmuuttajanuorten kuvaillaan usein jäävän oman perheen ja uuden yhteiskunnan välille, tällöin puhutaan heidän riskistään joutua väliinputoajiksi. Nuoret ovat juuri se ikäryhmä, joka yrittää vielä oman itsenäistymisprosessin aikana omaksua omassa perheessään olevia arvoja. Uudessa yhteiskunnassa, jossa tapa toimia eroaa omasta kotikulttuurista voi pistää nuoren ihmisen miettimään, millaisia ratkaisuja hänen tulee tehdä toiminnassaan. Perheellä on suuri merkitys siihen, millaisen akkulturaatioprosessin nuori käy läpi. Jos maahanmuuttajanuoren vanhemmat esimerkiksi marginalisoituvat tai käyvät separaatioprosessin läpi, tämän kaltainen sulautumismalli voi siirtyä myös nuorelle perhesuhteiden paineen alla, vaikka tosiasiasa nuorella olisi palava halu integroitua uuteen maahan. (Arvonen, Katva & Nurminen 2012, 39; Valtonen 2009, 123 – 126.)

3 IDENTITEETTI KÄSITTEENÄ

Identiteetti on moniulotteinen käsite, jonka muodostumiseen liittyy useita tekijöitä. Yksinkertaisimmillaan identiteetti tarkoittaa ihmisen yksilöllistä käsitystä itsestään. Käsite ei ole kuitenkaan niin yksiselitteinen, vaan sitä voidaan tarkastella monesta eri perspektiivistä. Näkökulmiin liittyy vahvasti sekä yksilöllinen identiteetti että ryhmäidentiteetti. Identiteettiä käsitellään useilla tieteenaloilla yhä useammin ja monipuolisemmin, joka johtuu osittain monikulttuurisuuden ja globalisaation kasvusta. Kulttuurien, arvojen ja tapojen sekoittuminen ovat asettaneet ihmiset tarkastelemaan omaa minuuttaan ja jäsentämään paikkaansa muuttuvassa maailmassa.

Identiteetti rakentuu ja vahvistuu monesta osasta. Siihen liittyy voimakkaasti oman kasvu ympäristön eli perheen ja kulttuurin lisäksi myös ihmissuhteet ja henkilökohtaiset kokemukset – myönteiset, negatiiviset ja myöskin traumaattiset. Identiteetti elää vahvassa suhteessa itsensä ymmärryksen, ryhmän ja yhteiskunnan asenteiden kanssa. Oma identiteettiymmärrys liittyy yksilöä tiettyyn sosiaaliseen ryhmään tai eristää siitä tietoisesti. Identiteetti ei ole säilyvä käsitys itsestään – minuudesta, vaan se muokkautuu muun muassa erilaisten sosiaalisten vuorovaikutusten, ympäristössä vallitsevien arvojen ja iän myötä, joko vahvistaen omaa minäkuvaa tai heikentäen sitä. (Suutari 2013, 258; Forsander 2001, 22.)

Kulttuuritutkija Stuart Hall (1999) on esitellyt omia näkemyksiään identiteetistä. Hänen mukaansa identiteetti voidaan purkaa kolmeen erilaiseen käsitykseen: valistuksen subjekti, sosiologinen subjekti ja postmodernin subjekti. *Valistuksen subjekti* ymmärtää ihmisen individualistisena ja tietoa omaavana, järkevänä yksilönä, jolla on syntyessään sisäinen vankka ”keskus”. Tätä kutsutaan identiteetiksi. *Sosiologinen subjektikäsitys* haastaa valistuksen subjektin näkemyksen sisäisestä autonomisesta keskukselta, esittäen vuorovaikutussuhteiden luovan merkityksiä ihmisen identiteetille. Yksilö omaksuu ihmissuhteissa, kulttuureissa ja asumassaan yhteiskunnassa vallitsevia arvoja ja merkityksiä, jotka muokkaavat tietoisesti ja epätietoisesti omaa minäkäsitystä suuntaan kuin toiseen. *Postmodernilla subjektilla* ei ole kiinteää ja järkkymätöntä identiteettiä, vaan se voi muuttua ja vaihtua useaan kertaan paikasta ja ajasta riippumatta. Identiteetillä ei ole tämän käsityksen mukaan suhdetta yksilön historiaan tai biologiaan. (Hall 1999, 21 – 23.)

Erityisesti nuorten maahanmuuttajien kohdalla identiteettikysymykset astuvat suurten kysymysten äärelle - *kuka minä olen, mitä minä voin olla ja mitä en, mitä minä haluan elämältäni?* Nuoren ihmisen elämässä tapahtuu suuria muutoksia niin kehollisesti kuin psyykkisellä tasolla. Nuorille ystäväpiiristä yleensä muodostuu tärkein turvaverkko, johon hakeutuu ja jolta toivoo saavansa hyväksyntää. Maahanmuuttajanuorten epävarmuus oman paikan löytämisestä aiheuttaa painetta oman kyvykkyyden todistamisesta muille, jotta valtaväestö ei suhtautuisi kyseenalaistaen heidän läsnäoloonsa. Tämän tutkimuksen kannalta tärkeimmiksi identiteetin haaroiksi voidaan luokitella kulttuuri-identiteetti ja sosiaalinen identiteetti.

3.1 Kulttuuri-identiteetti

Kulttuuri-identiteettiä käytetään käsitteenä varsin paljon, vaikka sen funktioon suhtaudutaankin ristiriitaisin tuntein. Käsite on laaja ja sitä voidaan tulkita hyvin monella tavalla. Se sekoitetaan usein etniseen ja kansalliseen identiteettiin, joka hämmentää tulkitsijoita entistä enemmän ja aiheuttaa siten varauksellista suhtautumista termin käyttöön. Etnisyyden ja kulttuurin erona on se, että etnisyys käsittää nimenomaisesti tunnetta kuulua tiettyyn ryhmään, kun kulttuuri on suuremmassa perspektiivissä käsitys yksilön kollektiivisesta tietoisuudesta ja kokemuksesta. Kansallinen identiteetti puolestaan rajoittuu maantieteellisesti käsittelemään tietyn valtion sisäistä muodostunutta identiteettiä, esimerkkinä voidaan käyttää populististen puolueiden erittäin vahvaa kansallista identiteettiä. (Forsander 2001, 11 – 13; Benjamin 2014, 65 – 66.)

Hall on esittänyt kaksi tulkintatapaa siitä, kuinka kulttuuri-identiteettiä voidaan käsitteenä lähestyä: olemisena ja tulemisena. Käsite identiteetin *olemisesta* pohjautuu vahvasti valistuksen subjektiin, joka tarkoittaa opittujen ominaisuuksien siirtymistä sukupolvesta toiseen. Ihmisen kulttuuri-identiteetin suhde omaan sukuhistoriaan on vahva, joka johdattaa yksilöä toimimaan opittujen kulttuurillisten mallien omaisesti. *Tulemisen* -käsite on puolestaan sidoksissa sosiologiseen ja postmoderniin subjektikäsitteeseen, johon kuuluu hyvin vahvasti identiteetin muutokset. Ihminen ikään kuin ymmärtää, että oma minuus kehittyy ajan ja kokemusten kanssa vierekkäin. (Forsander 2001, 21 – 23.)

Hall jakaa identiteetin muodostumiseen vaikuttavat osatekijät viiteen osaan: toiseus, artikulaatio, moninaisuus, ristiriitaisuus ja kontekstit. *Toiseus* tarkoittaa yksilön kykyä ymmärtää ja erottaa toisistaan poikkeavat kulttuurit. Toiseudessa erilaisuudet tunnistetaan erottavina tekijöinä, eikä toisiaan yhdistävinä ominaisuuksina. Ajatus “*me ja te*” on toiseuden filosofisin ydin, jossa kulttuurillisten rajalinjojen vetäminen perustuu valtasuhteiden analysoimiseen. *Artikulaatiossa* identiteetti kuvaillaan muuttuvaksi konstruoiduksi asiaksi, jossa kulttuurilliset eroavaisuudet havaitaan ilman rajalinjojen vetämistä. *Moninaisuus* antaa yksilölle liikkumatilaa omata eri kulttuureista itselleen sopivia piirteitä, kun taas *ristiriitaisuus* aiheuttaa fragmentaarisen tilan eri kulttuurien välillä. *Kontekstit* puolestaan luovat identiteettiä muun muassa kansan omien narratiivien lopputuloksena. (Suutari 2013, 257 – 258; Hall 1992, 368.)

3.1.1 Lähi-idän valtioiden ja Suomen väliset kulttuurierot

Lähi-itä on yksi Aasian mantereelle kuuluvista alueista, joka ulottuu Turkista aina Afganistaniin saakka. Koska alue on niin valtava, sen sisällä on myös paljon eroavaisuuksia. Lähi-itä edustaa useita eri kieliryhmiä, kansoja ja uskontokuntia, myös valtioiden muodot eroavat toisistaan: tasavallasta teokraattisiin⁶ ja monarkkisiin valtioihin. Alueella on pitkä ja riitaisa historia, esimerkiksi Israelin ja arabimaiden välillä. Nykyäänkin Lähi-idän sisällä, mutta myös länsimaiden välillä on ollut konflikteja, jotka ovat usein johtuneet uskonnollisista kiistoista. Islam⁷ on maailman toiseksi suurin uskonto heti kristinuskon jälkeen. Se on valtauskontona Lähi-idän alueella, mutta ulottuu Aasian alueelta myös Afrikan mantereelle vallitsevaksi uskonnoksi. Islam ei edusta pelkästään uskontoa, vaan se merkitsee muslimeille paljon enemmän. Se on tapa elää – osa paikallista kulttuuria, perinteitä ja itsensä ilmaisua. Muslimien velvollisuutena on alistua heidän jumalansa Allahin tahtoon, ja ottaa Koraanista⁸ vastaan elämänohjeita. Hurskaana muslimina oleminen asettaa jokaisen yksilön kollektiiviseen vastuuseen oman perheen ja suvun maineesta (Hallenberg 1998, 59).

Suomi kuuluu Pohjoismaihin, Manner-Eurooppaan, joka on kulttuurillisesti hyvin erilainen verrattuna kaikkiin Lähi-idän valtioihin. Suomi on kristitty, kaksikielinen valtio, jossa asuu

⁶ Valtiomuoto, jossa päätösvalta pohjautuu uskonoppiin. Islamilaisessa valtiossa tämä tarkoittaa Koraanin sisältämiin lakeihin. Iranista tuli teokraattinen tasavalta vuonna 1979.

⁷ Islam on kasvanut äärimmäisen paljon erityisesti tämän vuosituhannen aikana, johtuen Aasian ja Afrikan mantereiden väestönkasvusta.

⁸ Koraani on islamin pyhä kirja, jonka sisällön tulkitseminen on aiheuttanut ja aiheuttaa edelleen eri kieliedustavien muslimien välillä ristiriitaisuuksia.

myös kielivähemmistöjä.⁹ Suomen kieli ja Lähi-idässä vallitsevat kieliryhmät eivät ole sukua toisilleen niin foneettisesti kuin aakkosjärjestelmällisestikään. Suomessa, valtion tasolla, suhtaudutaan kristinuskoon hyvin erilaisesti kuin Lähi-idässä islamin uskoon, esimerkiksi Raamatun sisältöä ei opeteta kouluissa osaksi elämäntapaa ja se ei määrittele perustuslakeja. Suomessa jokaisella yksilöllä on oikeus harjoittaa kristinuskoa tai muuta uskontoa, jonka kokee omakseen – yhtä lailla jokaisella on myös oikeus olla avoimesti ateisti tai kritisoida kirkon toimintatapoja. Teokraattisessa Iranissa tämän kaltaiset valinnanvapaudet eivät tulisi kuuloonkaan, vaan ne saattaisivat osoittautua itselle kohtalokkaaksi. Ihmisoikeudet eivät toteudu Lähi-idässä kovinkaan hyvin ja heidän suhtautumisensa naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon on länsimaalaisten silmissä hyvin alkeellista. Lisäksi, seksuaalivähemmistöihin suhtaudutaan vaarallisina.

Suomessa on pitkään keskusteltu naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta ja siihen liittyvistä haasteista. Tavoitteena on, että jokaisella yksilöllä, riippumatta sukupuolestaan on yhtäläiset oikeudet esimerkiksi edetä urallaan. Lähi-idässä perheen päänä on mies, joka tekee töitä ja päättää asioista. Miehen rooli on myös asioida vaimonsa ja perheen asioista kodin ulkopuolella. Nainen pysyy kotona lasten kanssa. (Hallenberg 1998, 36.) Naisten pukeutumista on säädelty varsin konservatiivisesti ja vanhoillisesti suhteellisen liberaalin suomalaisen silmissä. Naisten tulee peittää hiukset, käsivarret ja jalat nilkkaan asti. Vaatteiden tulee olla myös rennot eikä ihonmyötäiset. Iranissa naisten pukeutuminen on vielä tiukempaa, nimittäin siellä heidän tulee pukeutua julkisilla paikoilla koko vartaloon peittävään kaapuun, jossa heillä on näkyvissä vain silmät. Miehillä pukeutuminen ei ole niin tiukasti säädeltyä. Suomessa pukeutumista ei ole säädelty laissa, muuta kuin ettei saa paljastella itseään julkisissa paikoissa. Lähi-idässä naisten ja miesten välistä läheisyyttä ei saa osoittaa julkisissa paikoissa, vaan se on yksityisasiasia, joka kuuluu kotioloihin. Saman sukupuolen edustajien väliset sekä avioliiton ulkopuoliset suhteet ovat puolestaan kiellettyjä, joista voi seurata ankariakin rangaistuksia. (Zuhur 2008, 31; 38.) Suomessa tällaisia rajoitteita ei ole, ja kadut täyttyvätkin kaikenlaisista pariskunnista, jotka osoittavat hellyyttä toisilleen.

⁹ Alkuperäiskansa saamelaiset, romanit ja tataarit.

3.2 Sosiaalinen identiteetti

Jokaisella yksilöllä on tarve kuulua johonkin ryhmään voidakseen kokea samaistumisen tunnetta. Sosialisatio on myös välttämätön asia yhteiskunnan toimimisen kannalta. Sosiaalinen identiteetti voi muodostua hyvin monenlaisista ryhmistä eli yksilö voi kokea olevansa useamman ryhmän jäsen. Ryhmään kuulumisen voi koostua etnisistä suhteista, yhtäläisistä jaetuista arvoista tai esimerkiksi samanlaisista mielenkiinnon kohteista. Identiteetti muokkautuu sosiaalisen elämän myötä. Tämän vuoksi identiteetti yleensä kehittykin ja muuttuu ajan saatossa, sosiaalisen elämän muutosten kanssa rinnakkain. Henri Tajfel ja John C. Turner ovat eräitä arvostetuimpia sosiaalisen identiteetin teorioiden kehittäjiä 1970-luvulla. Heidän teoriansa taustalla on pohdintaa siitä, millainen merkitys ryhmäkäyttäytymisellä on yksilön käyttäytymiselle – kumpi osapuoli dominoi ketäkin. Sosiaalisen identiteetin kehittyminen on vahvassa vuorovaikutuksessa vallitsevan kulttuurin ja historian kanssa, mutta se ei yksiselitteisesti tarkoita sitä, että niiden välinen suhde olisi ainoa sosiaalisen identiteetin muodostaja. Ihminen oppii paljon sosiaalisista tilanteista, kuinka missäkin tilanteessa toimitaan. Lähi-idässä ja länsimaissa kulttuurierot ovat valtavan suuret, mikä myös vaikuttaa yksilön sosiaaliseen identiteettiin. Tajfelin teoriassa sosiaalinen identiteetti jaetaan sisä- ja ulkoryhmiin eli yksilöllä on sisäisiä merkityksellisiä ja ulkoisia kevyenoloisia sosiaalisia suhteita ihmisiin, jotka vaikuttavat eri laajuuksin omaan minään. Ryhmään kuulumiseen liitetään vahvasti onnistumisen tunteita, myönteisiä kokemuksia. Negatiiviset kokemukset muokkaavat yksilön identiteettiä aiheuttaen muun muassa identiteettikriisin, jossa yksilö ei koe kuuluvansa osaksi tiettyä ryhmää, vaikka ulkoisesti näyttäisi kuuluvan siihen. (Reicher, Haslam, Spears & Reynolds 2012, 349 – 351.)

Tämän tutkimuksen kannalta toisistaan poikkeavien kulttuurien välinen suhde muuttuu yhä ajankohtaisemmaksi puheenaiheeksi maailmalla. Kulttuurien välisiin eroavaisuuksiin on suhtauduttava tietoisesti. Tärkeää on pyrkiä normalisoimaan kulttuurien sekoittumisen ilmentymä nykypäiväisessä maailmassa. Norjalainen sosiaaliantropologi Odd Are Berkaak muodosti mallin monikulttuurisesta yhteiskunnasta, joka voidaan jakaa neljään osaan: taksonomiaan, erotteluun, pluralismiin ja synkretismiin. Mallin tarkoituksena on tarkastella erilaisten kulttuurien välisiä vuorovaikutussuhteita toisiinsa, millaisia merkityksiä ne luovat toisilleen ja toisistaan sekä kuinka kulttuurillisia eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä tulisi käsitellä. *Taksonomiassa* eroavaisuudet järjestetään käsitteiden hierarkiaksi, jossa korostetaan alueellisia eroja. *Erottelyn* ajattelumaailma perustuu aika lailla nationalistiseen perinteeseen,

eli oman kulttuurin tärkeyttä korostetaan ja vahvistetaan entisestään vastustamalla kulttuurien sekoittumista toisiinsa. *Pluralismi* on tavoiteltu integraation tila, jota muun muassa John Berry omassa akkulturaatiomallissaan ihanoi. Pluralismin päämääränä on saavuttaa yhteiskunnassa tila, jossa jokaisella yksilöllä – taustastaan riippumatta, on yhtäläiset oikeudet. Tämän vuorovaikutussuhteen osalta on muistettava, että tavoitteena ei ole saavuttaa monikulttuurinen yhteiskunta tai yhteisö, vaan samanlaistaa ihmisiä tietyn kulttuurin pariin. *Synkretismin* lopputuloksena syntyy eri kulttuurielementtien mukautuminen keskenään, jotka saavat aikaan uusia ilmiöitä, esimerkiksi pieniä uskontoryhmiä tai musiikkilajeja kuten blues ja jazz. (Berkaak 2002, 58 – 64.)

3.2.1 Nuoren psykososiaalinen kehitys

Nuoren yksilön elämä on helposti haavoittuvaa, joka johtuu suurimmaksi osaksi kasvuun ja kehitykseen liittyvistä lukuisista tekijöistä. Ympäristö ja geeniperimä muokkaavat voimakkaasti nuoren elämää – millainen hän on luonteeltaan tai millaisia arvoja hänen kasvuympäristössään vallitsee. Murrosikään kuuluvat psyykkiset, fyysiset ja sosiaaliset kamppailut ovat aina yksilöllisiä. Yksi voi kokea kapinointihenkisyyden ja oman ulkonäön muuttamisen tärkeäksi vaiheeksi, jonka tarkoituksena on osoittaa vanhemmilleen olevansa itsenäinen oma yksilö. Toinen taas voi kokea suurta epävarmuutta omasta muuttuvasta kehostaan, ja täten koettaa olla mahdollisimman neutraali herättämättä liikaa huomiota muiden ihmisten silmissä. Nuorelle on äärimmäisen tärkeää antaa tukea, mutta myös tilaa oman minuuden etsimiseen – tavalla, joka ei kuitenkaan aja nuorta väärälle tielle. Aikuisilla on loppupeleissä hyvinkin ratkaiseva rooli olla auttamassa nuorta tavoittamaan omia vahvuuksiaan, sekä ymmärtämään nuoruuden kasvukipujen olevan luonnollinen kehitystehtävä, jonka jokainen ihminen käy läpi. Identiteetti kehittyy huomattavan määrän nuoruusiällä. Vaikeat ja latistavat elämäkokemukset tässä herkässä iässä voivat muokata nuoren tulevaisuutta negatiivisesti vielä aikuis- ja vanhuusiällä, esimerkiksi traumaattiset kokemukset, kiusatuksi joutuminen tai hämäriin piireihin sekoittuminen. Tämän kaltaiset kokemukset voivat aiheuttaa nuorella kielteisen suhtautumisen kouluttautumiseen ja epävakaa tulevaisuuden hahmottamiseen. Tämän vuoksi nuorta tulee erityisesti kannustaa epävarmoina hetkinä. Nuorten hätähuudot on havaittava varhaisessa vaiheessa, jotta vältetään heidän itsensä kadottamisesta. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen, Vilén & Söderström 1999, 15 – 16.)

Lähi-idästä tulleiden maahanmuuttajanuorten kasvukipuilut ovat erittäin mutkikkaita, joita länsimaalaisten on vaikea ymmärtää. Näiden perinteisten kehitysprosessiin kuuluvien haasteiden lisäksi Lähi-idästä tulleen nuoren tulee integroitua itselleen täysin vieraaseen kulttuuriin, oppia uusi kieli, sekä kohdata ennakkoluuloja ja jopa syrjintää. On otettava huomioon myös tilanne, jossa nuori on saattanut tulla sotaa värisyttävästä maasta ja on joutunut näkemään siellä väkivaltaisuuksia. Nuori on voinut joutua irtaantua perheestään, ja on ehkä saapunut Suomeen vain osan perheensä kanssa. Joissakin maahanmuuttajaperheissä on havaittavissa sisäisten roolien vaihtumista. Tämä tarkoittaa sitä, että nuori ottaa vanhemman hoivaavan roolin ja vanhempi puolestaan omaksuu lapsensa roolin. Syitä tämänkaltaiseen ilmiöön on useita, joista keskeisimpinä voidaan pitää kielen oppimista ja verkostoitumista. Nuori yleensä omaksuu uuden kielen vanhempiaan nopeammin. Nuorten nopeampaa kielen oppimista vahvistaa myös oppivelvollisuusikä, joka velvoittaa nuoret heti koulunpenkille. Kouluympäristössä nuori pääsee tutustumaan suomalaisiin kanssaopiskeleviin ja täten integroitumaan. Sen sijaan, vanhemmilla ei ole välttämättä työpaikkaa, jolloin verkostojen luominen ilman yhteistä kieltä ja työyhteisöä tuottavat heille suuria hankaluuksia. Tämän kaltainen tilanne yleensä asettaa maahanmuuttajalapsen vanhempiensa tulkeiksi, ja täten myös omaksumaan perheessään vanhemman roolia. Tässä on monta haasteellista osaa- aluetta, jota nuori murrosikäinen joutuu kohtaamaan samanaikaisesti. Vastaanottavan maan tulee olla tietoinen ja osata ennakkoidusti osata varautua riittäviin tukitoimenpiteisiin, jotta varmistetaan jokaisen nuoren pysyminen yhteiskunnan sisällä syrjäytymättä.

Nuoren psykososiaalinen kehitys tarkoittaa murrosikäisen tunne-elämän, sosiaalisen ja persoonallisen kehityksen yhteen nivoutumista monimutkaisien ja tärkeiden polkujen kautta. Maahanmuuttajanuorta tarkasteltaessa vuorovaikutussuhteiden luominen ja uusiin ihmisiin tutustuminen ovat tärkeitä elementtejä oman integroitumisen ja identiteetin muodostumisen kannalta. Maahan muutto tuo aina perhosiä vatsaan, ja nuori voi kysyäkin useaan kertaan itseltään ”*mitä jos en löydä paikkaani täältä?*”. Yhteiskunta on aina sosialisointien kehto, joka jakaa kansalaisille omaavaa arvomaailmaa ja käyttäytymisnormeja. Lähi-idästä tulleella nuorella on täysin uuden, erilaisen kielen lisäksi opittava paljon suomalaisesta kulttuurista. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen, Vilèn & Söderström 1999, 85.) Nuoruusajalla halutaan irtautua vanhemmista, vahvistaa ystävyys-suhteita – erityisesti kaveripiireistä muodostuu entistä tärkeimpiä kuin koskaan aikaisemmin, ja siirtyä kohti aikuisuuden rooleja. Ryhmään yhteenkuuluvuuden tunne antaa yksilölle mielekkäitä tunnekokemuksia hyväksytyksi tulemisesta ja siitä, että ympärillä on ihmisiä, jotka kapuilevat samanlaisten tunteiden kanssa.

Maahanmuuttaja joutuu jättämään mahdolliset ystäväpiirinsä taakseen ja etsiä uuden paikkansa vieraasta maasta. Tehtävä ei ole helppo ja sisältää usein monenlaisia vaikeuksia, esimerkiksi todistelua ihmisyydestään ja ahkeruudestaan.

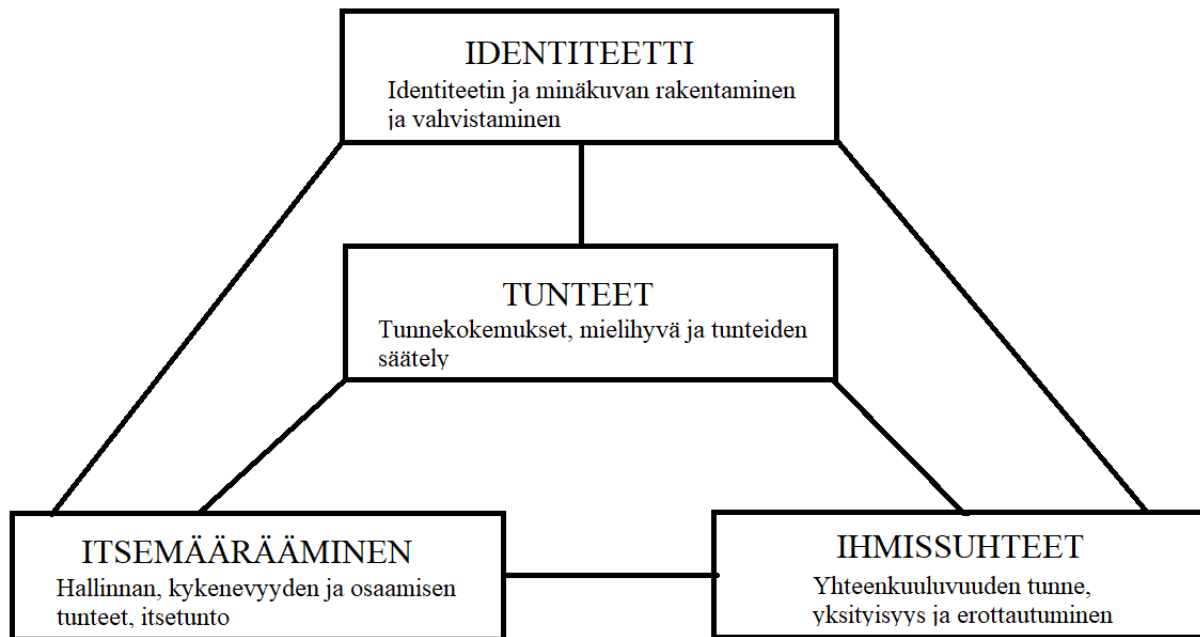
3.3 Musiikki ja identiteetti

Musiikilla on laaja ja monitulkintainen sosiokulttuurinen ilmiö, joka on kautta aikojen yhdistänyt ja erottanut ihmisiä toisistaan. Läpi ihmishistorian musiikilla on ollut vahva rooli eri yhteisöjen ja aikakausien nimittämisessä. Sillä on jokaisessa yhteisössä ja yhteiskunnassa omat merkityksensä, eli se luo maailmalla erilaisia symboleja ja arvoja paikasta riippuen. Musiikki luo erilaisia mielikuvia ympäröivästä maailmasta, subjektiivisista henkilökohtaisista kokemuksista, ja samalla voi pistää yksilön pohtimaan suhdettaan ympäröivään maailmaan (Saarikallio 2009, 224; Elliott 1995, 113). Musiikkia on aina ollut ihmiskunnassa, tavalla tai toisella. Yksilölle se on myös luonnollinen tapa reagoida ääniin, rytmeihin ja äänensävyihin aivan sikiöiästä lähtien. Ihmisen ensikosketus musiikkiin on äidin vatsassa, jolloin lapsi reagoi vatsan läpi kuuluviin ääniin. Vauvaikäinen lapsi voi puolestaan tunnistaa äidin raskauden aikana soitettuja kappaleita, esimerkiksi nukahtamalla kuullessaan tämän tietyn jo ennen syntymää soitetun kappaleen. (Huotilainen 2004, 14.)

DeNora esittää identiteetin -käsitteestä näkökulman, jonka mukaan oma minuus ei ole yksilön ytimessä kiinni vaan se kehittyy päivittäin kaikkien sosiaalisten tilanteiden ja ihmissuhteiden tulemana. Identiteetti ei ole täten säilyvää, vaan sidoksissa aikaan ja paikkaan, jatkuvasti kehittyvä ja muuttuva prosessi. Musiikin suhde identiteettiin on kiinteä, joka on ympäristöstä riippuvainen. (DeNora 2000, 63.) Voidaankin ajatella yksilön suhteen musiikkiin olevan opittua. Musiikkimaku on käsitteenä äärimmäisen monisyinen, joka voidaan karkeasti jakaa kahteen osaan: idealistiseen ja kulttuuriseen. Filosofin Immanuel Kant on ilmaissut idealistisen musiikkimaun muodostuvan ylimaallisesta näkökulmasta, joka on peräisin korkeammalta taholta, eikä sitä tarvitse kyseenalaistaa tai perustella. Toinen käsitys on kulttuurinen, joka on opittu musiikkimaku oman ympäristön lopputuloksena. Siihen liittyy vahvasti kansanperinteet, henkinen ja materialistinen suhde äänimaisemien maalaamiseen. (Pekkilä 2006, 28.)

Sosiologi-kulttuuriantropologi Pierre Bourdieu puolestaan jakaa musiikkimaun kolmeen perustyyppiin: legitimoituun, keskivertoon ja populaari/kansanomaiseen musiikkimakuun. Yksilön musiikkimaku on vahvassa suhteessa omaan sosioekonomiseen taustaan. Kuunneltu musiikki kuvastaa yksilön yhteiskunnallista suuntautuneisuutta, kuten minkälaisen arvomaailman omaa. Musiikkimaku voi myös heijastua yksilön pukeutumisessa. Mieltymys tietynlaiseen tonaliteettiin on opittu asutussa ympäristössä, esimerkiksi länsimaassa, Lähi-idässä tai Intiassa varttuneella ihmisellä on toisistaan poikkeavat kokemukset ja tottumukset musiikin rytmi-, melodia- ja harmoniajärjestelmistä. Kotikasvatus ja koulutus ovat myös merkittäviä tekijöitä musiikkimaun tai -makujen oppimiseen. *Legitimoidulla maulla* tarkoitetaan saadun koulutuksen myötä totuttua musiikkia, esimerkiksi klassista musiikkia kuuntelevat pääosin hyvävaraiset korkeakoulutetut ihmiset – taustalla on usein kaksi syytä: elitistisen statuksen ylläpitäminen ja varallisuus. Sinfonioissa ja oopperoissa käyminen ei ole halvimmasta päästä olevaa viihdettä, mikä eriarvoistaa ihmisten mahdollisuuksia niiden kuluttamiseen. *Keskivertomaku* käsittää taidemusiikin populaariteoksia ja *populaari/kansanomainen maku* työväenluokkaan kuuluvien ihmisten viehtymyksiä. (Pekkilä 2006, 35.) Nuorten musiikin kulutus on suurta, ja silloin yksilön musiikkimakukin myös kehittyy.

Musiikilla on valtava merkitys yksilön sosiaaliseen elämään sekä persoonallisuuteen – sen kypsymiseen ja kehittämiseen. Musiikki antaa nuorelle mahdollisuuden rakentaa turvallisesti omaa yksityistä minuutta, samalla kun etsii itselleen sopivaa ryhmäidentiteettiä. Saarikallio (2009) tarkastelee artikkelissaan musiikin merkitystä nuorten psykososiaalisen kehitykseen, jossa voidaan havaita monia myönteisiä tuloksia. Hän jakaa väitöskirjassaan (2007) psykososiaaliset merkitykset neljään tärkeään ulottuvuuteen: identiteetti, tunteet, itsemäärääminen ja ihmissuhteet. Itsensä etsiminen kuuluu jokaisen nuoren ihmisen kehitysvaiheeseen, mutta haasteiden laajuus riippuu muun muassa siitä, kuinka vahvan itsetunnon ja minäpystyvyyden sekä sosiaalisen verkoston omaa. Murrosikäisen tunteet voivat vaihdella nollostasataan, jolloin omien tunteiden hallinta voi tuntua mahdottomalta, eikä osata edes nimetä syitä vaihteleviin mielialoihin. Musiikki voi olla ainoa pakopaikka, joka antaa mahdollisuuden käydä kaikki erilaiset tunnetilat itselleen miellyttävällä tavalla. Se voi antaa turvaa ja luoda mahdollisuuden reflektoida elämäänsä, kun muut ympärillä olevat asiat tuntuvat vaikeilta. Musiikin sosiaalinen aspekti antaa nuorelle monenlaista tukea, esimerkiksi sen avulla nuori voi kokea voivansa käsitellä ihmissuhteiden särkymistä ja uusien luomista lyriikoiden ja melodioiden avulla. (Saarikallio 2007, 21 – 22; Saarikallio 2009, 221 – 223.)

KUVA 1. Saarikallion (2007) neljä osa-aluetta, joiden aspektista voidaan tarkastella musiikin merkitystä nuoren psykososiaaliseen kehitykseen.

Musiikin vaikutus yksilön *identiteetin* vahvistamiseen voi esiintyä esimerkiksi omaksumalla tietyn nuoriso-/alakuulttuuriin kuuluvat elämäntavat, pukeutumistyylin ja arvomaailman. 1970-luvulla syntynyt punk-kulttuuri on yksi oiva esimerkki tästä. Anarkistisen elämänsenteen omaksuneet nuoret alkoivat kyseenalaistaa kiillotettuun muottiin kuulumista ja yhteiskunnan poliittisia linjoja. Sen sijaan he korostivat nuoria löytämään rävakästä ja rohkeaa puolta itsestään. Punkrock oli usein sanoitukseltaan kantaottavaa, mutta melodia-rytmillisesti rosoisen viimeistelemätöntä nopeatempoista musiikkia. Tämän genren kuulijaryhmä myös erottautui ulkoisella olemuksellaan myös tyyllillisesti – vahvat tummat meikit sekä vaatteet, joissa oli usein nahkaa ja niittejä. Rohkeat kampaukset ja värjätyt hiukset kuuluivat myös asiaan. Nuoren etsiessä omaa paikkaansa musiikin välityksellä voi näyttäytyä vahvoina mielipiteinä ja kapinana muita musiikkigenrejä kohtaan, esimerkiksi vastustamalla tai vähättelemällä muita tyylejä – ”Nössöt nörtit kuuntelee vaan klassista musiikkia”. ”Sivistymättömät elämäkoululaiset eivät edes anna mahdollisuutta klassiselle musiikille”. (Saarikallio 2009, 224.)

Käyttäessä punk-kulttuurin omaavaa yksilöä esimerkkinä, voidaan tarkastella hänen psykososiaalista kehitystensä *itsemääräämisen* näkökulmasta. Nuori on itse tietoisesti

valinnut tämän genren kuuntelemisen, vaikka yhteiskunta ja erityisesti vanhemmat sukupolvet eivät tähän nuorisokulttuuriin suhtautuneet erityisen myönteisesti. Punkrockin soittaminen myös antoi kaikille nuorille mahdollisuuden olla muusikko. Musiikkityyli ei sisällä tarkkoja säännöksiä, kuinka musiikkia tulisi luoda, miten soitetaan speaktaakkelimaisia pitkiä ja kauniita kitarasooloja, joita soitettiin todella paljon progressiivisessa rockissa. Punkin ainoa sääntö oli, että ruma on kaunista. Nuoren itsensä toteuttaminen ilman tiukkoja kriteerejä mahdollisti onnistumisen tunteita ja itsemääräämisoikeutta. (Saarikallio 2009, 225.) Sosiaalisen identiteetin muodostumisen kulmakivenä ovat *ihmissuhteet*. Punkrock toi saman arvomaailman jakavat nuoret yhteen, joka loi heidän välilleen vahvan yhteisöllisyyden tunteen. Samankaltaisten ajatusmaailmojen jakaminen ovat mahdollistaneet näille nuorille käydä mielekkäitä keskusteluja, jota oma perhe ei olisi välttämättä ymmärtänyt. Tämä sama koskee myös muitakin musiikkigenrejä ja niiden alagenrejä. Musiikin sisällöstä keskusteleminen tai vaikka artistin fanittaminen, kuten beatlemania tai Justin Bieberin fanittaminen, ovat nuorelle tärkeitä, sen hetkisen elämän merkittävimpiä asioita. (Saarikallio 2009, 225.)

Itsemääräämisen aspektin läheinen osa-alue on *tunteet*. Yksilöllä on mahdollisuus tietoisesti muokata omia tunnetilojaan musiikin avulla, esimerkiksi mielialan kohotuksena laitetaan usein hyvänmielistä, nopeatempoista musiikkia, kun taas parisuhde-eron jälkeen saatetaan haluta käydä läpi surullisia tunnetiloja ja kuunnellaan melankolisia rakkauslauluja. Musiikilla on vahva side ihmisten tunteisiin ja sillä voidaan säädellä mielialoja, esimerkiksi sota-aikoina sotilaita rohkaistiin ja pyrittiin motivoida kansanhenkisellä toivoa herättävällä musiikilla. Ihminen oppii ymmärtämään, myös alitajuisesti, missä tilanteissa he tarvitsevat mitään musiikkia tueksi heidän tunteiden käsittelyyn. Saarikallio (2007) jakaa nuorten tavat käyttää musiikkia seitsemään säätelystrategiaan. (Saarikallio 2007, 23 – 24; Saarikallio 2009, 226 – 227.):

1. Viihdyke
2. Voimakkaiden tunne-elämysten tarjoaja
3. Elvyttävä (esimerkiksi pitkän ja raskaan työpäivän päätteeksi)
4. Väylä suuttumuksen purkamiseen
5. Ristiriitaisten tunnekokemusten käsittely ja ymmärtäminen
6. Lohduttava tekijä yksinäisyydelle
7. Murheiden unohtaminen

Musiikkisosiologian ja -psykologian tutkimuksissa on esitetty useampia tapoja ymmärtää musiikin merkityksellisyyttä nuorten psykososiaaliseen kehitykseen. Saarikallion tulkinta nuorten käyttämistä säätelystrategioista ei ole täten ainoa teoria, jota on esitetty. Arnett (1995) on esimerkiksi tutkimuksessaan kuvaillut musiikin tukevan nuoren psykososiaalista kehitystä viidellä tasolla: viihdykkeenä, intensiivisien tunnekokemusten mahdollistajana, selviytymiskäyttäytymisenä, identiteetin muodostajana sekä nuoren apuna samaistua osaksi nuorisokulttuuria. (Saarikallio 2009, 222.)

Musiikkiharrastus on laaja käsite, joka sisältää instrumentin soittamisen lisäksi myös esimerkiksi kuorolaulun, säveltämisen, sovittamisen ja äänittämisen. Musiikin harrastaminen on hyvin yleinen harrastusmuoto erityisesti nuorten keskuudessa. Usein siihen liittyy vahvasti sosiaalinen puoli, esimerkiksi vuorovaikutus oman soitonopettajan kanssa, kuorolaulu tiiviin yhteisön kanssa, orkesterisoitto tai studiotyöskentely muiden ihmisten kanssa. Sosiaalisten kanssakäymisten myötä yksilö oppii hyväksymään opettajalta tulleita ohjauksia ja palautteita, kantamaan itsenäisesti vastuuta omasta toiminnastaan, esimerkiksi ratkaisemalla vastaan tulevia ongelmia. Sosiaalisten taitojen kehittymistä voidaan pitää musiikkiharrastuksen yhtenä oleellisimpina asioina. Yksilö voi kokea uuden harrastuksen myötä haasteita, jolloin toisten ihmisten tuki ja kyky vastaanottaa neuvoja ovat arvokkaita kommunikointikyvyn, itseilmaisun ja itseluottamuksen kehityksen kannalta. (Ahonen 2000, 207.) Yhteisölliset musisointihetket luovat aivan uudenlaisia kokemuksia, joissa on mahdollista kokea täysivaltaista kyvykkyyttä omasta toiminnastaan, jota muut kanssatekijät tukevat puolestaan omalla panoksellaan (Huhtinen-Hildén 2019, 27). Kuorolaulua pidetään muun muassa ihmisen myönteistä elämää tukevana tekijänä, jonka myötä yksilö kykenee ilmaisemaan musiikillista minäänsä sekä luomaan jopa syviä ja merkittäviä ihmissuhteita harrastuksen myötä.

Musiikillinen kasvu muokkaa yksilön identiteettiä. Oman polun valintaan vaikuttavat yksilön myönteiset ja negatiiviset kokemukset musiikin harrastamisesta. Hyvät kokemukset, jotka mahdollistavat yksilön halun harrastaa musiikkia yksin tai ryhmässä voivat luoda yksilölle vahvan musiikki-identiteetin ja muokata persoonallisuuttaan tietynlaiseksi. Kokemukset myös vahvistavat yksilön kykyä toimia sosiaalisissa tilanteissa ja edistää yksilön myönteistä henkistä kehitystä. Musiikin harrastaminen voi myönteisten kokemusten lisäksi olla myös negatiivisia, esimerkiksi jos vanhemmat ovat pakottaneet lastaan tietyn instrumentin soiton pariin, mikä ei tunnu omalta. Tämän kaltainen kokemus voi luoda nuorelle yksilölle tunteen vanhempiensa muodostamasta illuusiosta, vaikka itse ei koe soitonharrastuksen olevan osa

itseään. Myös huonot kokemukset sosiaalisista vuorovaikutuksista voivat latistaa musiikin harrastuksen parissa olemista.

4 MUSIIKKIKULTTUURIEN KOHTAAMINEN

Lähi-idän valtioiden ja Suomen väliset kulttuurierot ovat suuret, kuten aikaisemmassa luvussa todettiin. Erot ovat havaittavissa myös musiikkikulttuureissa. Lähi-idän vahva suhde islaminuskoon heijastuu musiikkiin sisällöllisesti, ja siihen suhtautumiseen laajemmin. Musiikkiin suhtaudutaan joko varsin kriittisesti tai suhteellisen neutraalisti. Suufilaisuus, joka on yksi Islamin uskon muodostumisen seurauksena syntyneistä lahkoista, on musiikillisesta näkökulmasta katsottuna merkittävin islamilaisuuden suuntaus. Sen suhde musiikkiin on lämmin ja musiikkia käytetäänkin osana rituaaleja ney-huilun säestyksellä. (Hammarlund 2004, 1 – 2.) Lähi-idän merkittävimmät musiikkityylit ovat arabialainen, persialainen ja turkkilainen musiikki. Nämä musiikkityylit eroavat rakenteellisesti hyvin paljon suomalaisesta ja länsimaalaisesta musiikista. Musiikkikulttuurishokki voi olla Lähi-idästä tulleelle nuorelle paikallaan, mikä vaatiikin omalta osaltaan totuttelemista. (Danielson & Fisher 2008, 774; Tuohey, Klinger, Sawa & Roberts 2011, 150;156.)

Arabialaista musiikkia pidetään näistä kaikista Lähi-idän musiikkityyleistä ylimaallisimpana, sillä arabiakieli¹⁰ on islamin pyhä kieli. Arabialaista musiikkia soitetaan ja kuunnellaan arabiankielisissä maissa¹¹. Arabian kielisessä maailmassa tiedetään jo 800-luvulla olleen tekstejä musiikinteoriasta, jota arabialaiset musiikkiteoreetikot alkoivat levittää Lähi-idän ulkopuolelle Eurooppaan. Musiikki jakautuu siellä moneen muotoon, ja ne ovat läheisissä suhteissa islamiin. Arabialainen taidemusiikki on sävyltään melankolista, jossa käsitellään niin maallisia kuin uskonnollisia aiheita, kuten usko, rakkaus ja anteeksianto. (Lodge, Badley & Linden 2006, 464.) Arabialaisen musiikin laulujen lyriikat ja sanoma ovat kaikista merkittävimmässä roolissa, ja esitystyyli on pääsääntöisesti yksiääninen. Kuitenkin polyfoninen eli moniääninen musiikki, jossa on vähintään kaksi melodisesti ja rytmisesti itsenäistä ääntä, kuuluu Georgian musiikkikulttuuriin. Musiikki on pääsääntöisesti miesten laulamaa, ja se jakautuu usein kolmen eri solistin tuottamiin äänimaisemiin. (Broughton 2006, 506.) Koraanin resitoinnissa eli ääneen lukemisessa voidaan kuulla musiikillisia piirteitä – Koraanin tekstejä voidaan lukea nopeasti, hitaasti, korkealta tai matalalta. Uskonnollisen runouden resitointi on rytmiltään myös usein vapaata. Vaikka Koraanin resitoinnissa on musiikillisia elementtejä, sitä ei luokitella musiikiksi. (Komsu, Nyssönen & Tuominen 2001, 181.)

¹⁰ Arabiakieli on maailman 4./5. puhutuin kieli. Kielen lukutekniikka poikkeaa länsimaalaisesta kulttuurista, oikealta vasemmalle.

¹¹ Enemmistökielenä Arabian niemimaalla, Lähi-idässä sekä Pohjois-Afrikassa.

Persialainen taidemusiikki on yksi Iranin kuudesta merkittävimmistä musiikkityyleistä, jolla on myös vahva tunneside islamin uskoon. Persialaista musiikkia voidaan luonnehtia osittain pohjaksi arabialaiselle musiikille, mutta se on saanut vaikutteita myös siitä – kyseessä on siis molemminpuolinen musiikkikulttuurikehitys. Musiikki näyttyy melankolisena ja vakavana, joka juontuu uskonnon pitkään ja vaikeaan historiaan. Vielä ennen Iranin vallankumousta musiikin uskonnolliseen harjoittamiseen suhtauduttiin myötämielisesti. Teokraattisen valtio- ja islamin shiialaisuuden valtionuskonnon nimityksen myötä, suhtautuminen musiikkiin on muuttunut valtavasti, eikä sen roolista ja merkityksestä päästä yhteisymmärrykseen. Tämä on johtanut siihen, että musiikin harjoittaminen on vähentynyt valtavan paljon alueella. Myös he, jotka kokevat musiikin sydämen asiakseen eivät välttämättä uskalla sitä harjoittaa syntiinlankeemuksen pelossa. Musiikkia voidaan kuvailla mini-maailmojen universumiksi, sillä musiikki jakaa tietylle kansalle ja yhteisölle tärkeitä arvoja, tavoitteita, uskomuksia ja perinteitä. (Komsu, Nyysönen & Tuominen 2001, 178 – 180.)

Turkkilaisessa musiikissa on selkeästi näistä kolmesta Lähi-idän musiikkityyleistä poikkikulttuurinen musiikkisuhde – Lähi-idän islamisiin ja länsimaisiin musiikkikulttuureihin. Se on ottanut tyylipiirteitä arabialaisesta musiikista uskonvakauksellista yhteyttä unohtamatta sekä viitteitä länsimaalaisesta musiikista, jossa lyriikoiden sisältö voivat käsitellä aivan kevyitäkin aiheita ja melodis-rytmisen rooli voi olla jopa sanoituksiakin vallitsevampaa. Turkkilainen musiikki eroaa muista arabimaiden musiikeista muun muassa pentatonisilla asteikoilla eli viisisävelisillä asteikoilla ja polyfoniolla. Vuonna 1300 Turkkiin kehittyi taidemusiikkikulttuuri. Musiikkia voidaan luonnehtia melodiseksi ja lineaariseksi, joka on saanut vaikutteita perialaisesta ja bysanttilaisesta musiikista. Sata vuotta myöhemmin, 1400-luvulla, turkkilaiset olivat mukana rakentamassa arabialais-persialaista musiikin teoriaa. (Gedik & Bozkurt 2009, 105; Kolluoğlu 2019, 82;84; Sipos 1997, 311.)

Uskonnoilla on kautta aikojen ollut suuri propagandistinen ja myös populistinen ote kansalaisiin, josta historia on opettanut paljon. Lukuisten sotien taustalla onkin juuri ollut uskontojen tai niiden tulkitsemisen väliset konfliktit. Uskonnot, kuten juutalaisuus, kristinusko ja islamin usko jakavat musiikista myönteisten ajatusten lisäksi myös kielteisiä. Vuosituhansien ajan onkin käyty vilkasta debattia musiikin, uskonnon ja moraalien ideoiden välisistä merkityssuhteista. Negatiivisten mielipiteiden takana on uskomus siitä, että musiikki herättää ihmisissä sellaisia tunnetiloja, joita he eivät osaa kontrolloida. Tätä tunnetilaa voidaan uskovaisten silmissä verrata huumeiden käyttöön ja transsiin. Musiikin tarjoamat

aistilliset kokemukset voivat saada yksilössä kehollisia kokemuksia, jotka näyttäytyvät ulospäin sensuellina ja nautintona. Tällaisia kokemuksia pidetään synteinä ja paholaisen aivopesemisenä. Osa puhdasoppisista muslimeista kokevat muun muassa musiikin uskontonsa kilpailijana, joka tulisi eliminoida kansakunnan keskuudesta. (Brown & Volgsten 2005, 247; Korpe 2006, 29 – 31.) Vaikka jokaisella yksilöllä tulisi olla oikeus päättää itse, millaista musiikkia haluaa kuunnella, yksilölliset valinnat juontuvat usein tietoisesti tai epätietoisesti sosiaalisista lähtökohdista käsin. Tämä tarkoittaa sitä, että ympäristössä vallitseva kulttuuri antaa yksilölle tiettyjä merkityssuhteita, millaisia arvoja, asenteita ja käyttäytymismalleja tulee levittää eteenpäin kuin kukkaa kämmenellä. (Brown & Volgsten 2005, 242.) Osa kokee musiikin hyväksyttävänä vain ja ainoastaan silloin, jos sitä käytetään jumalan ylistämiseen.

Valtaosa Lähi-idässä asuvista ihmisistä ovat muslimeja, joista suurin osa kuuluvat sunnilaiseen haaraan. Tähän suuntaukseen kuuluvat muslimit ottavat uskonoppeja Koraanin lisäksi myös profeetta Muhammadilta. Shiialaisuus on puolestaan islamin uskon toiseksi suurin suuntaus. Tähän haaraan kuuluvat uskovat muun muassa islamin lain jakautuvan viiteen osaan: kielletty (*haram*), sallittu (*halal*), vältettävä (*makrooh*), suositeltava (*mustahab*) ja neutraali (*mubah*). Nämä lait määrittelevät yksilön elämää, mikä on oikein ja väärin. Jokaisella islamistisella valtiolla on omat musiikkiperinteensä. Kuitenkin suhtautumiset musiikin olemassaoloon vaihtelevat valtioittain. Islamilaiset tutkijat ovat tehneet tutkimuksia musiikin merkityksestä muslimeille. Heidän mukaansa musiikki on 'haramia', jota voidaan verrata työksi saatanalle. (Brown & Volgsten 2005, 247.)

Iran on yksi maailman vanhimpia maita, joka on myös Lähi-idän ainoa teokraattinen¹² valtio. Teokratian vuoksi Iranissa voidaankin havaita kaikista konservatiivisin ja kielteisin suhtautuminen musiikkiin, nimittäin puhdasoppisten ja ääri-uskovaisten islamilaisten suhtautuminen musiikin olemassaoloon on vihaa lietsovaa. Ajatusmaailma pohjautuu Koraanin tekstien tulkintoihin. Vuonna 1979 Iranissa koettu vallankumous¹³ sai aikaan suuria kansallisia muutoksia. Musiikkia alettiin tarkastella uusin silmin, joka johti poliittisiin ja uskonnollisiin debatteihin. Iranin suhde musiikkiin on ollut vuosisatojen saatossa hyvin vaihtelevaa, ja vallankumouksen jälkeen sen oikeudellista ja sosiaalista asemaa kyseenalaistettiin. Valtiossa muun muassa koettiin musiikin turmelevan nuoria sukupolvia,

¹² Valtiomuoto, jossa uskonnollisella instituutiolla (tässä yhteydessä islamin uskolla) tai johtajilla on kaikista suurin päätösvalta.

¹³ Vallankumouksen jälkeen Iranista pakeni muun muassa paljon korkeasti koulutettuja ihmisiä, sillä valtion poliittinen tilanne oli kaikin puolin ihmisoikeuksia rikkovaa.

joka johtaa vielä koko valtion tuhoon. Koska tämä mahdollinen tapahtumaketju estettäisiin, johti tämä lakien muuttamiseen. (Baily 2006, 37 – 38.) Iranissa muun muassa kiellettiin vuonna 1997 naisten julkinen esiintyminen, myös sana *musiikki* pidettiin tabuna (Youssefzadeh 2005, 168).

Irakilla on puolestaan pitkä musiikillinen historia. Jopa muutamat maailman vanhimmat instrumentit ovat kotoisin Irakin alueelta, kuten Urukin lyyra. (Linden 2006, 534.) Vaikka Irakilla on värikäs ja rikas musiikkikulttuuri, valtion sisällä vallitsee myös alueita, joissa suhtautuminen musiikkiin on länsimaihin verrattuna hyvin poikkeavaa. Vuonna 2005 shiialainen as-Sadr's Mehdin armeija surmasi puistossa ollutta kaksi irakilaista opiskelijaa, jotka kuuntelivat siellä musiikkia. Musiikin kuuntelu julkisilla paikoilla sekä musiikki harrastuksena tai ammattina Irakissa ei ole suositeltavaa. Se voi johtaa tappouhkauksiin ja äärimmäisyyksillään elämän riistäytymiseen. Tämän kaltaiset riskit ovat muun muassa aiheuttaneet tilanteen, että noin 80 % irakilaisista ammattimuusikoista ovat muuttaneet toiseen maahan, jossa heidän ei tarvitsisi pelätä oman turvallisuutensa puolesta. (Otterbeck 2008, 15 – 16.) Länsimaalaisten korviin nämä asiat kuulostavat epätodellisilta. Musiikin rooli jokapäiväisessä elämässä on ollut normi niin Suomessa kuin muuallakin länsimaissa, eikä sitä ole koskaan kyseenalaistettu. Kuitenkin, esimerkiksi vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen kuuluvat suhtautuvat skeptisesti populaarimusiikkiin. Heidän suhtautuminen ei ole kuitenkaan vihamielistä, eikä valtamusiikin kuuntelemista rangaista kuolemantuomiolla tai haastamalla oikeuteen. Musiikista on vaikea välttyä yhteiskunnassamme. Televisio-ohjelmat täyttyvät erilaisista laulukilpailuista, musiikkiohjelmanumerot kuuluvat vahvasti koulujuhliin ja monelle suomalaiselle festivaalit kuuluvat osaksi kesää. Kuunneltavien musiikkigenrejen määrä on länsimaissa valtavaa, ja niitä kehittyä koko ajan lisää, joko täysin uusina tai alakulttuurina suuremmalle genrelle.

Tämän tutkimuksen kannalta on arvokasta selvittää, millaisia arvoja ja mahdollisia haasteita musiikki luo Lähi-idästä tulleille nuorille täällä Suomessa. Globalisoitunut maailma, jossa teknologian merkitys on kasvanut ja kasvaa yhä edelleen joka päiväisen elämän askareisiin, on saattanut ihmiset tilanteeseen, joka vaatii eri kulttuurien ymmärtämistä ja niihin oikealla tavalla suhtautumista. Suomessa, esimerkiksi koulumaailmassa, tulisikin muun muassa ottaa tämä Lähi-idästä tulleiden maahanmuuttajien musiikkikulttuurit huomioon. Monikulttuurinen musiikkikasvatus on otettu viime vuosina vakavammin huomioon osaksi opetussuunnitelmia.

5 MUSIIKKI KOTOUTTAVANA TEKIJÄNÄ

Musiikin ilmentymä jokaisen yksilön elämässä on moniulotteista. Ihminen on musiikillinen olio, joka on sikiöaikana ja maailmaan saapumisen jälkeen musiikillisten ärsykkeiden ja elementtien ympäröimänä. Se tarjoaa ihmisille lukuisia tapoja jäsentää omaa ajatus-, tunne- ja kokemusmaailmaa sekä auttaa ymmärtämään ja tulkitsemaan ulkopuolelta tulleiden musiikillisten viestien merkityksiä. Ihminen ja ympäristö ovat kaikki suhteessa musiikillisiin konstituentteihin – nämä yhdistävät yksilöitä aineettomaan ja näkymättömään tilaan, joka olemassaolollaan tuottaa monimerkityksellisiä elämyksiä, joita ihmisten on välillä jopa vaikea sanallistaa. Jokaisessa yhteisössä ja kansoissa on omat musiikkikulttuuriperinteensä, jotka ovat kulkeutuneet kirjallisina tai sanallisina muotoina sukupolvesta toiseen. Musiikilla on kyky luoda ihmisille turvaa monissa aspekteissa, sekä ymmärtää ja selittää toisistaan poikkeavien kulttuurien merkityksiä – samalla ymmärtäen kulttuureja yhdistäviä tekijöitä. Musiikki antaa ihmisille enemmän kuin osataan edes ajatella, esimerkiksi tuomalla tuhansia toisilleen tuntemattomia ihmisiä yhteen. Musiikilla on todettu olevan lukuisia positiivisia vaikutuksia ihmisten kognitiivisten taitojen kehittymiseen, esimerkiksi vuorovaikutustaitojen, kielen ja kommunikaation, henkisen ja tunne-elämän, muistin ja oppimisen sekä ajattelun ja itsensä huolehtimisen osalta (Hallam 2010, 281 – 282). Näiden lisäksi se kehittää ja ylläpitää yksilön identiteettiä, luovuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Taide- ja kulttuurialoja yhdistetään yhä rohkeammin ja päättäväisemmin osaksi sosiaali- ja terveystalouden sektoria, sillä niiden on todettu esimerkiksi tukevan yksilön kehittymistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) yhdessä Taiteen edistämiskeskuksen (Taike) kanssa julkaisivat *Taide ja kulttuuri osana alueiden kehitystä* -toimenpideohjelman, joka on suunniteltu vuodelle 2025 saakka. Tämän ohjelman tavoitteena on selvittää kulttuurin taloudellinen, koulutus- ja sosiaalipoliittinen merkitys yhteiskunnalle. (Lybeck, Kaunisharju, Niemi & Talvitie 2018, 13-16.) On tärkeää ottaa musiikin hyvinvointia ja terveyttä kannattelevat hyödyt huomioon maahanmuuttajien kotouttavana tekijänä. Tämän tutkimuksen kannalta Lähi-idästä tulleiden maahanmuuttajanuorten kotouttamisen kannalta musiikki voi olla erittäin merkittävä osatekijä heidän myönteisiin kokemuksiinsa integroitumisessa ja oman paikkansa löytämisessä uudessa ympäristössä. Musiikin kuuntelu ja harrastaminen yksin tai yhdessä muiden kanssa voivat auttaa nuoria oppimaan suomen kieltä ja helpottaa heidän verkostoitumistaan valtaväestön kanssa. Maahanmuuttajanuorten kotoutumisen kannalta

musiikkia on erityisen relevanttia tarkastella kielen oppimisen ja tunteiden säätelyn näkökulmista.

5.1 Musiikin vaikutus kielen oppimiseen

Musiikin neurotiede on todennut kansainvälisissä tutkimuksissaan musiikin aktivoivan ja muokkaavan ihmisten aivoja nopeasti. Musiikki tuottaa mielihyvää erittäen dopamiinia, joka psyykkisten tunnekokemusten lisäksi heijastuu fyysisinä kokemuksina. Tämän kaltaiset tunnekokemukset tukevat yksilön muistin rakentumista ja oppimista. Musiikki aktivoi yksilön useita eri aivokuoren alueita vahvistaen lyhyt- ja pitkämuistia tavoilla, jota muut ärsykkeet eivät pysty tarjoamaan (Gruhn & Rauscher 2002, 449). Se vahvistaa erityisesti vasemman aivopuoliskon toimintaa lähettäen signaaleja eri aivokuoren alueiden välillä. Vasen aivopuolisko käsittää Brocan ja Wernicken alueita - kielellisiä aspekteja, joita ovat kuten puhe, kirjoittaminen, lukeminen, ajattelu, muistaminen analyyttinen päättely ja kieliopillinen tietoisuus. Musiikin monipuolinen ja myönteinen vaikutus vasemman aivopuoliskon kehittymiseen on havaittavissa muun muassa musiikkia harrastavien ihmisten vankempaa tarkkaavaisuuden säätelyä ja tietojen nopeampaa omaksumista kuin heillä, joilla ei ole musiikillista harrastusta taustaan. (Tervaniemi 2006, 185 – 187.) Useiden vuosikymmenten aikana tehdyissä tutkimuksissa on vahvistettu väittämää, jonka mukaan musiikki tukisi yksilön älyllistä kehitystä. Vuonna 1975 julkaistu tutkimus tarkasteli musiikin vaikutusta lasten älylliseen kehitykseen. Lapset oli jaettu kahteen ryhmään. Toinen ryhmä harrasti musiikkia viidesti viikossa seitsemän kuukauden ajan, toinen ryhmä oli kontrollissa. Tutkimustulokset osoittivat musiikkia harrastavan ryhmän lasten hallitsevan kielellistä osaamista paremmin kuin harrastamattomat lapset. (Hallam 2010, 12 – 13.)

Musiikilla ja puhutulla kielellä on lukuisia yhtäläisyyksiä sen verbaalisen ja kirjallisen tuottamisen suhteen. Kirjailija Oscar Parland muun muassa kuvailee musiikin ja kirjallisuuden jakavan lukuisia samankaltaisia kvaliteetteja, kuten ajan virtauksen, intensiteetin, tauotuksen ja tempon (Lehtonen 1996, 37). Molemmat muodostuvat tuhansista erilaisista rytmisistä ja melodisista elementeistä, ja ne yleensä luovat äänensävyiltään samanlaisia merkityksiä. Puhutussa kielessä esimerkiksi kiihtyvä tempo ja äänenvoimakkuuden korottaminen viestittävät aggressiivisessa kiihtyvyydessä negatiivisia ja vihaisia tunnetiloja, kun taas kevyt, mutta äänenvoimakkuuden korottaminen yhteydessä

nopeaan ja usein korkeaan puhetempoon tarkoittaa iloisia tunnetiloja. Vauva oppii ymmärtämään ympäröivää maailmaa äänimaisemien avulla, sillä jokainen ihminen syntyikin kahteen eri äänisysteemiin – kielelliseen ja musiikilliseen (Brown & Volgsten 2005, 9). Hän myös kiinnittää huomiota kaikkiin kuulemiinsa ääniin kääntämällä katsettaan suuntaan, josta äänen kuulee. Vanhempinsa rauhallinen ja kevyen hento puhetapa luo vauvalle turvallisen tunteen. Kiihtyvä ja ääntä korottava puhe viestii pienelle heti, ettei kaikki ole nyt kunnossa – vauvat ja lapset reagoivat tällaiseen helposti itkemällä. Musiikissa on havaittavissa samanlaisia aineksia. (Huhtinen-Hildén 2019, 23.) Musiikki ja puhuttu kieli ovat molemmat myös kirjallisia notaatioita, jota länsimaissa luetaan vasemmalta oikealle. Joissakin Aasian maissa luetaan puolestaan oikealta vasemmalle.

Musiikissa ja puhutussa kielessä on paljon toisiaan yhdistäviä tekijöitä. Se auttaakin erityisesti uuden kielen oppimisessa ja tuottamisessa. Musiikki myös opettaa maailmasta asioita toisella tavalla, mitä kirjasta lukeminen. Lapsille opetetaan esimerkiksi ruumiinosia *pää, olkapää, peppu, polvet, varpaat* -laululla ja aakkosia *Aakkosaapisen* -laululla. Yksilön kuulemat maalailnut äänimaisemat stimuloivat aivojen toimintaa istuttaen mieleen termejä ja merkkejä syväälle mieleen, jolloin niistä tulee opittujen asioiden jälkeen normeja. Uuden kielen oppiminen musiikin avulla on yksi helpoimmista tavoista saada kosketuspintaa uuden kielen sisältöön. Melodian ja kuultujen vokaali-konsonanttisekoitusten yhdistyminen jää helposti mieleen muutamien kuuntelukertojen jälkeen. Maahanmuuttajanuoren tutustuminen suomalaiseen kulttuuriin saattaa alkaa sillä, että nuori kuuntelee ensimmäistä kertaa suomen kielistä musiikkia. Kappaleiden myötä mieleen saattaa tarttua yksittäisiä tuttuja sanoja, jotka pikkuhiljaa alkavat löytää paikkansa lauseiden keskeltä. Lauseiden muutkin sanat alkavat ajan kanssa muistua tai oppimisen myötä jäämään mieleen. Lauseiden yhdistämisten jälkeen nuori löytääkin itsensä ymmärtämässä koko kappaleessa laulettua tarinaa. Kuuntelun lisäksi myös laulujen laulaminen tai ääneen lukeminen kehittävät maahanmuuttajan kielen kehittymistä (Jäncke, Brügger, Brummer, Scherrer & Alahmadi 2014, 2). Kieli oppii taittumaan oikein ja jatkuvien harjoitusten myötä muotoutuu sujuvaksi. Kant ja Williamson (2014, 729) esittelevät artikkelissaan lukuisia esimerkkitutkimuksia siitä, kuinka yksilö voi oppia uuden kielen musiikin avulla. Wallacen tutkimus on muun muassa osoittanut melodian läsnäololla olevan helpottava vaikutus luetun tekstin muistamiseen verrattuna siihen, jos teksti olisi luettu ääneen ilman musiikkia. Leggin tutkimus puolestaan keskittyi tarkastelemaan 12-13 –vuotiaita lapsia, jotka opiskelivat ranskan kieltä. Oppilaat jaettiin koe- ja kontrolliryhmään – toinen ryhmä

opiskeli perinteisellä tavalla ranskan kieltä, kun toinen ryhmä hyödynsi musiikkia opetuksessa. Tulokset osoittivat musiikin auttaneen lapsia oppimaan kielen paremmin.

Musiikin apu maahanmuuttajien kielen oppimisessa voidaan nähdä tärkeänä, mutta myös toimivana asiana. Lähi-idässä puhutut kielet eroavat suomen kielestä hyvin paljon. Kielet eivät kuulu samaan kielikuntaan ja kielten kirjallinen puoli on myös lukutekniikaltaan ja kirjoitustavaltaan toisistaan erittäin poikkeavia. Musiikkikulttuurit eivät myöskään kulje rinnakkain toistensa vierellä. Kulttuurilliset lähtökohdat saattavat maahanmuuttajanuoren useiden hämmennysten keskelle, joka vaikuttaa heidän tapaansa vastaanottaa, hahmottaa ja tuottaa suomen kieltä ja suomalaista musiikkia (Eerola, Louhivuori & Moisala 2003, 102). Kielen oppiminen antaa puitteet ihmissuhteiden ja verkostojen luomiseen, takaa kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä mahdollistaa opinto- ja työmahdollisuuksia tehtäviin, mitkä kiinnostavat yksilöä, ja jonka kokee omakseen. Nämä ovat tärkeitä asioita oman tulevaisuuden takaamiseksi. Liebkind ja Jasinskaja-Lahti (2000) totesivat tutkimuksessaan, että maahanmuuttajanuorten hyvinvointiin vaikuttavissa tekijöissä avaintekijänä oli ehdottomasti kielen oppiminen, sillä se on kytköksissä heidän itsetuntoonsa ja omien tunteiden hallintaan (Liebkind & Jasinskaja-Lahti 2000, 117). Yhteiskunta ja sen sisäiset kunnat ovat velvollisia huolehtimaan maahanmuuttajien koulutuksien ja työllistymisien saatavuudesta. Jotta he voivat siirtyä näiden pariin, tulee heidän täyttää riittävät kielitaitokriteerit. Tämä puolestaan tarkoittaa, että maahanmuuttajille on tarjottava tarpeeksi riittävät ja monipuoliset tukitoimet kielen oppimiseen. Laura Piispanen (2017) onkin selvittänyt pro gradu -tutkielmassaan suomen kielen opettamista varhaiskasvatuksessa musiikkikasvatuksellisin keinoin maahanmuuttajataustaisille lapsille.

5.2 Musiikin suhde tunteiden käsittelyyn

Musiikilla on kyky herättää ihmisissä monenlaisia tunteita. Tunnetiloista ei voi välttyä, vaan se on aina osa musiikin kuulemisen, kuuntelemisen tai sen tuottamisen prosessia. Musiikki tarjoaa todella paljon ärsykeitä, joihin ei voi olla reagoimatta. (Saarikallio 2007, 17.) Äänimaiset rytmisten elementtien ympäröimänä herättää monenlaisia tunnetiloja, jotka ovat vahvasti sidoksissa myös yksilön kehollisiin kokemuksiin. Musiikilliset kokemukset ovat myös hyvin yksilöllisiä, sillä musiikkimaut ja suhteet kappaleisiin ovat hyvin erilaisia. Tämän taustalla on musiikin luomat vahvat muistot ja mielikuvat, sekä mieltymykset tiettyihin

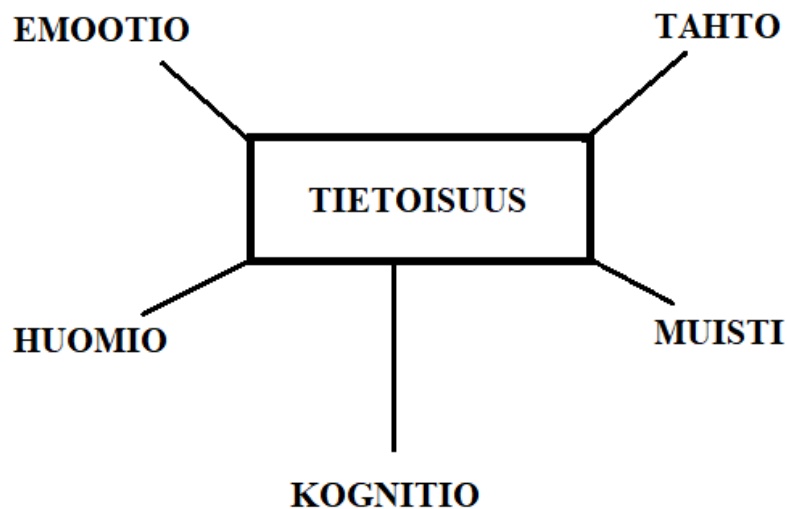
musiikillisiin skenaarioihin. Musiikkia on käytetty aina osana tunteiden käsittelyä. Se, millaista musiikkia erilaisissa yhteyksissä on hyödynnetty, on kulttuurikohtaista, esimerkiksi Suomessa hautajaisissa soitetaan yleensä melankolista ja hidastempoista musiikkia, kun taas New Orleansissa jazzia (Coclanis 2005, 86). Joissakin kulttuureissa on tapana vieläkin laulaa itkuvirsiä hautajaisten yhteydessä, mutta tämä tapa on ollut paljon vahvempaa aikaisemmin historiassa. Juhlissa ja muissa yhdessä vietetyissä hetkissä saatetaan kuunnella tilanteeseen sopivaa musiikkia, esimerkiksi illanviettoon lähtevät ystävät voivat laittaa taustalle soimaan menevää tunnelmaa kohottavaa musiikkia, kun taas rennon illanvieton parissa viettävät ihmiset laittaisivat taustalle ei-dominoivaa musiikkia – rauhallista niin melankolista kuin duurivoittoista musiikkia. (DeNora 2000, 56.)

Standleyn (1995) toteuttamassa meta-analyysissä tarkasteltiin musiikin vaikutusta psyykkiseen hyvinvointiin. Tutkimuksessa selvisi, että passiivinen musiikinkuuntelu oli hyödynnetyin tapa käyttää musiikkia, kun tarkoituksena oli vähentää fyysisiä kipuja, ahdistusta tai stressiä. Musiikin avulla voidaan vaivattomasti hallita omia ajatuskulkuja, esimerkiksi halutessaan paeta suruaan yksilö saattaa laittaa tunnetilaltaan päinvastaista musiikkia taustalle saadakseen ajatuksensa toiseen suuntaan. Musiikin ja liikunnan välinen suhde on myös merkittävä tunnesäätelyiden kannalta. Nopeatempoisen musiikki voi motivoida ihmistä juoksemaan, kun ilman musiikkia yksilö ei välttämättä koe olevansa välttämättä siinä tunnetilassa, että juokseminen maittaisi. (North & Hargreaves 2008, 302 – 304.)

Musiikin non-verbaalinen kyky tuoda esille ja antaa muiden ihmisten ymmärtää sekä käsitellä omia tunnetiloja on varsin merkittävää, esimerkiksi masentuneiden ihmisten kohdalla. Maailman terveysjärjestö WHO ennakoii masennuksen olevan vuonna 2020 toiseksi suurin sairaus maailmalla. Nuorten tiedetään olevan suurin riskiryhmä sairastua depressioniin, sillä ikäryhmään kuuluu suuria kehityksellisiä muutoksia, jotka tuottavat jokaiselle nuorelle omanlaisia vaikeuksia ja paineita. Maahanmuuttajanuorten kohdalla riski on vielä sitäkin suurempi. Suomessa erityisesti Lähi-idästä tai Afrikasta tulleisiin miespuolisiin maahanmuuttajiin tai pakolaisiin suhtaudutaan varauksella, joiden taustalla on usein ennakkoluuloja. (Turtiainen & Rezai 2018, 214; Brandes 2009, 92.) Yksittäisiä tapauksia riittää aina, mutta leimautuminen heti oman etnisen taustan vuoksi luo näille nuorille miespuolisille maahanmuuttajille lisää haasteita integroitumiseen, kun he sitä kaikista eniten

juuri tarvitsisivat. Hylkiöksi joutuminen samalla kun yksilö yrittää löytää itsensä uudessa ympäristössä, on valtavan suuri riski depressioniin.

Yksilöllisten ja kulttuurillisten identiteettien muodostamiseen liittyy useita osatekijöitä, joista musiikki on yksi keskeisimpiä. Musiikin suhde ympäristöön ja arvomaailmaan, henkilökohtaisiin ja jaettuihin kokemuksiin sekä suhteisiin ovat merkittäviä. Se toisin sanoen ohjaa myös yksilön tietoisuutta itsestään, esimerkiksi maahanmuuttaja voi kokea musiikin tukevan hänen ymmärrystään itsestään osana ympäristöä. Elliott (kuvailee yksilön tietoisuuden muodostuvan viidestä osasta, joita tässä tarkastellaan tarkemmin tutkimuksen kohderyhmän näkökulmasta katsottuna. (Elliott 1995, 112.)

KUVA 2. Elliottin (1995) kaavio ihmisen tietoisuuden muodostavista tekijöistä.

Tietoisuus on äärimmäisen laaja ja monitulkintainen käsite, jota voidaan tämän tutkimuksen kannalta tarkastella Lähi-idästä tulleen maahanmuuttajanuoren tietoisuuden muodostamisesta kahden kulttuurin välillä suhteessa musiikkiin. *Tahto* ilmaisee, millaisen akkulturaatioprosessin nuori käy läpi. Aikooko nuori integroitua osaksi suomalaista yhteiskuntaa säilyttäen suhteensa kotikulttuuriin. Tasapainoisen suhteen luominen heijastuu myös musiikin kuuntelussa – nuori ei poissulje kummankaan kulttuurin musiikkia pois läheisyydestään. Tunnesuhde on tahdonomaista molempiin suuntiin. *Muistia* voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta: tunnetilojen säilyttäjänä ja kielen opettamisen mahdollistajana. Musiikilla on uskomattoman laaja-alainen vaikutus aivotoimintaan, jonka

vuoksi sitä käytetäänkin esimerkiksi muistisairaiden kuntoutuksessa. Musiikki elvyttää aivojen hermoverkostoja, esimerkiksi aktivoimalla dopamiinin kulkua aivoissa. Usein hämmästellään, kuinka muistisairaavat vanhukset voivat muistaa nuoruudenaikaisten kappaleiden sanoituksia ulkoa tai kuinka soittaa instrumentilla kappaleita, joita soittivat aikoinaan. Musiikki jättää lukuisia jälkiä ihmisiin, erityisesti silloin, jos niihin liittyy joitakin tunnepitoisia kokemuksia ja muistoja. Tietyt kappaleet luovat jokaiselle muistikuvia tietyistä tunnetiloista ja muistoista. Maahanmuuttajanuori voikin esimerkiksi kuunnella kotimaan musiikkia juuri palatakseen ajassa taaksepäin niihin hetkiin, joita koki kotimaassaan. Musiikin sanotukset jäävät usein helposti mieleen. Tätä tietoa käytetään hyödykseen koulumaailmassa asioiden opettamisessa. Maahanmuuttajanuori voi suomalaisen musiikin avulla oppia uuden kielen.

Emootio eli tunteiden säätely ja käsittely voidaan yhdistää vahvasti *huomion* -käsitteeseen – onko musiikin kuunteluvalinnat tietoisesti vai alitajuntaisesti valittuja. Musiikin automaattinen vaikutus yksilön tunnetiloihin säätelee mitä halutaan kuunnella ja mitä ei. Surullisena tunnetilaa halutaan vahvistaa kuuntelemalla tilanteeseen sopivaa melankolista musiikkia tai päinvastoin jos tunnetilasta halutaan päästä eroon, kuunnellaan positiivista musiikkia. Maahanmuuton ja murrosiän tuomat haasteet eivät ole helppoja, jolloin turvaa saatetaan etsiä musiikista. Puhuminen ei ole aina helppoa, joten musiikin terapeuttinen apu voi olla juuri se mitä nuori tarvitsee. Tunteiden käsittely – kaipuu ja haasteiden kohtaaminen musiikin avulla on turvallista, johon nuoren on helppo tarttua pelkäämättä. *Kognitiota* voidaan pitää näiden tietoisuuden tekijöistä suurimpana osiona, joka käytännössä pitää edellä olevat osatekijät sisällään. Musiikki herättää tunteiden myötä monenlaisia kognitiivisia ulottuvuuksia ihmisissä, kuten verenpaineen ja sykkeen vaihtelua, rentouttaa tai jännittää lihaksia sekä voi saada ihmisen ihon kananlihalle. Steven Brownin ja Töres Theorellin PEBM:n eli henkilökohtainen taustamusiikki -mallin mukaan musiikki on kuulemista varten. Sen sosiaalinen olemassaolo ja kokonaisvaltaista hyvinvointia parantava vaikutus on huomionarvoista. Brown ja Theorell (2005, 130) myös vahvistavat Elliottin määritelmää musiikin merkityksestä kognition muotoutumiseen. Musiikki tukee älykkyyden, emootion ja sosiaalisuuden taitojen kasvamista.

Musiikin avaamat ovet kohti tunnekokemuksia antavat mahdollisuuden myös yhteisöllisiin kokemuksiin. Maahanmuuttajanuorten kotouttamista voitaisiin tukea tunnesäätelyiden avulla myös yhteiskunnallisella tasolla. Yhteiskunnallinen tietoisuus maahanmuuttajanuoren

tarpeista ja suhteesta kahteen eri kulttuuriin tulee tarkastella kädestä pitäen, jotta vuorovaikutuksen luominen uuden henkilön sulautumisessa osaksi valtaväestöön onnistuisi mahdollisimman helposti. Osallisuuksien tarjoaminen tulisi olla monenkirjavampaa, mitä se oikeasti on. Maahanmuuttajalle musiikki voi olla ystävä, joka aidosti ottaa hänet vastaan sellaisena, kun on, ja samalla tarjoaa mahdollisuuden paeta muusta maailmasta kohti sävelmäiseen maailmaan. Monikulttuurisen musiikkikasvatuksen lisääminen peruskouluista toiselle asteelle ovat myös keinoja, joilla maahanmuuttajat voidaan integroida vielä tehokkaammin osaksi kahta kulttuuria.

6 TUTKIMUSMENETELMÄT JA TAVOITTEET

6.1 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkielman katse kohdistuu tarkastelemaan Lähi-idästä Suomeen tulleiden maahanmuuttajanuorten suhdetta musiikkiin. Tavoitteena on ymmärtää, millaisia merkityksiä se luo 12 – 15 -vuotiaille nuorille, jotka ovat muuttaneet tuhansien kilometrien päästä täysin vieraaseen ja erilaiseen kulttuuriin sekä ympäristöön. Musiikin tiedetään toimivan suurena tunteiden säätelijänä ja kielen oppimista edistävänä tekijänä – psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukijana (Louhivuori 2009, 14 – 15). Samalla käydään niin kansallisella kuin globaalilla tasolla debattia siitä, mihin suuntaan kotouttamispolitiikkaa pitäisi viedä – millaisia tukipalveluja tulisi maahan tulleille tarjota, sekä kuinka yhteiskunnissa voidaan laajentaa monikulttuurillista ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta. Näiden tietojen vuoksi onkin relevanttia selvittää seuraavanlaisia kysymyksiä:

- Ovatko maahanmuuttajanuoret kokeneet musiikin auttaneen heitä rakentamaan omaa identiteettiään muuttuvassa ja muuttuneessa elämäntilanteessa?
- Ovatko he kokeneet musiikin yhteisöllisyyden tunteen muodostajana?
- Onko musiikki toiminut tunteiden käsittelyn tukevana tekijänä integroitumisen kannalta?
- Onko suomenkielinen musiikki auttanut heitä oppimaan kieltä?

Näiden kysymysten avulla on tavoitteena hahmottaa musiikin rooli maahanmuuttajanuorten kotoutumiskokemuksiin – onko musiikilla ollut merkityksellinen asema integroitumisen luonteen kannalta. Tutkimuksella on tarkoitus etsiä vastauksia musiikin hyödyntämiseen maahanmuuttajanuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseen.

Tutkielman aineisto rajautuu tarkastelemaan viiden Lähi-idän alueilta muuttaneiden maahanmuuttajanuorten kokemuksia. Haastateltava kohderyhmä ovat varhaisaikuisia, 17 – 23 -vuotiaita, jotka ovat asuneet Suomessa nyt 3 – 11 vuotta, eli ovat muuttaneet murrosiässä uuteen ympäristöön. Perusteluna tämän kaltaiseen rajaukseen on monia. Muutto vieraaseen maahan murrosiässä on identiteetin kannalta varsin haasteellista. Musiikin tiedetään olevan monelle nuorelle pakopaikka tunteiden käsittelyyn. Tämän vuoksi onkin merkittävää selvittää,

millaisia kokemuksia musiikin harrastaminen tai kuunteleminen ovat nuorille tarjonneet. Vasta muuttaneita maahanmuuttajia ei käytetä aineistona, sillä heidän kielitaitonsa ei vielä ymmärrettävästi olisi sillä tasolla, että haastattelukysymykset olisivat luotettavasti ymmärrettävissä. Haastateltavien eri pituiset asumisajat Suomessa antavat myös herkullisen mahdollisuuden analysoida integroinnin prosessia – miten suhde musiikkiin on muuttunut kotimaasta muuton yhteydessä Suomeen ja täällä hiukan pidempään asuneena kansalaisena. Samalla on mahdollista tarkastella, miten he ovat alkaneet rakentaa tulevaisuuttaan uudessa ympäristössä. Toisaalta rajattu ikäryhmä antaa myös mahdollisuuden minulle haastattelijana samaistua empaattisesti heidän kokemuksiinsa, sillä edustan heidän kanssaan samaa sukupolvea.

6.2 Metodologiset lähtökohdat

Tutkimukseni on tyypiltään kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jossa maahanmuuttajanuorten kotoutumiskokemusten ja musiikin välistä suhdetta tarkastellaan fenomenologis-hermeneuttisen otteen kautta. Fenomenologia on peräisin kreikan kielisistä sanoista kuin *fainomenon* (ilmenevä, ilmiö) ja *logos* (järki, oppi, käsitteellisyys, puhe), millä tarkoitetaan puhtaammillaan oppia ilmenevästä. Hermeneutiikka on puolestaan kreikkalaisesta sanasta *hermeneuein* (tulkinta, tulkinnan taito). Sillä tarkoitettiin 1600-luvulla Raamatun tekstien selittämistä. Kvalitatiivinen tutkimus on muodoltaan hyvin ihmisläheinen ja emansipatorinen. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksen aineistona käytetään yleensä haastatteluja ja kyselyitä. Fenomenologinen lähestyminen tarkoittaa tutkittavan kohteen ymmärtämistä kokonaisvaltaisesti, sillä tutkittavan kokemukset todellisuudesta ovat aina monimerkityksellisiä ja suhteessa paikkaan ja aikaan. Ihmisten kokemusten myötä muodostuvat merkitykset kertovat tutkijalle tutkittavien suhteesta maailmaan, elämäntodellisuuteen sekä toiminta- ja ajattelutavoista. Kulttuuri, jossa yksilö varttuu vaikuttaa suoraan kokemusten luomiin merkitysten muotoihin. (Vilka 2005, 134 – 137.) Fenomenologisen lähestymistavan avulla ollaan aidosti avoimin silmin kiinnostuneita ymmärtämään tutkittavan kohteen kertomiin ja luomiin todellisuuskuviin tutkittavasta aiheesta (Laine 2010, 29 – 30). Tämän tutkielman yhteydessä tavoitellaan tilaa, jossa ymmärretään maahanmuuttajien integroitumista suhteessa musiikkiin – millaisia ilmiöitä muodostuu ja millaisia merkityksiä musiikki saa aikaan tutkittavan kohderyhmän elämässä.

Hermeneuttisen metodin olemassaolon tarkastelupiste keskittyy ymmärryksen -käsitteeseen. Tämä tutkimusstrategia on melko läheisessä suhteessa fenomenologisen lähestymistavan kanssa, jonka vuoksi niitä käytetäänkin usein rinnakkain fenomenologis-hermeneuttisena lähtökohtana – kuten tässä tutkimuksessa. Hermeneuttisen tutkimusstrategian käyttäminen edellyttää tutkijalta esiymmärryksen muodostamista tutkittavasta aiheesta. Tämän kaltaisen metodin käyttäminen merkityksien tutkimisessa ja ymmärtämisessä vaatii tutkijalta kykyä laajentaa omaa esiymmärrystään hankitun aineiston yhteydessä. (Laine 2010, 31 – 33.) Tutkimukseni kannalta hermeneuttinen lähestyminen asettaa minut tutkijana tulkitsemaan esiymmärrystäni ja saamaani tietoa sillä perusteella, mitä musiikin kuunteleminen tai sävelmien itsetuottaminen eli soittaminen merkitsee kuulijalle eli kokijalle – tässä yhteydessä maahanmuuttajanuorille. Toiseksi tämän metodin avulla halutaan ymmärtää, kuinka musiikin monimuotoinen olemassaolo linkittyy nuorten maahanmuuttajien muodostamiin sosiaalisiin vuorovaikutustilanteisiin ja -suhteisiin, ja linkittykö edes. (Laine 2010, 29.)

6.3 Aineisto ja sen analysointi

Tutkimusaineistoni koostuu viidestä teemahaastattelusta, jotka toteutettiin haastatteleamalla Lähi-idästä Suomeen tulleita maahanmuuttajanuoria, jotka ovat tällä hetkellä 17 – 23 -vuotiaita, ja Suomeen muuttaessaan 12 – 15 -vuotiaita. Aineisto koostuu toisin sanoen kohderyhmästä käsin, jotka valittiin satunnaisesti ilman kriteerejä sukupuolesta tai musiikillisesta taustasta. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina kesällä 2019. Teemahaastattelu, toisella tutulla nimityksellään puolistrukturoitu haastattelu, on yleisin kvalitatiivisen tutkimuksen haastattelumuodoista. Tämän kaltainen haastattelu muodostetaan teema-alueista, jotka liittyvät tutkittavaan aiheeseen. (Vilka 2005, 100.) Haastattelurunko (ks. Liite 3) jakaantui kolmeen tutkielman kannalta keskeiseen teema-alueeseen: *taustatiedot, suhde musiikkiin ja identiteetti*. Teemahaastattelun puolistrukturoitu asetelma tarkoittaa sitä, että haastattelussa annetaan myöten vapaammalle keskustelulle relevantteihin teemoihin tutkimuksen kannalta. Haastateltavilla on täten mahdollisuus vastata kysymyksiin haluamallaan tavallaan ilman, että heidät on sitoutettu vastaamaan rajautuneesti kyllä tai ei. Tämän kaltainen haastattelu antaa myös mahdollisuuden täydentäville kysymyksille sekä kysymysten järjestyksen vaihtelevuudelle. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47 – 48.)

Haastattelurunkoa muodostaessa on äärimmäisen tärkeä kiinnittää huomiota siihen, kuinka kysymyslauseita muodostaa ja missä järjestyksessä kysymyksiä esittää. Näiden asioiden huomioon ottaminen auttaa ennaltaehkäisemään tulkintaristiriitoja, jotka heikentäisivät tutkimuksen luotettavuutta. Erityisesti tämän tutkimuksen kannalta haastattelurungon sisällön ja järjestyksen tarkka läpikäyminen on äärimmäisen keskeistä. Haastattelujen järjestäminen yksilöille, joiden äidinkieli ei ole suomi sisältää aina haasteita. Tämä on otettu vakavasti huomioon teemahaastattelua muodostaessa ja haastateltavien valitsemisessa. Tämän tutkimuksen kannalta halutaan keskittyä nimenomaisesti ymmärtämään kohderyhmän kokemuksia ilman lähestymällä asiantuntijoita, kuten sosiaalityöntekijöitä.

Teemahaastatteluiden tavoitteena on kasvattaa tutkijan ymmärrystä esiymmärryksensä päälle tutkittavasta aiheesta – tässä yhteydessä minun ymmärrystäni musiikin merkityksistä maahanmuuttajanuorten haasteisiin ja tarpeisiin integroitumisessa. Haastattelurungon muodostaminen vaatii taustatyön tekemistä oikeanlaisten kysymysten muodostamisen kannalta. Eskola ja Suoranta (2000) ilmaisevat osuvasti, että teemahaastatteluiden luominen vaatii tutkittavan kohteen kulttuurillista tuntemusta. Tämän hallitseminen auttaa välttämään vääränlaisia tulkintoja ja turhia epäkohtia, esimerkiksi tämän tutkielman kannalta on hyvä ymmärtää Lähi-idän poliittisia tilanteita ja musiikkikulttuureja. Näin takaamme tutkimuksen uskottavuuden ja luotettavuuden. (Vilka 2005, 104; 110; 211.)

Jokainen haastattelu nauhoitettiin ja litteroitiin haastatteluiden päätteeksi auki eli jokaisen haastateltavan kanssa käyty keskustelu kirjoitettiin puhtaaksi muuttaen ne samalla anonyymeiksi. Haastattelut järjestettiin rauhallisissa kirjastojen työtilahuoneissa, jotka olivat tarkoitettu nimenomaisesti haastattelujen toteuttamiseen. Tilat olivat viihtyisiä, jotka olivat haastatteluiden mielekkyyden takaamiseksi äärimmäisen tärkeitä. Jokaisen haastattelun alussa pyrin luomaan mahdollisimman rennon ilmapiirin, jotta haastattelu ei jännittäisi toista osapuolta ja samalla loisi turvallisen ja luotettavan suhteen minuun tutkijana. Jokaisen tapaamisen alussa ennen virallisen haastatteluosion aloittamista kyselin muun muassa heidän kuulumisiaan ja pohjustin vielä kasvotusten, mihin ovat osallistumassa ja käytiin tärkeät asiapaperit läpi, jotka allekirjoitimme molemmin puolin. Haastattelujen litterointien jälkeen etsin jokaisesta haastatteluissa esille tulevia toistuvia teemoja ja tämän jälkeen aloin etsiä haastatteluiden väliltä yhteneväisiä tekijöitä.

6.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimukset, jotka perustuvat ihmisten kokemusten, mielipiteiden ja erilaisten tunteiden keräämiseen, ovat luonteeltaan aina henkilökohtaisia ja jopa arkaluonteisia. Jotta aineistojen käyttäminen julkistamisen tiedossa pysyy osallistujien kannalta anonyymina, tulee tutkijan ottaa huomioon lukuisia tärkeitä asioita, erityisesti vuoden 2018 jälkeisen GDPR tiukentuneen uudistuksen myötä. Tutkijan vastuulla on pitää huoli siitä, että tutkimukseen osallistuvien anonymiteetti säilyy. Aineistonkeruun aloittaessa tutkijan tulee ilmoittaa tutkittaville tutkimuksen tavoitteet selkeästi kirjallisessa muodossa – miksi aihetta tutkitaan ja millä tavalla. Tämän tutkimuksen kannalta on äärimmäisen tärkeää saada kirjallinen suostumus jokaiselta tutkittavalta, jotta heitä voidaan haastatella ja käyttää tutkimuksen aineistona. (Kuula 2006, 77; 106 – 107.) (Ks. tietosuojalomake). Jotta tutkimuksen eettiset periaatteet täyttyvät ja haastateltavilla on turvallinen olo osallistumisestaan, jätän luontaisesti kertomatta haastateltavien nimet, syntymäajat, mistä Lähi-idän maan kaupungista ovat muuttaneet Suomeen ja mihin kaupunkiin, mitä kouluja kävivät/käyvät tai missä ovat fyysisesti töissä tällä hetkellä.

Empiirinen aineisto kokemusperäisen luonteensa vuoksi on aina yksilöiden henkilökohtaisia kokemuksia, joista ei voida tehdä mustavalkoisesti oletuksia. Otannan kannalta voidaan tehdä oletuksia ja teoriaan nojaten tulkintoja. Tutkimustulokset antavat ymmärrystä musiikin mahdollisuuksista maahanmuuttajien kotouttamiseen. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on ymmärtää niitä ulottuvuuksia, jotka ovat ymmärrettävästi tulkinnan varaisuuden alaisena.

7 AINEISTON PURKU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Lähi-idästä tulleiden nuorten integroitumista Suomeen lähestyttiin viiden teemahaastattelun avulla. Haastattelurunko jakautui kolmeen osaan: haastateltavan taustatietoihin, suhteeseen musiikkiin ja omaan identiteettiin. Taustatieto-osiossa selvitettiin minkä ikäisenä haastateltavat muuttivat Suomeen ja mistä, kauanko ovat nyt asuneet täällä, mitä tekevät nykyään ja millaisen koulutustaustan ovat kerryttäneet ennen Suomeen tuloa. Toisessa osiossa keskityttiin tarkastelemaan, millainen suhde haastateltavilla on musiikkiin, esimerkiksi mitä musiikki merkitsee heille, kuinka paljon he kuuntelevat sitä, harrastavatko/haluaisivatko harrastaa musiikkia ja onko suhde musiikkiin muuttunut integraation yhteydessä. Tämän haastatteluosion aikana oli tavoitteena selvittää muun muassa, oliko musiikilla minkäänlaista roolia kielen oppimiseen tai mitä musiikin kuuntelu merkitsi heille kotimaassaan ja tullessaan tänne – oliko siitä turvaa. Viimeisessä osiossa tarkasteltiin heidän minäkuvaa ja omaa identiteettiään, kuten kokevatko he integroituneensa osaksi suomalaista yhteiskuntaa, minkälainen suhde heillä on omaan kotikulttuurinsa ja kokevatko musiikilla olevan merkitystä sosiaalisen identiteetin muodostumiseen.

Tässä aineiston purussa tulen käsittelemään haastateltavien kokemuksia lyhennetyillä koodeilla: H1, H2, H3, H4 ja H5. Jokainen haastateltava oli muuttanut kotimaastaan pois sodan ja muiden levottomuuksien vuoksi. Osa heistä muuttivat ensin toiseen Lähi-idän maahan, jossa olo-tilat eivät myöskään olleet riittävän turvalliset, jonka vuoksi heidän matkansa jatkui vielä Euroopan suuntaan päätyen Suomeen. H4 ja H5 tulivat puolestaan pakolaisleirien kautta Suomeen. H1 opiskelee tällä hetkellä opettajaksi yliopistossa. Hän oli koko haastattelun ajan hyvin nauravainen ja iloinen nuori aikuinen, joka kertoi tekevänsä töitä opintojensa ohella. H2 ja H4 aloittivat lukion syksyllä 2019 luottavaisin ja toiveikkain mielin. H2 kertoi käyneensä keväällä 2019 myös iltalukiota. H3 on opiskellut pian jo toisen vuoden lukiossa ja kertoi haaveilevansa ammattikorkeakouluopinnoista lukion jälkeen. Hän oli myös hyvin iloinen haastateltava. H5 puolestaan aloitti syksyllä 2019 terveystieteiden opinnon ammattikoulussa. Hän ja H4 olivat selkeästi haastateltavista rauhallisimpia ja pohdiskelevimpia nuoria. Jokaisella haastateltavalla oli selkeä ymmärrys koulutuksen tärkeydestä ja ovat ottaneet opiskelun tosissaan. Jokainen haastateltava kertoi tehneensä töitä kaikki kesät muutettuaan Suomeen.

TAULUKKO 2. Haastateltavien perustiedot.

	H1	H2	H3	H4	H5
Sukupuoli	nainen	mies	mies	mies	mies
Ikä	23	17	18	18	19
Muuttanut (ikä) Suomeen	12v (2008)	14v (2015)	14-15v (2015)	15v (2016)	15v (2015)
Kotimaa	Irak	Afganistan	Irak	Syyria	Irak
Muut asuinmaat	Turkki, 9 vuotta	Iran, 12 vuotta	-	Kreikka, 9kk (pakolaisleiri)	Turkki, vajaa vuosi

Haastattelut olivat pituuksiltaan eri mittaisia, sillä osalla haastateltavista tuntui olevan paljon kerrottavaa minulle. Annoin heille tilaa puhua ja kertoa kokemuksistaan ja tuntemuksistaan. Jokainen informaatio tuntui olevan kullannarvoista tietoa. H1:n ja H5:n kanssa haastattelut kestivät vajaan puoli tuntia, kun muiden kolmen haastateltavan kanssa haastattelut olivat lähes tunnin mittaisia. Jokainen haastattelu litteroitiin ja litterointityön jälkeen etsin haastatteluista toistuvia teemoja ja yhtäläisyyksiä, jotta analysointi sujuisi mahdollisimman moitteettomasti. Haastatteluiden nauhoitus auttoi minua tutkijana myös syventämään ymmärrystäni haastateltavien kokemuksista, ja samalla antoi minulle kyvyn pohdiskella musiikin moniulotteisuutta kotouttavana tekijänä. Haastatteluissa toistuvina teemoina nousivat suomen kielen ja kulttuurin oppiminen ja ymmärtäminen suomalaisen musiikin avulla, tunteiden säätely musiikin avulla, musiikin oppitunnit Suomessa, sekä kolmessa haastattelussa nousi vahvasti esille islamin usko ja Koraanin tekstien tulkinta musiikista.

7.1 Musiikin välittämät merkitykset

Jokainen haastateltava kertoi kokevansa musiikin kuuntelun tärkeäksi itselleen perustellen keskeiseksi tekijäksi tunteiden säätelyn. Musiikin monimuotoinen olemassaolo antaa heidän mukaansa kuulijalle mahdollisuuden valita, millaista musiikkia yksilö haluaa kuunnella

missäkin tilanteessa – puhutaan musiikin tilannesidonnaisesta käyttämisestä. Tutkimukseni aineistona kerättyjen maahanmuuttajanuorten mukaan he kuuntelevat esimerkiksi nopeatempoista musiikkia hakiessaan motivaatiota urheilusuoritusten tekemiseen tai ”hyvän fiiliksen” hakemiseen. Iloisen, nopeatempoisen musiikin kuuntelu tuli haastatteluissa hyvin toistuvasti esille. Suurin osa heistä ilmaisi kuuntelevansa mieluiten hyvän mielen musiikkia kuin melankolista. Osa haastateltavista kertoi myös kokevansa musiikin välittävän heille tärkeitä arvoja, esimerkiksi kuunnellessaan arabialaista musiikkia. Heidän mukaansa suomalainen musiikki ei ole lyriikoiltaan niin tunnepitoista kuin mitä heidän kielellään sävelletty musiikki on, oli sitten kyseessä turkin, arabin, farsin tai kurdin kielen musiikki. H3 kuvaili kotimaassaan kuunneltua yksiäänistä laulua uskonnolliseksi musiikiksi, jolla oli vaikutusta omaan ja muiden käyttäytymiskulttuuriin. Hänelle tämän kaltaisen musiikin kuunteleminen kasvatti hurskauden ja kunnioituksen tunteita muita kohtaan.

”Jos kuuntelisin vaikka jotakin uskonnonmusiikkiä, vaikka kuukaudeks, niin musta tulisi kuin profeetta. Se on niin kun niin paljon arvoja.”

Suurimmalla osalla nousi keskeiseksi kuunnelluksi musiikkigenreksi oman kotimaan musiikin rinnalle rap-musiikki. H2 kuvaili nauttivansa rap-musiikin lyriikoista, jotka hänen mukaansa kertovat realistisen totuuden yhteiskunnan tilanteesta. Utopististen tarinoiden sijaan totuuksien kuunteleminen on hänen mukaansa opettavaista, ja hän saa siitä motivaatiota omaan elämään. Kenelläkään haastateltavista ei ollut musiikillista harrastustausta takana. Osa haastateltavista kuitenkin kertoi, että heillä olisi kiinnostusta oppia soittamaan pianoa tai kitaraa, mutta aikaa ei ole siihen. H1 kertoi kuuntelevansa musiikkia lähes koko ajan paitsi opiskellessaan.

7.2 Musiikki ja kotoutumisprosessi

Lähi-idästä Suomeen muuttaminen sisältää monenlaisia muutoksia, ja tämä tulikin jokaisen haastateltavan keskusteluissa esille. Kulttuurishokki oli suuri ja he kertoivat yrittäneensä heti ensimmäisten kuukausien aikana jo ymmärtää uuden maan tapoja. Kieli, kulttuuri ja ympäristö erosivat heidän kotimaastaan erittäin suuresti. Näiden asioiden lisäksi myös suomalainen musiikkikulttuuri tuntui nuorten mielestä hyvin vieraalta, mutta hauskalta. Muutama kuvaili suomalaisen musiikin muistuttaneen heidän mielestään amerikkalaista populaarimusiikkikulttuuria. Neljä viidestä haastateltavasta kertoivat, että suurimmaksi

musiikilliseksi kulttuurishokiksi täällä Suomessa he nimittäisivät koulujen musiikkitunnit. Heidän maissaan musiikkia ei opetettu kouluissa, mikä myös selittää sen, miksi kenelläkään heistä ei ole myöskään musiikkiharrastustaustaa takanaan. H3 kertoi, että asuessaan vielä kotimaassa hän katsoi paljon amerikkalaisia nuorisoeelokuvia, joissa oli esimerkiksi paljon kohtauksia koulutanssiaisista tai musiikkitunneista. Hän luuli, että kohtaukset ovat fiktiivisiä, ja ettei todellisuudessa sellaisia ole.

”Se oli näin ja sit mä tänne tuli ja opettajat pakottaa mut mennä musiikkitunteihin. Aluksi mä monta kertaa skippasin.” – H2

”Mä olin musiikkitunnilla, ensimmäisellä kerralla elämässäni. Se niiku tuntui hyvältä niiku mä halusin oppia niiku jotakin lisää musiikista tiiäks sä?.” – H3

H2 Iranissa pääosin varttuneena, sekä H3 ja H4 kertoivat, että heidän kotimaissaan Irakissa ja Syyriassa, musiikkiin suhtaudutaan hyvin eri tavalla kuin täällä Suomessa – negatiivisesti. He kertoivat, että osa ihmisistä tulkitsee Koraanin kirjoituksia siten, että musiikki luokitellaan ’haramiksi’ eli kielletyksi ja tabuksi asiaksi. He kertoivat kokeneensa musiikin vääräksi ja pahaksi asiaksi asuessaan kotimaassa, mutta nyt heidän suhteensa musiikkiin on muuttunut varsin radikaalisti. H3 korosti haastattelussa, ettei Koraanissa viitata missään kohdassa suoraan musiikkiin. Haastateltavan oman kokemuksen mukaan heidän profeettansa ei ole myöskään koskaan sanonut musiikin olevan rappiollista ajankäyttöä. H3 totesi, ettei ymmärrä mistä kielteinen tulkinta on saanut alkunsa, mutta se kuitenkin vaikutti hänen ajattelumaailmaansa asuessaan vielä siellä. Hän kertoi vanhempiensa kuunnelleen musiikkia kotona, jolloin hän kommentoi heidän tekojaan heti vääräksi. Kysyessäni H3:lta, mitä hänen vanhempansa oli vastanneet takaisin, hän sanoi vanhempiensa korostaneen jokaisen tekevän omat valintansa, ja että musiikin kuuntelu on vain heidän ja jumalan välinen asia. H2 kertoi, että siellä kaupungissa, jossa hän asui ei ollut sallittua järjestää konsertteja. Hän kertoi, että yleinen ilmapiiri musiikkiin oli kielteinen. Sitä pidetään pahana ja osa ihmisistä uskovat musiikin kuuntelemisen johdattavan ihmisen kuoleman jälkeen helvettiin. H2 kertoi, että hän ei kuunnellut musiikkia kovinkaan paljon asuessaan Irakissa, ja jos hän kuunteli, niin hän samalla koki tekevänsä väärin ja haitallista toimintaa. Myös H3:lla ja H4:lla oli samanlaisia kokemuksia musiikin kuuntelusta.

”Mä olin niiku semmosessa kaupungissa, jossa on tiiäks sä nii monta pyhiä paikkoja. Mut, silti kuunneltiin niin paljon, mut niiku, mut silloin mä en niiku oikeesti kuunnellu sitä nii paljon koska mulla oli niiku sellainen mielipide, että se on kiellettyä. Silti mä kuuntelin aina välillä” – H3

”Uskonto ei määrittele musiikkia, mutta meillä ihmiset puhuu, että se on tabu. Se jakaa mielipiteitä ja varsinaisesti mun perhe, mun äiti ei tykkää musiikista, siksi lapsena emmä tykännyt musiikista.” – H4

H2 kertoi musiikkikokemuksestaan Iranissa, joka heijastaa vahvasti Suomen ja tämän kaupungin, jossa hän varttui, välisiä kulttuurieroja. Hänen ystävänsä oli ostanut huilun kaupasta, ja myöhemmin imaami¹⁴ oli ottanut pojalta tämän huilun pois, katkaissut sen kahtia ja heittänyt roskiin. Myöhemmin imaami oli H2:n mukaan tullut pyytämään pojalta anteeksi ja sanonut instrumenteilla soittamisen olevan väärin. H2 myös korosti, ettei kaikkialla Iranissa ole samanlaista, mutta siinä kaupungissa, jossa hän varttui, oli erittäin tiukka suhtautuminen musiikkiin. Vaikka tässä kaupungissa yleinen ilmapiiri oli varsin konservatiivinen, niin kaupungissa oli myös ihmisiä, jotka kuuntelivat musiikkia. Kuunteleminen sijoittui pääosin kotiin.

Haastateltavien kanssa keskusteltiin heidän kuuntelukokemuksistaan ensimmäisten kuukausien ja vuosien aikana ollessaan Suomessa. Musiikin kuuntelukokemukset olivat heillä erilaisia, mutta yhtäläisyyksiä oli myös havaittavissa heidän välillään. Jokainen haastateltava koki oman kotimaan musiikin kuuntelun tärkeäksi muutettuaan Suomeen, ja kokevat sen edelleen itselleen äärimmäisen rakkaaksi musiikiksi. Erityisesti arabiankielinen musiikki tuntui auttavan vaikeiden tunteiden käsittelyä sekä kokiessaan kaipuutta ja ikävää kotimaata kohtaan. Musiikista oli heidän mukaansa helppo hakea turvaa. H3 kertoi, ettei hän kuuntele liikaa tiettyjä arabiankielisiä kappaleita, koska haluaa säätää tunteitaan pois kaipuusta. Muuten ikävä saattaisi kasvaa niin suureksi, että hän haluaisikin palata takaisin kotimaahansa. Nykyään osa haastateltavista puolestaan kuuntelee tiettyjä arabian, turkin tai kurdin kielisiä kappaleita, kun haluavat muistella hetkiä ystäviensä ja sukulaistensa kanssa kotimaassaan. Kappaleiden avulla he pääsevät myös muistelemaan omaa kotikaupunkiaan ja kotimaataan.

”Tottakai mä kuuntelin tosi paljon turkkilaista musiikkia ja tälleen. Että en mä hirveesti kuunnellut esim suomalaista musiikkia. Et se oli enemmän semmosta kun oli niin ikävä ja näin. Niin oli sit joku mistä ottaa kiinni, kun ymmärsi sitä kieltä niin hyvin ja ehkä se oli sitten se, mikä veti niin paljon sit siinä.”
– H1

H2 kertoi musiikin avulla saaneensa kehollisia kokemuksia, joista hän nautti kovasti. Lähi-idän kulttuuri ja suhde musiikkiin on hänen mukaansa varsin pidättyväinen, mutta täällä Suomessa asia on toisin. Iranissa asuessaan hän ajatteli kehollisten ja nautinnollisten kokemusten olevan paha asia, jota tuli välttää. Hän kertoi tanssineensa ensimmäistä kertaa

¹⁴ Hengellinen johtaja islamin uskossa, joka tulkitsee ja opettaa Koraania kansalaisille.

elämässään vasta Suomessa. Se oli hänen mielestään vapauttava kokemus ja se myös muutti hänen suhdettaan musiikkiin.

”Mä huomasin, että musiikki ei ole paha siis sä pidät, sä naurat, sä nautit siitä ja kuuntelet joskus syömäs ruokaa ja kuuntelet musiikkia.”

Sosiaalisen identiteetin muodostamispaineet Suomessa tulivat myös puheeksi haastateltavien kanssa. Osa ei kokenut ystäväpiirin musiikkimaulla olevan merkitystä siihen, mitä itse kuuntelee. Osa puolestaan koki sen olevan tärkeä osa integroitumista ja hyväksymisen tunteen saavuttamisessa. H1 kertoi, ettei Turkissa asuessaan kokenut musiikilla olleen merkitystä sosiaalisen identiteetin muodostumiseen. Siellä asuessaan hänelle ei ollut väliä mitä musiikkia muut ystävät kuuntelevat ja kuunteleeko hän itse myös samaa musiikkia kuin ystävänsä. Suomessa tilanne oli kuitenkin päinvastainen.

”Mun kaverit kuunteli tosi paljon niinkun rap-musiikkia mitä mä en itse sit niinkään oikeestaan tykännyt, vielä niinkun suomalaista räppiä. Niin tota, oli se niinkun pakko sit itsekin alkaa kotona kuuntelee sitä, että osaa ne sanat ulkoa et sit jos kaveripiirissä lauletaan niin pysyy mukana. Et oli mulla semmosta, mut oli se enempi ehkä sen takia, että kuuluu siihen ryhmään.”

H1 kertoi, ettei suomalainen rap-musiikki ollut hänelle kovin kiintoisaa musiikkia eikä hän sanotuksiinkaan pystynyt samaistumaan. Hän kuitenkin kuunteli ja lauloi ystäviensä mukana esimerkiksi Cheekiä, jotta kokisi itsensä hyväksytyksi ja saisi kokea kuuluvansa osaksi ryhmää. Turkissa hänellä ei ollut paineita siitä, mihin ryhmään kuuluu ja hyväksytäänkö hänet ryhmään sellaisenaan kuin on. H1 muisteli, kuinka on joutunut useaan kertaan tilanteisiin, joissa suomalaiset opiskelijaystävänsä alkoivat laulaa joitakin lastenlauluja, joita hän ei ollut koskaan kuullut. Hän kertoi, että on alkanut ottaa selvää suomalaisista lastenlauluista, sillä kokee niiden tietämisen tärkeäksi myös hänen tulevan opettaja-ammattinsa vuoksi. Lasten arkeen kuuluu vahvasti erilaiset lastenlaulut, ja H1 haluaa olla myös osa sitä luoden samalla hyvät opettaja-oppilassuhteet. H3 puolestaan kertoi alkaneensa kuunnella englannin kielistä musiikkia, sen jälkeen kuin muutti Suomeen. Kotimaassaan hän ei kuunnellut englannin kielistä musiikkia lähes ollenkaan, mutta täällä hän alkoi kuunnella sitä varsin paljon.

”Se oli niiku yleinen juttu silloin niiku hmm, vähän niinkun halusin oppia niiku englantiakin musiikilla tiiäks sä. Must se oli niiku kiva kokemus. Niiku kuunnella jotain erilainen, kun mun alkuperäinen musiikki, tiiäks sä.”

Sosiaalisen identiteetin muodostamisen lisäksi haastatteluissa ilmeni musiikilla olevan tärkeä rooli yhteisöllisenä tekijänä. H1 kertoi, että hänen äidillään on tapana laittaa musiikkia

soimaan heti aamusta ja laulaa sen mukana. Haastateltava kertoi myös, että hän itse kuuntelee miehensä kanssa autossa aina musiikkia, ja kotona siivousurakan yhteydessä heillä on musiikki aina taustalla soimassa. H2 ja H3 puolestaan kertoivat, että silloin kun he vielä asuivat Lähi-idässä ja heidän vanhempansa kuuntelivat musiikkia, he pyysivät vanhempiaan pistämään musiikin pois tai lähtivät itse tilanteesta muualle. Lisäksi H2 selosti, että Iranissa asuessaan hänen ystäväpiiristä puolet eivät kuunnelleet musiikkia ja osa taas kuunteli. Hän vietti mieluiten aikaa musiikkia kuuntelevien ystävien kanssa, vaikka hän kuvailikin vihanneensa musiikkia ennen Suomeen tuloa.

7.3 Suhde suomalaiseen musiikkiin

Haastateltavat kokivat suomalaisen musiikin merkinneen heille uuden kielen, puhe- sekä kansakulttuurin oppimista ja ymmärtämistä. Jokainen haastateltava koki oppineensa suomalaisen musiikin kautta uusia sanoja, kuinka lauseita muodostetaan ja millaisia erilaisia merkityksiä sanat voivat pitää sisällään. H2 kertoi, ettei hän aluksi tajunnut voivansa oppia suomen kieltä suomalaisen musiikin kautta. Kuitenkin, mitä enemmän hän kuunteli suomalaista musiikkia, hän huomasi ymmärtävänsä yhä enemmän kieltä. H5 muisteli, kuinka hänen opettajansa maahanmuuttajien valmistavassa opetusluokassa hyödynsi opetuksessaan suomalaisen musiikin kuuntelua. H3 koki suomalaisen musiikin kuuntelun vaikuttaneen uuden kielen omaksumiseen. Hän kertoi musiikin herättäneen hänessä paljon kysymyksiä – mitä tämä lause tarkoittaa, ja millaisia semanttisia rakenteita ne muodostavat tai tarkoittavat suomalaisessa kulttuurissa. H1 jakoi samanlaisia kokemuksia. Hän kuvaili suomalaisen musiikin kuuntelun vaikuttaneen ehdottomasti kielen oppimiseen. Hänen mukaansa lyriikoiden kuuntelemista voisi verrata luetun ymmärtämiseen, sillä lauluissa ei kerrota asioita aina suoraviivaisesti vaan myös metaforien ja vertauksien kautta. H1 pohti suhdettaan suomalaiseen musiikkiin, ja totesi sen olevan hänelle vielä uutta, vaikka on asunut Suomessa jo yli 10 vuotta. Hän kertoi musiikin merkitsevän itselleen uuteen paikkaan sitoutumista.

”Et ei oo niinkun semmonen, mitä mä niinkun esimerkiksi tunnen Turkin musiikkia kohtaan. Mitä koen, että se on osa mua jo. Mut se suomalainen musiikki vielä tuntuu olevan semmosta, mitä mä vielä pyörittelen vielä, etten osaa sitä vielä laittaa mihinkään tiiätkö mussa.”

H4 kertoi alkaneensa kuunnella suomalaista musiikkia oppiakseen kieltä ja sitä kautta voidakseen luoda suhteita kantaväestöön. Hän muutti marras-joulukuun tienoihin Suomeen, ja asui ensimmäiset kuukaudet kaukana keskustasta. Hän kuvaili kokeneensa suuren

kulttuurishokin – oli pimeää ja kylmää, vieras kieli ja kulttuuri, eikä ollut hyviä mahdollisuuksia tutustua ihmisiin, kun hän asui niin kaukana kaikesta. H4 muisteli, että hänellä oli usein todella tylsää ja siksi hän alkoi ajanvietteeksi kuunnella suomalaista musiikkia oppiakseen uuden maan tapoja ja kulttuuria.

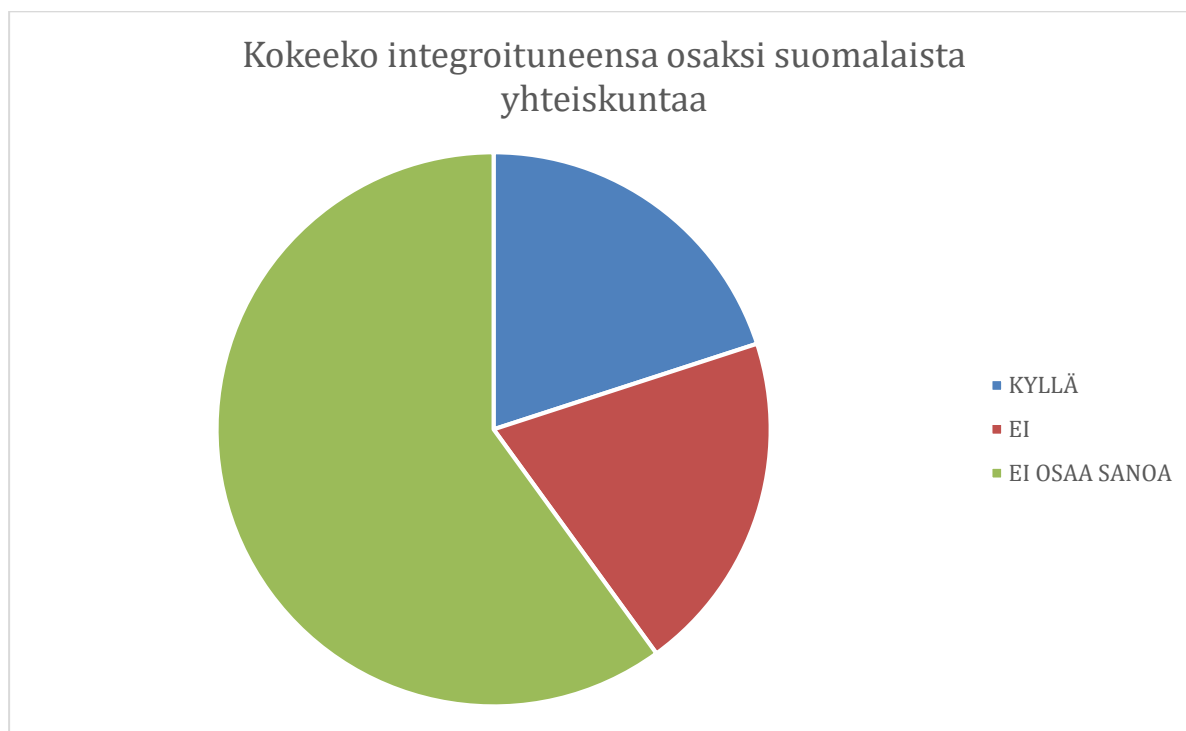
”Musiikki oli paras tapa, miten voida oppia kieltä. Mä ensimmäisenä syy miksi opin kieltä, sitten mä mikä avasi mun sydämen musiikkiin.”

H2 kertoi kuuntelevansa suomalaista musiikkia vähän, ja luetteli kuuntelevansa mieluiten arabian, englannin ja turkin kielistä musiikkia. Hän kuitenkin totesi kokevansa suomalaisen rap-musiikin kuuntelun herättävän hänessä motivoivia tunnetiloja.

”Olla niinku kova jätkä, niiku sanotaan. Olla vahva tyyppi ja älä niinkun toisille tai muille, niinkun älä luovuta.”

H3:n ja H4:n suhteilla suomalaiseen musiikkiin oli samankaltaisia piirteitä kuin H2:lla. H3 kertoi kuuntelevansa mielellään suomalaista musiikkia hakiessaan motivaatiota ja oppiakseen lisää kielestä ja sen tuottamista merkityksistä, jotka heijastuvat suoraan suomalaiseen kulttuuriin. Valtaväestön musiikki ei kuitenkaan iske suoraan hänen tunteisiinsa kuin oman kotimaan musiikki. H4 puolestaan ilmaisi suomalaisen musiikin merkitsevän hänelle iloa, jota ympäröi mukaansatempaava rytmi. Arabialainen musiikki sen sijaan on hänen mielestään tunnepitoisempaa, sillä musiikkikulttuuriin sitoutuu vahvasti sanoman ensisijainen merkitys. Musiikkia ei tehdä viihteen vuoksi, vaan tärkeän tarinan kerronnan vuoksi. H4:n mukaan arabialainen musiikki opettaa yksilöä ymmärtämään maailmasta ja elämästä enemmän. Musiikkia voisi ikään kuin kuvailla elämänfilosofian rakentajaksi, kun suomalaista musiikkia puolestaan kevyeksi viihteeksi.

7.4 Akkulturaatio

KUVA 3. Haastateltavien kokemukset integroitumisestaan Suomeen

Haastateltavien kokemukset kotoutumisestaan Suomeen vaihtelivat: H1 kokee integroituneensa, kun taas H3 ei. Muut haastateltavat puolestaan eivät osanneet vastata kysymykseen yksiselitteisesti, vaan vastasivat integroitumisen olevan vielä työn alla. Toistuvana vastauksena lähes kaikilta tuli kuitenkin tunne siitä, etteivät voisi joko kuvitella asuvansa tai edes haluavansa muuttaa takaisin kotimaahansa tai maahan, jossa ovat varttuneet. H1 kertoi kokevansa Turkin enemmän kotimaakseen, vaikka on syntynyt Irakissa. Hän kuvailee Turkin olevan hänelle tärkeä paikka ja omaksuneensa vahvan turkkilaisen kulttuurin osaksi arkeaan, mutta huomauttaa, ettei voisi asua siellä enää koskaan. Hän on käynyt Turkissa muutamia kertoja muuttonsa jälkeen, ja on jokaisen matkansa päätteeksi todennut, ettei voisi sinne enää palata. Suomessa olosuhteet ja mahdollisuuksien kirjo ovat sen verran hyvät, joista hän ei haluaisi luopua. Hän kertoi hymyhuulin haluavansa asua loppuelämänsä Suomessa. H3:lla on puolestaan päinvastainen kokemus. Hän kuvailee suomalaista kulttuuria epäystävälliseksi, esitellen esimerkkinä suomalaisten ystäviensä tervehtimiskulttuuria. Hänen mukaansa he eivät tervehdi häntä koulussa, puhumattakaan halaisi tai antaisi pusua poskelle, mikä hänen kotikulttuurissaan on normaalia ja ystävällisyyden osoittamista.

”Jos mä näkisin mun kavereita, mä halaan ja antaisin niiku pusun. Mä tiän että se kuulostaa kauheelta teille, mut niiku joo jos pussailee kaveria poskelle, ”ou ou uu ootte homoja. Mitä te teette”. Jotakin niiku semmosta, mut joo niillä on niiku niin kylmä kulttuuri, että ne ei moikkaa.”

H3 jatkoi toteamalla kuitenkin kotiutuneensa vähän, mutta korosti puheessaan jatkuvasti oman kotikulttuurinsa ystävällisyyttä ja inhimillisyyttä, mikä hänen mielestään puuttuu suomalaisesta kulttuurista. Hän sanoi, ettei halua omaksua suomalaista tapakulttuuria ja totesi myös käyttävänsä suomen kieltä ainoastaan koulussa ja tässä meidän keskustelumme kommunikointikielenä. Hän kertoi, että tavallaan kokee asuvansa edelleen Irakissa, koska hänellä on niin paljon muita irakilaisia maahanmuuttajakavereita, joiden kanssa hän puhuu jatkuvasti arabian kielellä.

Loput haastateltavista eivät kokeneet integroituneensa vielä Suomeen, mutta pitävät sitä keskeneräisenä prosessina. H2 kertoi onnellisena saaneensa juuri kaksi päivää ennen meidän keskusteluamme oleskeluluvan Suomeen. Hän pohti tällä luvalla olevan suuri merkitys hänen kotoutumiseensa. Nämä muutamat vuodet ovat olleet hänelle epävarmoja tulevaisuuden kannalta – saako hän oleskeluluvan vai ei, pitääkö hänen muuttaa täältä pian pois vai saako hän jäädä. Hän kertoi, että hän oli välillä miettinyt kannattaako hänen opetella suomen kieltä, jos ei edes tiedä saako jäädä tänne. Haastateltava on kuitenkin suhteellisen tuore oleskeluluvan saanut nuori, joka aloitti lukion syksyllä 2019. Hän kuvaili tuntemuksiaan onnelliseksi. Hän kertoi, ettei hänellä ole koskaan ollut passia, mutta pian saa myös sellaisen itselleen. Tämä merkitsee hänelle uutta alkua elämälle, sekä suurta myönteistä muutosta identiteetille.

”Se on nyt mulle uusi niin mä ehkä seuraavassa vaiheessa mä enemmän yrittää, yritän kotoutumiseen Suomeen ja näin. Kun mä olin töissä niin äiti soitti mulle niin huusimme että saimme sitä ja sit kun mä soitin kaverilleni niin kaveritkin niiku onnittelit ja nekin oli iloisia ja sit ne sano et koht tulet suomalaiseks.”

H4 kokee Suomen mukavaksi maaksi asua, mutta kokee olevansa kuitenkin vielä vieras uudessa ympäristössä. Hän tiedostaa asuneensa vasta suhteellisen lyhyen ajan täällä, ja siksi toteaaakin vielä tutustuvansa maahan. Hänellä ei ole sanojensa mukaisesti suomalaisia ystäviä, mikä osaltaan vaikuttaa hänen tuntemuksiinsa kotoutumisesta. Haastateltava aloitti myös syksyllä 2019 lukion luottavaisin mielin uskoen, että siellä saisi ystäviä. Hän pohti samalla suhdettaan kotimaahansa Syyriaan, mikä nosti selkeästi voimakkaita tunteita hänessä. Hän puhui hiljaa ja valitsi sanansa hyvin tarkasti. Syyrian konfliktit ja levottomuudet ovat tehneet historiallisen kauniista maasta raunioita, mikä harmittaa haastateltavaa suunnattomasti. Syyrian

raunioitumisen syyksi haastateltava sanoo maan hallituksen. Syyrian sodasta puhuminen oli haastateltavalle vaikeaa. Hänen silmänsä näyttivät surullisilta ja väsyneiltä. Hän kuitenkin halusi jakaa ajatuksiaan kotimaansa konflikteista.

”Kyllä meillä on hyvä sää, ihmisiä, aika hyvä ruoka. Kaikki on hyvä, paitsi hallitus ja sota. Mikä tulee mieleen on, ettet sä voi tehdä mitään, koska et sä voi muuttaa mitään. Kun sellasii ihmisiä jotka pyytää hallintoa vaihtoo, niin kato ei ne, niin ne vaa rikkoo koko Syyrian.”

H5 kokee kotiutuneensa jo osaksi Suomeen, mutta kuvailee sen pitkäksi prosessiksi. Hän uskoo uuden opiskelupaikan myötä integroituvansa paremmin suomalaiseen yhteiskuntaan, ja vielä enemmän sen jälkeen, kun pääsee valmistumisen jälkeen aloittaa työelämän. Hän kertoi kuinka Irakissa koulutuksen hankkimiseen ei suhtauduta yhtä kunnianhimoisesti kuin Suomessa. Irakissa esiintyy vahvaa korruptiota eli rahalla voi ostaa itselleen paikan koulusta tai paikan tietylle alalle töihin. Haastateltava selitti, ettei Irakissa arvostettu kouluttautumista niin paljon, vaan nuoria kehoitettiin mieluiten suuntautua suoraan työelämään.

7.5 Haastattelujen yhteenveto – toistuvat tekijät

Tässä luvussa purettiin auki viiden Lähi-idän alueilta Suomeen muuttaneiden nuorten suhdetta musiikkiin. Haastatteluissa oli selkeästi havaittavissa useita sisällöllisesti samoja toistuvia teemoja niin yksilöllisissä haastatteluissa, kuin myös kaikkien tai suurimman osan haastateltavien välissä samanlaisina merkityksinä luovina tekijöinä. Vaikka nuoret edustavat taustaltaan maantieteellisesti samaa aluetta, ovat he varttuneet eri puolilla Lähi-itää ja kokeneet sen myötä toisistaan myös poikkeavia kokemuksia, mutta myös samanlaisia jaettavia kulttuurillisia yhtäläisyyksiä.

Tutkimuksen kannalta keskeisinä pinnalle toistuvina ja merkityksellisinä tietoina ja kokemuksina suomalaisesta musiikin kuuntelusta nousivat *suomen kielen oppiminen, Suomen puhe- ja kansakulttuurin ymmärtäminen, hyvän mielen kohottaminen, sekä rap-musiikki* oli keskeinen kuunneltu suomalaisen musiikin genre. Oman maan ja kulttuurin musiikin kuuntelusta nousivat puolestaan, *tunteiden käsittely, kaipuu ja muistojen käsittely*. Arabian, kurdin ja turkin kielisten kappaleiden sanoitukset koettiin olevan huomattavasti tunnepitoisempia kuin suomalaisten tai muut länsimaalaisten kappaleet. Neljä viidestä haastateltavasta kuvailivat suhteensa musiikkiin muuttuneen selkeästi avoimemmaksi, sillä musiikki on luonut heille lukuisia myönteisiä psyykkisiä, sosiaalisia ja fyysisiä tuntemuksia,

jotka Suomessa on avoimesti annettu nuorten kokea ilman painetta kokemuksesta joutua helvettiin.

8 POHDINTAOSIO

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin musiikin merkitystä Lähi-idästä Suomeen tulleiden maahanmuuttajanuorten integroitumiseen viiden teemahaastattelun pohjalta, jotka toteutettiin haastattelemalla itse tutkimuksen kohderyhmää. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostui pääsääntöisesti akkulturaatioteoriasta, nuoren psykososiaalisen kehitysteoriasta ja Elliottin ihmisen minätietoisuuden -mallista, sekä näiden välisistä suhteista musiikkiin. Tietääkseni tämän tutkimuksen kaltaisia tutkimuksia ei ole ollut, mutta yleisellä tasolla esimerkiksi maahanmuuttajien kielen kehittämistä, yhteisöllisyyden tunteen kasvattamista ja musiikkipsykologisia tunnekokemusten kirjoa musiikin keinoin on tutkittu paljon (Piispanen 2017, DeNora 2000, Hallam 2010, Saarikallio 2007).

Tutkimuksen empiirisenä aineistona käytetyt haastattelut kohdistuivat maahanmuuttajiin, jotka muuttivat Suomeen 12 – 15 vuoden iässä, ja haastatteluun osallistuessaan olivat 17 – 23 vuoden ikäisiä. Ikähaarukka on otollinen tutkimuksen tavoitteiden kannalta, erityisesti tarkasteltaessa Rumbaut'n sukupolvimallia. Mallissa tutkija ilmaisee 13 – 17 vuoden ikäisten olevan kaikista haasteellisin ikäryhmä kokemaan myönteisen integraation onnistumista. Taustalla suurimpana syynä on identiteetin muodostamiseen kohdistuvat haasteet. (Martikainen & Haikkola 2010, 12-14.) Haastattelujen mielekkyyden ja arvon kasvattamisen kannalta oli äärimmäisen tärkeää tutkijana selvittää relevantteja taustatietoja kulttuurien välisistä eroista, omata jonkinlaista esitietoa Lähi-idän alueista, sieltä Suomeen virtaavasta maahanmuutosta sekä nuorten psykososiaalisista kehitysvaiheista. Tämän vuoksi haastattelurunko rakennettiin fenomenologis-hermeneuttisesta näkökulmasta, jonka tarkoituksena oli saada mahdollisimman monipuolinen kuva nuorten suhteesta musiikkiin ja integraatiokokemuksiin. Fenomenologinen ote tutkimukseen painottaa tutkimuskohteena olevien henkilöiden kokemusten merkittävyyttä, jossa tavoitteena on antaa heidän viedä keskustelua haluamaansa suuntaan – ilman minkäänlaisia ennako-odotuksia. Haastattelurunko oli puolistrukturoitu, joka antoi tilaa vapaammalle keskustelulle mahdollistaen sellaisten asioiden esille tuloa, mitkä muuten olisivat voineet jäädä huomaamatta. Hermeneuttinen strategia puolestaan tavoittelee syvempää ymmärrystä tutkittavasta kohteesta alustavien esitietoisuutensa ympärille. Tämän tutkimuksen kannalta esiyymmärryksenä oli moninainen: nuoret ovat muuttaneet Suomeen murrosiässä, mikä on lukuisten psykologioiden mukaan kriittisin ikä yksilön minäkehityksen kannalta, nuoret ovat

mitä luultavammin tulleet alueelta, jota ympäröi kaaos ja turvattomuus, sekä ymmärrys musiikin moniulotteisesta vaikutuksesta ihmiseen.

8.1 Uuden kielen oppiminen ja taidon kehittäminen

Haastateltavilla oli erilaisia kokemuksia uuden kielen oppimisesta. H1 kertoi suomen kielen oppimisen olleen itselleen suhteellisen helppoa. Hän pääsi muun muassa puolen vuoden Suomessa asumisen jälkeen jo integroitumaan suomalaiseen luokkaan. H4 kiersi kysymystä vastaten suomalaisen musiikin kuuntelun olleen hänelle ratkaiseva tekijä uuden kielen omaksumiseen. Loput haastateltavista kokivat suomen kielen oppimisen osittain vaikeaksi. H1 oli haastateltavista ainut, joka varttui alueella/maassa, jossa musiikkia ei luokiteltu 'haramiksi' eli kielletyksi asiaksi. Hänellä on ollut vahva side musiikkiin koko elämänsä ajan, jota muilla haastateltavilla ei ollut. Hänellä oli muodostunut suhde musiikkiin kuuntelemisen lisäksi myös tanssiharrastuksen myötä. Muilla haastateltavilla ei ollut tällaisia kokemuksia myöskään, esimerkiksi H2 ilmaisi tanssineensa ensimmäistä kertaa vasta Suomessa. Musiikkiharrastuksien tiedetään sisältävän lukuisia kognitiivisten taitojen kehittymistä tukevia piirteitä (Hallam 2010, 271 – 272), joiden voidaan ajatella tämän tutkimuksenkin kannalta oleellisiksi tiedoiksi kielen oppimisen kannalta. H1 oli haastateltavista ainut, jolla on selkeästi ollut vahvin suhde musiikkiin, ja muodostanut kehollisen suhteen myös musiikkiin. Hän ei kokenut kielen oppimista vaikeaksi, joten voidaan ajatella hänen kognitiivisten taitojensa olleen ja olevan kehittyneempiä kuin muilla maahanmuuttajilla. H4:llä ei ollut musiikkiin aikaisemmin samanlaista vankkaa suhdetta, mutta intensiivinen suomalaisen musiikin kuuntelu tuki hänen kielen oppimistaan, eikä hän uuden kielen omaksumista kokenut niin suureksi haasteeksi kuin loput kolme haastateltavaa.

Suurin osa haastateltavista osoitti kiinnostustaan pianon tai kitaran soittamisen oppimiseen. Musiikkiharrastuksen tarjoaminen maahanmuuttajanuorelle osana kotoutumisprosessia voisi kehittää heidän kognitiivisia taitojansa, helpottaa itseilmaisukyvyyn kehittymistä sekä antaa mahdollisuuden verkostoitumiselle myös sitä kautta uusiin ihmisiin, suomen kieltä käyttäen. Kant ja Williamson (2014) toteavat tutkimuksessaan muun muassa musiikin tukevan uuden kielen oppimista. Laulaminen kehittää vokaali- ja konsonanttien, sekä siten sanojen ja lauseiden muodostamista. Arabian, kurdin, farsin ja turkin kielet eroavat ääntämykseltään todella paljon suomen kielestä, jonka vuoksi suomalaisten laulujen laulaminen auttaisi heitä

myös hallitsemaan foneettista ilmaisuja. Maahanmuuttajanuorten haastatteluissa toistui vaikeus saada luotua ystävyssuhteita suomalaisten kanssa. Suurin osa koki edelleen haasteita luoda suhteita suomalaisiin, kun H1:lla niitä oli jo muodostunut. Toki hän on asunut huomattavasti pidempään Suomessa kuin muut, mutta hänen kertomustensa perusteella hänellä oli jo ensimmäisten vuosien aikana muodostunut ystävyssuhteita kantaväestöön.

H3:n passiivis-aggressiivinen suhtautuminen suomalaiseen kulttuuriin toistui läpi haastattelun. Hänen mukaansa suomalaiset koulukaverit eivät tervehti häntä, ja yhteiskunnassamme ei hänen mukaansa muutenkaan olla lämminhenkistä läheisyyttä. On merkittävää kiinnittää huomiota siihen, että H3 on asunut ja käynyt yläkoulun siellä, missä suurin osa nuorista tulevat heikoista sosioekonomisista asemista olevista perheistä. Haastateltava koki, ettei koulun ilmapiiri maahanmuuttajia kohtaan ole kovin suotuista. Tämä on tietenkin heijastunut hänen kokemuksissaan ja omien ennakkoluulojen muodostumiseen koko suomalaisesta kulttuurista. Tarpeen on myös tarkastella tilannetta toisestakin näkökulmasta – minkä takia suomalaiset eivät tervehti häntä? Onko H3:n käytöksellä mahdollisesti ollut vaikutusta siihen eli onko hän esimerkiksi itse suhtautunut suomalaisiin alusta lähtien negatiivisesti vai ei. Harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen voisi olla avain tällaisten maahanmuuttajanuorten kokemuksissa, tukien heidän kielensä kehittymistä ja estääkseen heidän syrjäytymistensä valtaväestön piiristä, mikä H3 kohdalla näyttää olevan todellinen haaste.

2010-luvulla on yhä vahvemmin käyty keskustelua monikulttuurisen koulukasvatuksen merkityksestä. Tätä on sovellettu jo käytäntöön muun muassa musiikkikasvatuksen piirissä. Opetuskäytäntöjä tuleekin tulevaisuudessa kehittää yhä monipuolisemmaksi ottaen huomioon entistä vakuuttuneemmin maahanmuuttajanuorten tai -lasten kulttuuritaustat. Lähi-idästä tulleet maahanmuuttajat kokevat mitä todennäköisemmin kulttuurishokin musiikkitunteja kohtaan. Neljä viidestä haastateltavista olivat ensimmäistä kertaa elämässään musiikkitunneilla täällä Suomessa. Kulttuurierot ja tulkinnat Koraanin määritelmistä vaihtelevat, jotka ovat sidoksissa maahanmuuttajien asennemaailmoihin. Peruskouluun ja lukioon sisältyvät pakolliset musiikkitunnit voivat herättää suuriakin tunteita nuorissa ja heidän vanhemmissaan, mikä on äärimmäisen tärkeää huomioida. Musiikin historian, -teorian ja -kulttuurien opettaminen tulisikin sisältyä systemaattisemmin osaksi opetusta, jolloin ymmärrys ja tieto länsimaalaisen musiikin ulkopuolella kasvaa.

8.2 Sosiaalinen identiteetti ja tunteet

Populaarikulttuuri – ne asiat, jotka ovat valtaväestön suosiossa ja usein nuorten suosiossa olevien asioiden myötä muodostavat populaarikulttuurin. Sillä on valtavan suuri merkitys sosiaalisen identiteetin muodostamiseen nuoruusiässä. Jotta nuori ei jää ikäistensä ja ympäristössä olevien nuorten joukosta ulkopuolelle, on usein tärkeää olla perillä pinnalla olevista asioista, voidakseen käydä keskustelua aiheista muiden ikäistensä kanssa. Musiikin ja nuorten sukupolvien suhde musiikkiin on aina ollut vahvaa, ja siksi sosiaalisen identiteetin ja musiikin välistä suhdetta on tarpeellista tarkastella. Beatlemania ja Justin Bieberin fanijoukot ovat muun muassa hyviä esimerkkejä siitä, kuinka tärkeää tiettyyn ryhmään kuuluminen voi tarkoittaa nuorille. Saman musiikkigenren tai artistin kuunteleminen luo yhteisöllisyyden tunnetta ihmisille iästä riippumatta.

Vieraaseen maahan muuttaminen voi todennäköisemmin luoda maahanmuuttajalle ulkopuolisuuden tunnetta ryhmässä, jossa kuunnellaan valtaväestön kielellä tuotettua musiikkia. Voidaan todeta, että esimerkiksi tämän kaltaisissa olosuhteissa, kappaleiden lyriikoiden kielellä on tärkeä asema yhteisöllisyyden rakentamisessa. Tämän tutkimuksen haastateltavista suurin osa kuvailikin ystävien suosimien musiikkien korostuvan omassa kuuntelukulutuksessaan. Suurin osa painotti puheessaan kuunnelleensa suomen kielistä musiikkia oppiakseen kielen mahdollisimman nopeasti. Samalla suomen kielisen musiikin kuuntelu tarjosi opetusta suomalaisen puhekulttuurin ja sanojen semioottisista merkityksistä, mitkä puolestaan auttoivat haastateltavia löytämään nopeammin paikkansa suomalaisen yhteiskuntaan ja luomaan ystävyys- ja kaverisuhteita. Osalla taas englannin kielisen musiikin kulutus kasvoi selkeästi, sillä ystäväpiirissä erityisesti englannin kielinen rap-musiikki oli suosiossa. Saarikallion psykososiaalisen kehityksen osa-alueista *identiteetti* ja *ihmissuhteet* ovat vahvasti esillä tässä yhteydessä yhteisöllisyyden ja sosiaalisen identiteetin muodostamiseen (Saarikallio 2009 221 – 223).

Tutkimustuloksissa on havaittavissa Pierre Bourdieun käsitys musiikkimaun muodostumisesta sosiaalisten olosuhteiden lopputuloksena. Jokainen haastateltava kertoi suhteensa musiikkiin muuttuneen maahanmuuton jälkeen, jota Bourdieu kuvailee opituksi musiikkimauksi, niin sanotuksi kulttuurilliseksi pääomaksi. (Pekkilä 2006, 34 – 35.) H1 esimerkiksi kertoi, ettei ole koskaan oikein rap-musiikista välittänyt, mutta yläkouluikäisenä hänen suomalainen ystäväpiirinsä kuunteli paljon suomenkielistä rap-musiikkia. Hän ei halunnut jäädä ryhmän

ulkopuolelle, joten hän alkoi opetella kuuntelemaan kyseistä genreä. H3 puolestaan kertoi, kuinka kotimaan musiikki on pyhää ja sisältää paljon arvostusta toisia ihmisiä kohtaan, ja tätä hän kaippaa. Hän korosti erityisesti kotimaan musiikin keskittymistä ihmisääneen ja kappaleiden tunnelatautuneisiin sanoituksiin. Täällä hän kuuntelee sanojensa mukaan ”gangstamusiiikkia”, mikä on varsin mielenkiintoista, sillä tämän kaltaisen musiikin lyriikat harvoin jakavat samanlaisia arvoja ja moraalikäsityksiä, mitä hän kuvasi kotimaan musiikkinsa tarjoavan. H3 ei sano suoraan pitääkö hän ”ganstamusiiikista” vai ei, vaikka sitä kuunteleekin täällä Suomessa. Hän kuitenkin perustelee kuuntelevansa sitä siksi, että pitäisi yllä yhteisöllisyyden tunnetta ja ollakseen ”kova jätkä”, kun hän kuuntelee ronskia musiikkia, vaikka todellisuudessa musiikinkuuntelu voi olla hyvinkin poikkeavaa. Voidaan havaita, että H1 musiikin kuunteleminen muiden ikäistensä kanssa verrattuna siihen, mitä hän omalla ajallaan kuuntelee eroavat toisistaan radikaalisti. Salminen kuvaileekin monien nuorten elävän kahdessa eri musiikkitodellisuudessa: kouluajan ja vapaa-ajan musiikkimaailmoissa. Kouluissa kuunnellaan sitä, mitä ystävät kuuntelevat ja vapaa-ajalla esimerkiksi kotona, saatetaan kuunnella sellaista musiikkia, josta kukaan ystäväpiiristä ei välttämättä edes tiedä. (Salminen 1989, 53 – 55.)

Musiikkimaun käsitettä on myös kuvailtu hyvin epäselväksi, sillä on mahdotonta luokitella musiikkia huonoksi tai hyväksi – jokaisella on oma henkilökohtainen kokemus ja mielipide eri genreistä ja musiikkimaisemista. Jokaisella taiteilijalla on vapaus tehdä näköistään musiikkia, joko taiteena tai valtavirran suosioksi kasvavaksi kulutukseksi. Salminen ilmaisee musiikkimaun olevan riippuvainen kognitiivisten, emotionaalisten ja asenteellisten prosessien muodostumisesta, jotka ovat opittuja ympäröivässä maailmassa. Nämä heijastuvat vahvasti myös haastateltavien kokemuksissa. Arabialainen musiikki on muodoltaan usein poikkeavaa länsimaalaisesta musiikista. Se on myös ollut muokkaamassa länsimaalaista musiikkia. Rytmisesti, melodisesti, harmonisesti ja sanoituksellisesti ne ovat usein toisistaan erilaisia. (Salminen 1989, 45 – 47.)

Haastateltavien psykososiaalisessa kehityksessä voidaan havaita yhtäläisyyksiä Saarikallion (2009) ja Elliottin (1995) teoriamallien sisältöihin. Nuorten kanssa käydyissä keskusteluissa huokui hyväksynnän saamisen lisäksi uskonnollisuus, arvomaailma ja siistinä oleminen. Saarikallion psykososiaalinen kehitys -malli jakautuu neljään osaan: identiteetti, tunteet, itsemäärääminen ja ihmissuhteet. Tunteet voidaan vielä jakaa seitsemään säätelystrategiaan, josta muodostin taulukon havainnollistaakseni haastateltavien suhteita länsimaiseen

musiikkiin (tässä yhteydessä suomen ja englannin kieliseen populaarimusiikkiin) ja oman kulttuurin, Lähi-idässä olevaan musiikkiin.

TAULUKKO 3. Saarikallion 7 säätelystrategiaa hyödynnetty analysoinnissa

7 säätelystrategiaa	Suomen kielinen	Englannin kielinen	Arabian/kurdin/ farsin/turkin kielinen
1. Viihdyke	x	x	
2. Voimakkaiden tunne-elämysten tarjoaja	x	x	x
3. Elvyttävä	x	x	
4. Väylä suuttumuksen purkaminen			
5. Ristiriitaisten tunnekokemusten käsittely ja ymmärtäminen			x
6. Lohduttava tekijä yksinäisyydelle	x	x	x
7. Murheiden unohtaminen	x	x	

Neljän viidestä haastateltavien suhde musiikkiin, erityisesti populaarimusiikkiin kotimaassaan oli ristiriitainen erilaisten Koraanin tulkintojen ja kulttuurissa vallitsevien käsitysten vuoksi. Nuorten vanhemmilla ei ollut vaikutusta hämmennystä herättäviin tunteisiin, vaan suhteet pohjautuivat pääosin yhteiskunnan sanelemiin käsityksiin musiikista. Tämä heijastuu varsin vahvasti heidän suhteessaan tunteiden säätelyyn: tunne-elämykset, tunnekokemusten käsittely

ja ymmärtäminen ja yksinäisyyden poissulkeminen. Säätelystategiat ovat syvällistä tunteisiin pureutumista, kun länsimaalaisen musiikin kuluttaminen kohdistuu näiden lisäksi, ja jopa enemmän ”aivot narikkaan” tunteisiin ja tuntemuksiin. *Elvyttävällä* säätelystategialla tarkoitetaan esimerkiksi raskaan päivän päätteeksi mielialan kohottamista saavuttavaa musiikkia. Tavoitteena ei ole päästä syvimpien tunteiden pariin vaan pintapuolisesti saavuttaa rauha omassa mielessä ja antaa potkua päivään. Haastateltavat kokivat niin länsimaalaisen kuin kotimaisen musiikin tarjoavan voimakkaita tunne-elämyksiä ja lohtua yksinäisyydelle. Tavat, joilla nämä koettiin ja joilla säädeltiin, eroavat kuitenkin tosistaan. Länsimaalaisen musiikin tarjoamat tunne-elämykset ovat usein kehollisia, ja lohtua yksinäisyydelle luo yhteisöllisyyden tunne samaistua valtaväestöön. Oman kulttuurin musiikki puolestaan luo vahvoja tunne-elämyksiä syvillä kappaleiden sanoituksilla, jotka iskevät syvälle tunteisiin, ja lohtua luo tunnepitoinen suhde ja kaipuu kotimaahan, kuten H3 ilmaisi tuntevansa olevan lähellä kotimaataan kuunnellen kyseistä musiikkia. Saarikallion nimeämä *itsemääräämisen* osa-alue heijastuu vahvasti läpi haastatteluiden. Ristiriitainen suhde musiikin kuunteluun on vahvistanut heidän tietoista valintaansa siihen, vahvistaakseen tai heikentääkseen tiettyjä tunnetiloja ja tavoitteita. Teorian mukaan yhteiskunnassa vallitsevilla arvoilla ja normeilla on merkitystä yksilön käyttäytymiseen, mikä on havaittavissa haastateltavien arjessa. (Saarikallio 2009, 221 – 223.)

Elliott (1995) tarkastelee tunteiden käsittelyä puolestaan yksilön minätietoisuuden tasolta (kts. kuva 2), joka on oivallisesti analysoitavissa tämän tutkimuksen kannalta. Tietoisuus on teorianmallissa jaettu *tahtoon, muistiin, kognitioon, huomioon ja emootioon*. Tahdon osa-alueella on havaittavissa kahdenlaista akkulturaatioprosessia – integraatiota ja separaatiota.¹⁵, muistissa tärkeimmiksi elementeiksi nousevat suomen kielen taito ja muistot kotimaasta, jotka ovat vahvassa suhteessa haastateltavien emootiokokemuksiin ja huomioon. Kognition osa-alueella haastateltavista suurin osa ovat kokeneet jopa elämänsä ensimmäisiä kehollisia kokemuksia, jotka ovat oman kontrollin ja tunnesäätelyiden alaisena, esimerkiksi motivaation etsinnän osalta. Säätelystategioista voidaan tehdä johtopäätöksiä kotikulttuurin musiikin auttavan heitä ylläpitää suhdettaan kotimaahansa luopumatta siitä, säilyttämällä itselleen tärkeitä muistoja ja kieliä. Länsimaalainen musiikki puolestaan avaa heille ovia pois surusta ja ikävistä kokemuksista sekä kaipuusta kotimaata kohtaan, ja antaen heille toivoa uuden elämän aloittamisesta uudessa ympäristössä.

¹⁵ tätä osa-aluetta tarkastellaan tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

8.3 Kotoutuminen

Haastateltavien akkulturaatioprosessikokemukset voidaan jakaa kahteen osaan: integraatioon ja separaatioon. H1 koki integroituneensa osaksi suomalaista yhteiskuntaa, H2, H4 ja H5 eivät osanneet sanoa, mutta heidän puheistaan ilmeni selkeä tavoite ja toivo integroitua Suomeen säilyttäen suhde omaan kotimaahansa. H3:n puheessa toistui loputtomiin suomalaisen kulttuurin rumuus, jota hän ei halua koskaan omaksua. Hän ilmaisi kuitenkin olevansa hiukan kotiutunut Suomeen, sen verran mitä täällä Suomessa asuminen häneltä velvoittaa. Tarkasteltaessa hänen kotoutumistaan, siinä ei ole integraation aineksia vaan päinvastaisesti separaation elementtejä. Berryn (1997) mukaan separaatiossa yksilö korostaa omaa kulttuuria valtaväestön kulttuurin sijaan (kts. taulukko 1). H3 kertoi, ettei hänellä ole vahvaa suhdetta suomalaiseen musiikkiin, vaan kuuntelee enemmän kotikulttuurin musiikkia ja englannin kielistä rap-musiikkia.

Suurimmalla osalla haastateltavista läheinen ystäväpiiri muodostui Lähi-idästä tulleista nuorista, jotka ovat joko myös maahanmuuttajia tai Suomessa syntyneitä, mutta maahanmuuttajavanhempien jälkeläisiä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että nuoret käyttävät vapaa-ajallaan myös muita kieliä kommunikoinnin välineenä kuin suomen kieltä. Heillä on vahva suhde kotikulttuuriin, mikä heijastuu myös täällä Suomessa. H3 kertoi, ettei hän puhu suomea kuin koulussa, eikä kuuntele suomen kieltä hirveästi missään muussakaan muodossa. Hänen puheistaan ei myöskään huokunut tarvetta muodostaa suhdetta suomen kieleen kuin sen verran mitä yhteiskunta häneltä vaatii. Ihanteellista olisi, että maahanmuuttajalle muotoutuisi suhde molemmin puolin niin muihin maahanmuuttajiin kuin kantaväestöön, kuten H1:llä. Osa haastateltavista kertoivat, ettei heillä ole suomalaisia ystäviä. Osa koki sen harmillisena asiana, ja toivovat suomen kielen taidon kehittymisen myötä saavansa suhteita muodostettua kantaväestöön. H3 sen sijaan ei osoittanut suurta kiinnostusta edes muodostaa suhteita suomalaisiin ihmisiin, sillä kokee suomalaisten pitävän yllään epäkohteliasta tapakulttuuria. Hänen ajatusmaailmansa assosioituu myös suomalaisen musiikin kuuntelun tahattomalla ja tahallisella välttelyllä. H3:n kasvuympäristö Suomessa on antanut hänelle tilaa muodostaa erittäin mustavalkoisen kuvan suomalaisesta kulttuurista, joka heijastuu hänen separatioprosessissaan, suomen kielen käytön ja musiikin harrastamattomuudella. H2:lla, H4:llä ja H5:llä puolestaan toive kielen oppimisesta musiikin avulla ja sosiaalisten suhteiden muodostamisen mahdollisuudet tuntuivat tärkeiltä, mutta toteutumattomilta.

Haastateltavat eivät kokeneet musiikin niinkään rakentaneen heidän kokonaisvaltaista identiteettiään, mutta osa koki musiikilla olleen merkittävä rooli sosiaalisen identiteetin rakentamiseen uudessa maassa, täällä Suomessa. Musiikki antoi heille lisätukia suomen kielen ja kulttuurin ymmärtämiseen, yhteisöllisyyden tuntemiseen uudessa ympäristössä sekä henkilökohtaisen ja jopa hauraan tavan käsitellä omia kipeimpiäkin tunteita, joita eivät verbaalisesti kykene muiden kanssa käymään läpi. Myös keholliset kokemukset olivat vahvassa suhteessa tunteiden käsittelyyn. Tätä mahdollisuutta neljällä haastateltavasta ei ollut kotimaassaan. Koska tutkimukseni tarkasteli vain viittä maahanmuuttajanuorta, ja tulokset tarkastelevat heidän kokemuksiaan – johtopäätöksiä ei voida yleistää. Tutkimustuloksissa oli kuitenkin havaittavissa useita toistuvia asioita, joita on havaittu myös muissa samankaltaisissa aikaisemmissa tutkimuksissa. (Saarikallio 2007, 15; Campbell 2007, 221 – 222; DeNora 2000, 115; Milonov 2010, 58 – 59.)

8.4 Tutkimusaiheen merkitys jatkolle

Maahanmuuttajien kotouttamisesta, kielen kehittymisestä, sekä nuorten psykososiaalisesta kehittymisestä musiikillisesta näkökulmasta katsottuna on tehty paljon tutkimuksia. Nämä auttoivat ymmärtämään musiikin monitasoista vaikutussuhdetta yksilön useisiin elämäntilanteisiin. Tämän tutkimuksen tulokset rinnastettuna aiempiin tutkimuksiin, tukevat toisiaan. Tarkalleen tästä aiheesta, ei ole suoranaisesti tehty aiemmin tutkimuksia, joten sille olisi paikkansa monenlaisille jatkotutkimuksille.

Lähtötulevaisuudessa olisi arvokasta mitata esimerkiksi musiikkiterapeuttisten menetelmien avulla maahanmuuttajien kykyä omaksua uutta kieltä ja tarjota heille mieleinen musiikkiharrastus osana integraatioprosessia, jossa heillä olisi mahdollisuus luoda suhteita suomalaisiin ihmisiin samaisten mielenkiinnonkohteiden kanssa. Ympäristö, jossa suurin osa tutkimukseeni osallistuneista ovat asuneet täällä Suomessa ollessaan, eivät ole välttämättä antaneet heille hyviä mahdollisuuksia verkostoitumiseen. Ihmisten ennakkoluulot ja rasismi ovat myös yksi haaste maahanmuuttajanuorten kotoutumiselle. Rasismi on äärimmäisen moniulotteinen käsite, jolla tarkoitan tämän tutkimuksen puitteissa ihmisten taipumusta leimata, syrjäyttää sosiaalisesti ja kulttuurisesti etniseen vähemmistöön kuuluvat yhteiskunnan ulkopuolelle. Rasismi tarkoittaa täten niitä vuorovaikutuskäytäntöjä, jotka

asettavat kohteeksi joutuneet kiusattuun asemaan. Rasismi ei ole oikeutettua toimintaa, mutta sitä esiintyy valtavan paljon jokapäiväisessä arjessamme. (Sabour 2003, 87 – 90; Puuronen 2003, 193 – 195.) Kotouttamista musiikillisten keinojen kautta voimme lähestyä monikulttuurisella musiikkikasvatuksella sekä luoden maahanmuuttajille hyvä ja toiminnallinen musiikki-ilmapiiri, joka tukisi heidän kielen kehitystä ja sitä myötä antaisi hyvät eväät tulevaisuuden rakentumiseen.

LÄHTEET

- Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilén, M. (2003). *Nuoren aika*. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Ahonen, H. (2000). *Musiikki sanaton kieli – Musiikkiterapian perusteet*. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy.
- Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (2013). *Olemme muuttaneet ja kotoudumme – Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä*. Helsinki. Väestöliitto.
- Arvonen, A., Katva, L. & Nurminen A. (2000). *Maahanmuuttajien oppimisvaikeuksien tunnistaminen*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Baily, J. (2006). Musiikin sensuuri Afganistanissa ennen Talebania ja sen jälkeen. Teoksessa M. Korpe (toim.), *Ampukaa artisti – musiikkisensuuri nykypäivänä* (35 – 46). Helsinki: Otavan Kirjapaino Oy.
- Benjamin, S. (2014). Kulttuuri-identiteetti – Merkitys kehitykselle ja kotoutumiselle. Teoksessa M. Laine (toim.), *Kulttuuri-identiteetti & kasvatus – Kulttuuriperintökasvatus kotoutumisen tukena* (56 – 105). Tallinna: K-print.
- Berkaak, O.A. 2002. *Fri for fremmende: en evaluering av signalprosjekt Open Scene*. Notat nr 46. Oslo: Norsk kulturråd.
- Brandes, V. (2009). Music as medicine: incorporating scalable music-based interventions into standard medical practice. Teoksessa R. Haas & V. Brandes (toim.), *Music that works – Contributions of biology, neurophysiology, psychology, sociology, medicine and musicology* (83 – 104). Springer-Verlag Vienna.
- Broughton, S. (2006). Georgia. Teoksessa S. Broughton, M. Ellingham & J. Lusk (toim.), *The rough guide to World Music – Africa & Middle East* (505 – 509). London: LegoPrint S.pA.
- Brown, S. & Volgsten, U. (2005). *Music and manipulation: on the social uses and social control of music*. New York: Berghahn Books.
- Butzlaff, R. (2000). Can Music Be Used to Teach Reading? *The Journal of Aesthetic Education*, 34 (¾), 167 – 178.
- Campbell, P. S., Connell, C., & Beegle, A. (2007). Adolescents' expressed meanings of music in and out of school. *Journal of Research in Music Education*, 55(3), 220– 236.
- Coclanis, A.P. & Coclanis, P.A. (2005). *Jazz Funeral: A Living Tradition*. The University of North Carolina Press. 11(2), 86 – 92.

- Danielson, V. & Fisher, A.J. (2008). Theorizing about Musical Sound. Teoksessa E. Koskoff (toim.), *The Concise Garland Encyclopedia of World Music: The Middle East, South Asia, East Asia, Southeast Asia* (774 – 775). New York: Routledge.
- DeNora, T. (2000). *Music in Everyday Life*. Cambridge University Press. New York.
- Eerola, T., Louhivuori, J. & Moisala, P. (2003). *Johdatus musiikintutkimukseen*. Vaasa: Suomen musiikkiteollinen seura.
- Elliott, D.J. (1995). *Music matters: a new philosophy of music education*. Oxford: Oxford University Press.
- Forsander, A. (2001). *Monietnisyys, yhteiskunta ja työ*. Helsinki: Palmenia.
- Gedik, A.C. & Bozkurt, B. (2009). Evaluation of the Makam Scale Theory of Arel for Music Information Retrieval on Traditional Turkish Art Music. *Journal of New Music Research*, 38(2), 103-116.
- Gruhn, W. & Rauscher, F. (2002). The Neurobiology of Music Cognition and Learning. Teoksessa R. Colwell & C. Richardson (toim.), *The New Handbook of Research on Music Teaching and Learning* (445 – 460). Oxford University Press.
- Hall, Stuart. (1992). *Kulttuurin ja politiikan murroksia*. Tampere: Vastapaino.
- Hall, Stuart. (1999). *Identiteetti*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Hallam, S. (2010). The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International Journal of Music Education*, 28(3), 269 – 289.
- Hallenberg, H. (1998). Miten elää muslimina. Teoksessa H. Palva & I. Perho (toim.), *Islamilainen kulttuuri*. (12 – 77). Helsinki: Otava.
- Halonen, K. (2009). *Musiikki hyvinvoinnin edistäjänä - Kolme tapausesimerkkiä musiikin innovatiivisesta käytöstä*. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.
- Hammarlund, A. (2004). Introduction: An Annotated Glossary. Teoksessa A. Hammarlund & T. Olsson (toim.), *Sufism, Music and Society in Turkey and the Middle East* (1 – 7). England: Curzon Press.
- Haukka, I. & Myllyoja M. (2020). Tämän tiedämme nyt pakolaistilanteesta Turkin rajalla – Lesboksen asukkaat yrittivät estää siirtolaisveneen rantautumisen, Kreikka torjui turvapaikkahakemukset. *Yle*. Haettu 5.3.2020 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-11235878>.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000). *Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.

- Huhtinen-Hildén, L. (2019). Elämän ja arjen musiikkia – musiikillisen ilmaisun monia mahdollisuuksia. Teoksessa A.L. Karjalainen (toim.), *Luovan toiminnan työtavat – Käsikirja sosiaali- ja terveysalalle* (21 – 56).
- Huottilainen, M. (2004). Sikiöaikainen oppiminen valmistaa tien syntymänjälkeiseen elämään. *Journal*, 22(4), 14 – 16.
- Jäncke, L., Brügger, E., Brummer, M., Scherrer, S. & Alahmadi, N. (2014). Verbal learning in the context of background music: no influence of vocals and instrumentals on verbal learning. *Behavioral and Brain Functions*, 10(10), 1 – 7.
- Kaattari, M. & Suksi, I. (2019). *Kulttuuri ja taide hyvinvoinnin edistäjinä sosiaali- ja terveydenhuollossa, työelämässä ja koulutuksessa Terveyttä ja hyvinvointia edistävän taide- ja kulttuuritoiminnan yhteistyöryhmän raportti ja jatkotoimenpide-ehdotukset*. Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Kang, H.J. & Williamson, V.J. (2014). Background music can aid second language learning. *Psychology of Music*, 42(5), 728 – 747.
- Kari, M., Kattelus, M. & Saari, J. (2008). *Sosiaalinen Eurooppa murroksessa – Euroopan unionin sosiaali- ja terveyspolitiikka*. Helsinki: J-Paino Hiirikoski Oy.
- Kolluoğlu, P. (2019). The Daydreams of Polyphony: From the Music Revolution to the Birth of Turkish Popular Culture. *Journal of Social Sciences*, 4(1), 81-100.
- Komsi, P., Nyyssönen, S. & Tuominen, M. (2001). Aflatuni Family Trio: Musisoiva iranilaisperhe. Teoksessa E. Pekkilä (toim.), *Steel Pan, Mbalax ja Gamelan – tutkielmia maahanmuuttajamusiikeista*. (177 – 194).
- Korkman, S. (2017). *Globalisaatio koetuksella – Miten pärjää Suomi?* Helsinki: Kustannus osakeyhtiö Otava.
- Korpe, M. (2006). *Ampukaa artisti!: musiikkisensuuri nykypäivänä*. Helsinki: Like 2006.
- Krout, R.E. (2007). Music listening to facilitate relaxation and promote wellness: Integrated aspects of our neurophysiological responses to music. *The Arts in psychotherapy*, 34(2), 134 – 141.
- Kuula, A. (2006). *Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino.
- Laine, T. (2010). Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II, näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysinmenetelmiin* (28 – 45). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Lehtonen, K. (1996). *Musiikki, kieli ja kommunikaatio – Mietteitä musiikista ja musiikkiterapiasta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Musiikkitieteen laitos.

- Liebkind, K. & Jasinskaja-Lahti, I. (2000). Nuorten maahanmuuttajien hyvinvointiin vaikuttavat tekijät. Teoksessa K. Liebkind (toim.), *Monikulttuurinen Suomi – Etniset suhteet tutkimuksen valossa* (112 – 123). Helsinki: Gaudeamus.
- Lodge, D., Badley, B. & van der Linden, N. (2006). Arab World/Egypt – Classical. Teoksessa S. Broughton, M. Ellingham & J. Lusk (toim.), *The rough guide to World Music – Africa & Middle East* (463 – 474). London: LegoPrint S.p.A.
- Louhivuori, J. (2009). Näkökulmia musiikkikasvatuksen merkityksiin. Teoksessa J. Louhivuori, P. Paananen & L. Väkevä (toim.), *Musiikkikasvatus – Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen* (11 – 27). Vaasa: Ykkös-Offset Oy.
- Lybeck, T., Kaunisharju, K., Niemi, M. & Talvitie H. (2018). *Taide ja kulttuuri osana alueiden kehitystä; Näkymä vuoteen 2025*. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Martikainen, T. & Haikkola, L. (2010). *Maahanmuutto ja sukupolvet*. Helsinki: Hakapaino.
- Martikainen, T., Saukkonen, P., Säävälä, M. (2013). *Muuttajat – Kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta*. Helsinki. Gaudeamus.
- Milonov, R., Pietilä, P., Tervaniemi, M. & Esquef, P.A.A. 2010. Foreign language pronunciation skills and musical aptitude: A study of Finnish adults with higher education. *Learning and Individual Differences*, 20(1), 56 – 60.
- North, A.C. & Hargreaves, D.J. (2008). *The social and applied psychology of music*. Oxford: Oxford University Press.
- Otterbeck, J. (2008). Battling over the public sphere: Islamic reactions to the music of today. *Contemporary Islam*, 2(3), 211 – 228.
- Pekkilä, E. (2006). *Etnomusikologia ja maailmanmusiikki: esseitä ja arvosteluita*. Helsinki: Maailman musiikin keskus ry.
- Piispanen, L. (2017). *Suomen oppimista muskarissa*. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu.
- Puuronen, V. (2003). Arkipäivän rasismi Suomessa. Teoksessa R. Simola & K. Heikkinen (toim.), *Monenkirjava rasismi* (193 – 210). Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Reicher, S.D., Haslam, S.A., Spears, R., Reynolds, K.J. (2012). A social mind: The context of John Turner's work and its influence. *European Review of Social Psychology*.
- Saarikallio, S. (2007). *Music as Mood Regulation in Adolescence*. Jyväskylä Studies in Humanities 67. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.
- Saarikallio, S. (2009). Musiikki ja nuoren psykososiaalinen kehitys. Teoksessa J. Louhivuori, P. Paananen & L. Väkevä (toim.), *Musiikkikasvatus – Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*. (221 – 231).

- Sabour, M. (2003). Toiseuden kohtaaminen – Afrikasta tulleiden maahanmuuttajien integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan. Teoksessa R. Simola & K. Heikkinen (toim.), *Monenkirjava rasismi* (87 – 119). Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Salem, A.A. (2016). Localizing Islam in the West: Mazrui's Journey from the Study of African Politics to Global Cultures. *The American Journal of Islamic Social Sciences*, 33(3), 44 – 60.
- Salminen, K. (1989). *Musiikkimakujen muotoutuminen – Musiikkikulttuuriin sosiaalistuminen ja enkulturaation ongelmat*. Helsinki: Yleisradio.
- Sipos, J. (1997). Similar musical structures in Turkish, Mongolian, Tungus and Hungarian folk music. *Studia Uralo-altaica*, 39, 305-316.
- Stenroos, M. (2020). EU:n sisäministerit keskiviikkona ylimääräiseen kokoukseen Turkin ja Kreikan rajan tilanteen takia. *Yle*. Haettu 5.3.2020 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-11237586>.
- Suutari, P. (2013). Moni-identtisyys ja etnisten vähemmistöjen musiikki. Teoksessa P. Moisala & E. Seye (toim.), *Musiikki kulttuurina* (257 – 276). Helsinki: Suomen etnomusikologinen seura.
- Tervaniemi, M. (2006). Musiikin havaitseminen. Teoksessa H. Hämäläinen, M. Laine, O. Aaltonen & A. Revonsuo (toim.), *Mieli ja aivot – kognitiivisen neurotieteen oppikirja* (185 – 188). Gummerus Kirjapaino Oy.
- Thaut, M.H. (2005). *The Future of Music in Therapy and Medicine*. New York Academy of Sciences, 1060, 303 – 308.
- Tuohey, T.V., Klinger, R., Sawa, G.D. & Roberts, C. (2011). Music of the Middle East. Teoksessa W.M. Andersson & P.S. Campbell (toim.), *Multicultural Perspectives in Music Education* (149 – 200). United Kingdom: The National Association for Music Education.
- Turtiainen, K. & Rezai, J. (2018). Valoa tunnelin päässä: Tunnustussuhteet nuoren kertomuksessa. Teoksessa J. Hiitola, M. Anis & K. Turtiainen (toim.), *Maahanmuutto, palvelut ja hyvinvointi – Kohtaamisissa kehittyviä käytäntöjä* (214 – 234). Tampere: Vastapaino.
- Valtonen, K. (2008). *Social work and migration: immigrant and refugee settlement and integration*. Burlington: Ashgate cop.
- Vilkkä, H. (2005). *Tutki ja kehitä*. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Youssefzadeh, A. (2006). Lauluja teokratian ehdoilla: naismusiikki Iranissa. Teoksessa Teoksessa M. Korpe (toim.), *Ampukaa artisti – musiikkisensuuri nykypäivänä* (165 – 171). Helsinki: Otavan Kirjapaino Oy.

Zuhur, S. (2008). Criminal Law, Women and Sexuality in the Middle East. Teoksessa
İ. Pinar (toim.), *Deconstructing Sexuality in the Middle East: Challenges and
Discourses* (17 – 40). Routledge.

LIITTEET

Liite 1: Suostumusasiakirja haastateltaville

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

SUOSTUMUS TIETEELLISEEN TUTKIMUKSEEN

Minua on pyydetty osallistumaan tutkimukseen Musiikin merkitys nuorten maahanmuuttajien kotoutumisessa.

Olen perehtynyt tutkimusta koskevaan tiedotteeseen (tietosuojailmoitus) ja saanut riittävästi tietoa tutkimuksesta ja sen toteuttamisesta. Tutkimuksen sisältö on kerrottu minulle myös suullisesti ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini. Selvitykset antoi Aino Rytönen. Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita tutkimukseen osallistumista.

Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus, milloin tahansa tutkimuksen aikana ja syytä ilmoittamatta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen tai peruuttaa suostumukseni tutkimukseen. Tutkimuksen keskeyttämisestä tai suostumuksen peruuttamisesta ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia.

En osallistu mittauksiin flunssaisena, kuumeisena, toipilaana tai muuten huonovointisena.

Olen tutustunut tietosuojailmoituksessa kerrottuihin rekisteröidyn oikeuksiin ja rajoituksiin.

Allekirjoittamalla suostumuslomakkeen hyväksyn tietojeni käytön tietosuojailmoituksessa kuvattuun tutkimukseen.

Kyllä

Allekirjoituksellani vahvistan, että osallistun tutkimukseen ja suostun vapaaehtoisesti tutkittavaksi sekä annan luvan edellä kerrottuihin asioihin.

Allekirjoitus

Päiväys

Nimen selvennys

Syntymäaika (vuosi)

Suostumus vastaanotettu

Suostumuksen vastaanottajan allekirjoitus

Päiväys

Nimen selvennys

Alkuperäinen allekirjoitettu asiakirja jää tutkimuksen vastuullisen johtajan arkistoon ja kopio annetaan tutkittavalle. Suostumusta säilytetään tietoturvallisesti niin kauan kuin aineisto on tunnisteeellisessä muodossa. Jos aineisto anonymisoidaan tai hävitetään suostumusta ei tarvitse enää säilyttää.

Liite 2: Tietosuojailmoitus

Tietosuoja-asetus (679/2016) 12-14, 30 artikla

TIETOSUOJAILMOITUS TUTKIMUKSESTA TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVALLE

Maisterintutkielma

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista, eikä tutkittavan ole pakko toimittaa mitään tietoja, tutkimukseen osallistumisen voi keskeyttää.

1. TUTKIMUKSEN NIMI, LUONNE JA KESTO

Musiikin merkitys nuorten maahanmuuttajien kotoutumisessa.

Tutkimuksen aineistonkeruu toteutetaan vuoden 2019 aikana. Tutkimus saadaan päätäntöön vuoden 2020 keväällä.

2. MIHIN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY PERUSTUU

EU:n yleinen tietosuoja-asetus, artikla 6, kohta 1

Tutkittavan suostumus

3. TUTKIMUKSESTA VASTAAVAT TAHOT

Tutkimuksen tekijä: Aino Rytönen, aino.k.l.rytonen@student.jyu.fi

Tutkimuksen ohjaaja: Pekka Toivanen

4. TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, musiikin merkitys nuorten maahanmuuttajien kotoutumiseen. Millaisia merkityksiä musiikki luo heidän arjessaan.

Tutkimukseen osallistuvat henkilöt ovat noin 4 – 10 vuotta asuneita maahanmuuttajia, jotka ovat muuttaneet Suomeen 12-16 -vuotiaina. Tutkimukseen osallistuu 5 tutkittavaa.

Tutkimuksessa käytetään seuraavanlaisia henkilötietoja: minkä ikäisenä muutti Suomeen ja minkä ikäinen on tällä hetkellä, mistä päin Lähi-itää on kotoisin, minkä vuoksi muutti Suomeen sekä mitä tekee nykyään (mitä opiskelee / tekee työkseen / onko työtön). Tiedot ovat äänitallenteina aluksi, jotka haastattelijana ja tutkijana toimiva Aino Rytönen litteroi tekstimuotoon. Äänitallenteet poistetaan heti litteroinnit jälkeen.

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

Tutkimukseen osallistuminen kestää yhden haastattelun verran, joka kerta noin 30-60 minuuttia.

6. TUTKIMUKSEN MAHDOLLISET HYÖDYT JA HAITAT TUTKITTAVILLE

Tutkimuksella on tarkoitus tuottaa hyödyllistä tietoa, esimerkiksi maahanmuuttajien kotoutumisohjelmien päivittämistä varten.

7. HENKILÖTIETOJEN SUOJAAMINEN

Tutkimuksessa kerätyt tiedot ja tutkimustuloksia käsitellään luottamuksellisesti tietosuojalainsäädännön edellyttämällä tavalla. Tietojasi ei voida tunnistaa tutkimukseen liittyvistä tutkimustuloksista, selvityksistä tai julkaisuista.

Tutkittavien henkilötietoja säilytetään salasanalla varustetussa Drive-kansiossa. Tietoihin pääsee käsiksi vain tutkimuksen toteuttaja, Aino Rytönen.

Tutkimusaineistoa säilytetään Jyväskylän yliopisto tutkimusaineiston käsittelyä koskevien tietoturvakäytäntöiden mukaisesti.

8. TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimuksesta valmistuu opinnäytetyö.

9. TUTKITTAVAN OIKEUDET JA NIISTÄ POIKKEAMINEN

Tutkittavalla on oikeus peruuttaa antamansa suostumus, kun henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Jos tutkittava peruuttaa suostumuksensa, hänen tietojansa ei käytetä enää tutkimuksessa.

Tutkittavalla on oikeus tehdä valitus Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli tutkittava katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä. (lue lisää: <http://www.tietosuoja.fi>).

Tutkimuksessa ei poiketa muista tietosuojalainsäädännön mukaisista tutkittavan oikeuksista.

HENKILÖTIETOJEN SÄILYTTÄMINEN JA ARKISTOINTI

Säilyttäminen

Rekisteriä säilytetään anonymimuodossa salasanalla varustetussa Drive-kansiossa, kunnes tutkimus on päättynyt. Tutkimuksen päädyttyä aineisto hävitetään.

10. REKISTERÖIDYN OIKEUKSIEN TOTEUTTAMINEN

Jos sinulla on kysyttävää rekisteröidyn oikeuksista voit olla yhteydessä tutkimuksen tekijään.

Liite 3: Haastattelurunko

Haastattelurunko

Taustatiedot

1. Minkä ikäisenä muutit Suomeen ja mistä?
2. Minkä vuoksi muutit Suomeen?
3. Minkä ikäinen olet nyt?
4. Mitä teet nykyään (opiskelee / töissä / työtön)?
5. Oliko sinulla kertynyt koulutustaustaa kotimaassasi ja minkä tasoista?

Suhde musiikkiin

1. Mikä merkitys musiikilla on sinulle?
2. Kuinka suuressa osassa musiikki oli ja on arkeasi?
3. Onko suhteesi musiikkiin muuttunut tänne Suomeen tullessasi?
4. Oletko harrastanut musiikkia kotimaassasi / harrastatko musiikkia täällä?
 - a) jos et niin miksi / olisitko halunnut?
 - b) jos olet, niin mitä (ja jatkoitko sen harrastamista täällä Suomessa)?
5. Kuunneltiin / kuunnellaanko lähipiirissäsi musiikkia (millaista)?
6. Missä tilanteissa kuuntelet itse musiikkia ja minkälaisia?
 - a) Omien tunteiden käsittely / sosiaaliset tilanteet / motivaattori ym.
 - b) Iloinen / surullinen, hidas- / nopeampoinen ym.
 - c) Oliko enemmän tukea antava / fiiliksen kohottaja ym.?
7. Auttoiko musiikki sinua kotoutumisprosessin aikana ja miten?
 - a) kuuntelitko suomalaista, länsimaalaista ja/tai kotimaan musiikkia?
 - b) oliko kotimaan musiikin kuuntelusta apua kotoutumisprosessin aikana - mikä suhde sinulla on kotimaan musiikkiin?
 - c) Mitä länsimainen musiikki kertoo/merkitsee sinulle (tunteet, arvot)?
Otatko länsimaisen musiikin hyvillä mielin vastaan vai torjutko sitä?
Onko suhteesi länsimaiseen musiikkiin muuttunut?
 - d) Haetko turvaa musiikista?

Musiikin vaikutus yksilöön

1. Kuuntelitko suomalaista musiikkia (ja kuunteletko edelleen)?
 - a. Miksi kuuntelit/kuuntelet? Opitko sitä kautta suomen kieltä?
 - a. Koitko / koetko suomen kielen oppimisen vaikeaksi?
 - b. Mitä suomalainen musiikki merkitsee sinulle (arvot, tunteet)? Onko suhteesi muuttunut siihen?
 - c. Millaisista kappaleista on tullut itsellesi tärkeitä?
2. Laulatko koskaan suomalaisia lauluja?

Identiteetti

1. Koetko integroituneesi osaksi suomalaista yhteiskuntaa?
 - a. Miten koet musiikin olevan suhteessa integroitumiseen? Koetko musiikilla olevan merkitystä siihen?
2. Millainen suhde sinulla on omaa kotikulttuurisi?
3. Oliko/onko ystäväpiirisi musiikkimaulla merkitystä siihen mitä musiikkia itse kuuntelit kotimaassasi sekä täällä Suomessa?
4. Koitko/koetko musiikin vaikuttavan oman sosiaalisen identiteetin muodostumiseen?
 - a. Koetko musiikkimaun vaikuttaneen siihen, keiden kanssa viettää aikaa ja missä?
 - b. Jos koet tai olet kokenut, niin minkälaisella musiikilla on ollut/on vaikutusta?